वार्षिक नियतकालिक अंक

२०२२-२३

तमसो मा ज्योतिर्गमय

ध्येयाप्रत

Azadi Ka Amrit Mahotsav

डी.पी.बी. दयानंद शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, सोलापूर.

Our Source of Inspiration

Maharshi Swami Dayanand Saraswati
Founder of Arya Samaj & Great Social, Educational Reformer
(1824 - 1883)

Hon. Padmashri Dr. Punam Suri ji
President, DAV College Management Commitee, New Delhi & Chancellor, D.A.V. University, Jalandhar.

Hon. Shri. Mahesh Chopra ji
Secretary, DAV College Management Commitee, New Delhi & Local Secretary, Dayanand Institutions, Solapur.

Prof.- Dr. V. P. Ubale
Administrator, Dayanand Institutions, Solapur.

Dr. S. B. Kshirsagar
Principal, D. P. B. Dayanand College of Education, Solapur.

प्रेरणादायी विचार

मोठं, असामान्य, अप्रतिम यश प्राप्त
करण्यासाठी आवश्यक असणारं सर्वकाही
आता आपल्याजवळ आहे.....

फक्त

आत्ता पुन्हा नव्याने,
पूर्ण ताकदीनिशी, चिकाटीने कामाला
लागण्याची गरज आहे.
हीच ईश्वरईच्छा असून तोच ध्येयाप्रत
जाण्याचा मार्ग आहे !

प्राचार्य डॉ. एस. बी. क्षीरसागर

D. P. B. DAYANAND COLLEGE OF EDUCATION

Our Staff

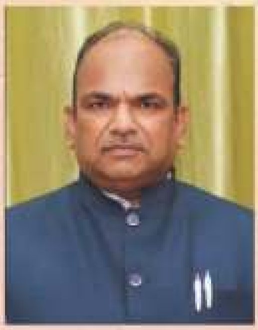

Dr. Kshirsagar S. B.
Principal and Kendra Sanchalak
YCMOU B.Ed. & DSM;
Head, Research Centre.

Dr. Smt. Bhoje P. R.
Professor
Coordinator B.Ed. YCMOU

Dr. Shinde K. J.
Professor,
IQAC Coordinator

Dr. Kidgaonkar V. B.
Professor

Dr. Bamane L. V.
Professor,
Coordinator D.S.M. YCMOU

Dr. Panhalkar S. S.
Assistant Professor (CHB)

Dr. G.M. Metkari
Assistant Professor (CHB)

Dr. B.S. Rathod
Assistant Professor (CHB)

Smt. P. S. Sitasawad
Fine Arts and
Performing Arts

Shri. Chhatraband S.M.
Arts & Craft Teacher

D. K. Divanji
P.A. to L.S.

Shri. V.B. Birajdar
Accountant

Mr. Prdip Kulkarni
Sr. Clerk

Shri. Anand Mahamuni
Head Clerk, Account Section

Shri. Kiran Katakdhond
Sr. Clerk

Smt. M.M. Kanase
Junior Clerk

Shri. V. N. Zunjarrao

S.R. Suryawanshi

S.K. Bandgar

A.P. Shitole

Smt. B. G. Swami

Non Teaching Staff

महाविद्यालयाची प्रार्थना

एक प्रतिज्ञा असे आमुची ज्ञानाची साधना ।
चिरंतन ज्ञानाची साधना ।
ज्ञान हेच संजीवन साऱ्या जगताच्या जीवना ।। धृ ।।

ज्योत जागवू सुजाणतेची सकलांच्या अंतरी |
तीच निवारील पटल तमाचे प्रभात सूर्यापरी |
ज्ञानच देऊळ, ज्ञानच दैवत, प्रगतीच्या पूजना || १ ||

नव्या युगाचा नव्या जगाचा ज्ञान धर्म आहे |
त्यातच आमुच्या उजळ उद्याचे आश्वासन राहे |
मुक्त करील तो परंपरेच्या बंदिघरातुन मना || २ ||

हाच मंत्र नेईल आम्हाला दिव्य भविष्याकडे |
न्यायनितीचे पाऊल जेथे भेदाशी ना अडे |
जे जे मंगल पावन त्याची जेथे आराधना || ३ ||

- कुसुमाग्रज

संकल्प : मानवातील उत्कृष्टतेचा ध्यास

व्रतविधान : सामाजिक परिवर्तन आणि जगण्यायोग्य सुंदर जगनिर्मितीसाठी सक्षम व वचनबद्ध शिक्षक घडविणे.

ब्रीद : ॥ तमसो मा ज्योतिर्गमय।

Mission: To prepare competent and committed teachers who transform society and make the world a better place to live in.

Vision: Pursuit of Human Excellence.

Motto: Lead Me from darkness to light.

OBJECTIVES OF THECOLLEGE

1. To develop among student-teacher the essential competencies of a teacher in order to develop an attitude towards becoming a committed and performance oriented
teacher.

2. To enable the student-teachers to understand the philosophical and sociological
foundation of teacher education.

3. To equip the student-teacher through strong psychological foundation and with essential knowledge, skills and attitude so as to develop them as responsible teachers of the modern world.

4.To promote social cohension, improve communication and IT skills, widen vision of student teacher enabling them to adopt themselves in the situations they stands for in their lives.

5. To create awareness about values, core elements, duties and responsibilities of a teacher and foster human rights, and the dignity of individuals with a special emphasis of gender equality.

6 . To guide for observance on the principles of Arya Samaj and inculate a sence of appreciation about contribution of great personalities with special reference Swami Dayanand Saraswati.

Our Quality Policy

(Principles Of Quality Management)

- Merit based Admissions
- rigorous internal Training programme for developing teaching Skill
- Internal Quality Assurance Cell Promoting sincerity, regularity and punctuality Leading to self discipline
- Strong feedback mechanism for Quality sustenance and quality improvement
- Observance of Professional ethics and code of conduct
- Building strong bonds of association with stakeholders
- Open transparent and fair system of evaluation
- Equalization of educational opportunity
- Maximizing learning opportunities for becoming life long learners.
- Building leadership and fellowmen-ship capacities
- Exposure to practical life and job opportunity.
- Perform Based Reward System (PBRS)

Our Value System

a) To foster excellence in all spheres of life Including teaching.

b) To promote use of technology.

c) To inculcate national values enshrined in Constitution of India.

d) To promote human dignity, scientific temperament and perseverance.

e) To inculcate sincerity, regularity and punctuality enabling self-discipline.

f) To nurture professional ethics, code of conduct and commitments as a teacher.

g) To contribute to the national Development.

आमचे महाविद्यालय

- भाषा प्रयोगशाळा
- व्यक्तिमत्व व नेतृत्व विकास शिबिरांचे आयोजन
- प्रतिवर्षी दयानंद मार्डीकर शिक्षक सक्षम पुरस्कार प्रदान

- शैक्षणिक व नैसर्गिक पर्यावरणपूरक परिसर
- तज्ज्ञ, अनुभवी व संशोधन प्रेरक प्राध्यापक
- नेट-सेट परीक्षा मार्गदर्शन

- मुलाखत तयारी व नोकरी मेळावा अयोजन
- अनुभवी सेवातत्पर शिक्षकेतर कर्मचारी वर्ग
- प्रभावी प्रत्याभरण यंत्रणा

- यु.जी.सी. तर्फे विविध योजनेअंतर्गत अनुदान प्राप्त
- २०१६ सो. विद्यापीठ शहरी विभागातील उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार
- समाजोपयोगी उत्पादक कार्य

- कुलनिहाय नैमित्तिक व विशेष दिन कार्यक्रम
- विविध विषय अभ्यास मंडळे
- प्लेसमेंट समिती

- सुसज्ज वायफाय युक्त संगणक कक्ष
- अद्यावत अध्यापन पध्दती व तंत्रांचा वापर
- किर्लोस्कर वसुंधरा महोत्सव सहभाग
- निर्णय प्रक्रियेत व प्रशासनात विद्यार्थ्यांचा सहभाग
- सामाजिक व राष्ट्रीय उत्तरदायित्वपर विविध कार्यक्रम
- मूल्यशिक्षणपर कार्यक्रम
- सोलापूर विद्यापीठ मान्यताप्राप्त शैक्षणिक संशोधन केंद्र
- प्रतिभावंत व उच्च विद्या विभूषित माजी विद्यार्थी संघटना कार्यरत
- यज्ञ हवन व आर्य समाज तत्वे पालन
- बाहय स्पर्धांची तयारी व यशस्वीतेत सातत्य
- उज्वल निकालाची परंपरा
- आरोग्य शिबीर
- गुणवंत विद्यार्थ्यांना बक्षिसे
- हिमोग्लोबीन व वैघकीय तपासण्या
- विद्यार्थी-विद्यार्थीनींसाठी वसतिगृहाची सोय

मी प्राचार्य डॉ. एस. बी.क्षीरसागर जाहीर करतो की, वर दिलेला तपशील माझ्या माहिती व समजुती प्रमाणे खरा आहे. या नियतकालिकातील माहिती ही संबंधित व्यक्तिंनी विविध स्त्रोतातून पुरविलेली आहे. माहितीच्या सत्यतेची व अधिकाराची जबाबदारी संबंधित व्यक्तिंची आहे. या अंकातील साहित्यातून व्यक्त झालेल्या मतांशी संपादक व संपादकमंडळ सहमत असतीलच असे नाही.

प्राचार्य डॉ. एस. बी. क्षीरसागर
प्रकाशक

प्राचार्यांचा संदेश

आमच्या दयानंद शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयाचा 2022-23 या शैक्षणिक वर्षाचा वार्षिक नियतकालिक अंक ध्येयाप्रत सादर करताना मनस्वी आनंद होतो आहे. सन 2020-21 व 2021-22 या दोन्ही वर्षात पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठाच्या महाविद्यालयांच्या नियतकालिक पारितोषिकांमध्ये व्यावसायिक महाविद्यालयांतर्गत सलग द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक मिळवून महाविद्यालयातील विद्यार्थी शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी महाविद्यालयाच्या नियतकालिकाचा अंक एका उंचीवर नेऊन ठेवलेला आहे. सन 2021-22 या शैक्षणिक वर्षातील 'ध्येय' या महाविद्यालयाच्या नियतकालिकास विद्यापीठ स्तरीय प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांकाची एकूण 16 पारितोषिके व रक्कम रुपये 5200/- बक्षीसाच्या स्वरूपात प्राप्त झालेली आहेत. याबद्दल प्रथमतः नियतकालिकाचे संपादक प्राध्यापक डॉ. के. जे. शिंदे तसेच नियतकालिक विभागातील विद्यार्थी व महाविद्यालयातील स्टाफ आणि विद्यार्थी यांचे मनापासून अभिनंदन.या कामी विशेष सहाय्य करणारे आमचे महाविद्यालयातील कर्मचारी व बी.एड.चे विद्यार्थी श्री. सुहास पवार हे विशेष अभिनंदनास पात्र आहेत. आमच्या महाविद्यालयाचे माजी विद्यार्थी डॉ. श्री मधुकर जक्कन व या नियतकालिकाचे मुद्रण करणारे श्री. श्रीनिवास बंडी, श्री मोहन बंडी व त्यांचे सहकारी यांचेही मनापासून कौतुक व अभिनंदन. सोलापूर विद्यापीठाने आम्हास दिलेल्या संधीबद्दल व पारितोषिक देऊन केलेल्या गौरवाबद्दल मी विद्यापीठाचे व विशेषतः विद्यार्थी कल्याण मंडळाचे मनापासून ऋण व्यक्त करतो.

2022-23 या शैक्षणिक वर्षात आमच्या महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी बी एड चा अभ्यासक्रम अतिशय उत्कृष्ट प्रकारे राबविण्यामध्ये केलेले मार्गदर्शन व दिलेले योगदान खूप महत्त्वाचे आहे. आमच्या महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्याबद्दल गौरवोद्गार काढणारे आमचे महाविद्यालयाचे आजी व माजी विद्यार्थी, त्याचबरोबर संस्थेतील आणि समाजातील सदस्य यांच्या प्रतिही मी ऋण व्यक्त करतो. पूर्णवेळ तसेच तासिका तत्वावरील शिक्षकांचा महाविद्यालयाच्या अध्ययन, अध्यापन मूल्यमापन या सर्व प्रक्रियांसह अभ्यासक्रम यशस्वीरित्या पूर्ण करण्यामध्ये मोठा वाटा आहे. आमच्या पाठीशी असलेले व सतत आम्हास प्रेरणा देणारे वयोवृद्ध, तपोवृद्ध व्यक्तिमत्व असणारे आमच्या संस्थेचे माननीय स्थानिक सचिव श्री महेश चोप्रा साहेब; दयानंद शिक्षण संस्थेचे माननीय प्रशासक प्राध्यापक डॉ. विजयकुमार उबाळे सर, संस्थेतील इतर प्राचार्य, रजिस्ट्रार श्री. पी. के. दिवाणजी व लेखा विभागातील कर्मचाऱ्यांसह श्री. व्ही. बी. बिराजदार यांच्या सहकार्याशिवाय व मार्गदर्शनाशिवाय हा नियतकालिकाचा अंक पूर्णतेप्रत जाऊ शकला नसता. गेल्या वर्षीच्या ध्येय या नियतकालिकाचा पुढचा टप्पा म्हणून आम्ही या नियतकालिकाचे शीर्षक ध्येयाप्रत असे निश्चित केलेले आहे. सन 2022-23 शैक्षणिक वर्षामध्ये अभ्यासक्रमातील विविध विषयांचे अध्यापन प्रात्यक्षिकांची पूर्ती कार्यशाळा विद्यार्थी विकासासाठी विशेष उपक्रम विद्यार्थ्यांसाठी विशेष स्पर्धा दिनविशेष विशेष दिन इत्यादी बरोबरच रोटरी क्लब ऑफ सोलापूर प्राईड च्या संयोगातून राबविलेल्या महिला उपक्रम, पथनाट्य स्पर्धा, विविध बाह्य स्पर्धेमधील सहभाग इ. सर्व या वर्षातील विशेष व लक्षणीय बाबी आहेत. या सर्वांमध्ये महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी खूप मोठे परिश्रम घेतलेले आहेत व शिक्षकांनीही आपली जबाबदारीची भूमिका यशस्वीपणे पार पाडली आहे.

सन 2022-23 या विषय शैक्षणिक वर्षांमध्ये आमच्या महाविद्यालयातील कुमारी दिव्या मांडवे हिने 'दयानंदश्री' हे पारितोषिक पटकावले आहे. लाहोटी प्रतिष्ठानच्या वतीने दिला जाणारा हा मानाचा पुरस्कार प्राप्त करण्यासाठी कुमारी दिव्या मांडवे हिने खूप प्रयत्नांती आपला दयानंद श्री साठीचा प्रस्ताव सादर केला होता. यासाठी मी सौ गोदावरी बाई चुनीलाल लाहोटी प्रतिष्ठानचे सर्व सदस्य व विशेषतः श्री गोविंद प्रसाद लाहोटी यांचे मनस्वी आभार व्यक्त करतो.

आमच्या महाविद्यालयाचे माजी प्राचार्य दिवंगत श्री. राजशेखर कळसे यांच्या स्मृती प्रित्यर्थ त्यांच्या स्नेही व कुटुंबीयांनी रक्कम रुपये दोन लाख एवढी देणगी देऊन रुपये पाच हजाराची दोन पारितोषिके ठेवलेली आहेत. तसेच महाविद्यालयाचे माजी अध्यापक श्री प्रभाकर माडेकर शिवपूजे यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ त्यांचे चिरंजीव श्री प्रमोद माढेकर शिवपुजे यांनीही महाविद्यालयास एक लाख रुपयांची देणगी देऊन विशेष पारितोषिक ठेवलेले आहे. सर्व मिळून एकूण 25 पेक्षा अधिक पारितोषिकांच्या दात्यांना मी महाविद्यालयातर्फे मनापासून धन्यवाद देतो. विद्यार्थ्यांना मोठी प्रेरणा देण्यामध्ये या सर्व पारितोषिकांचा निश्चितच मोठा वाटा आहे, असे मला वाटते. सर्व पारितोषिक प्राप्त विद्यार्थ्यांची यादी व दात्यांची नावे या नियतकालिकात समाविष्ट करण्याचा अथवा महाविद्यालयाच्या वेबसाईट वरती ती जाहीर करण्याचा या वर्षी प्रथमच प्रयत्न केलेला आहे.

या शैक्षणिक वर्षात विद्यार्थ्यांनी विविध महाविद्यालयीन व महाविद्यालयाबाहेरील स्पर्धेमध्ये सक्रिय सहभाग घेतलेला आहे व पारितोषिकेही प्राप्त केलेली आहेत. एच एन कॉलेज ऑफ कॉमर्स यांच्या वतीने घेण्यात आलेल्या HIRA 2 K Quiz Competition या स्पर्धेमध्ये आमच्या महाविद्यालयातील श्री आकाश चटके व श्री. प्रशांत स्वामी यांनी व्दितीय क्रमांकाचे पारितोषिक प्राप्त केलेले आहे. याच शैक्षणिक वर्षात प्रथम एज्युकेशन फाउंडेशन नवी दिल्ली येथील संस्थेने राबविलेल्या असर -वायसेस फ्रॉम द ग्राउंड या सर्वेक्षणात आमच्या महाविद्यालयातील जवळजवळ 30 विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवून सर्वेक्षणाच्या प्रशिक्षणात व माहिती -सामग्री गोळा करण्याच्या राष्ट्रीय कार्यास हातभार लावलेला आहे. या विद्यार्थ्यांचे मनःपूर्वक अभिनंदन. यावर्षीच्या नियतकालिकासाठीही विद्यार्थ्यांनी विविध भाषेत व विविध विषयांवर मनन, चिंतन, लेखन करून अभ्यासपूर्ण माहिती सादर केल्याचा गोड अनुभव आम्हास आला. त्या सर्व विद्यार्थ्यांचे प्राचार्य या नात्याने मी भरभरून अभिनंदन व कौतुक करतो. याही वर्षी ध्येयाप्रद नियतकालिकाच्या अंकास मोठे यश मिळेल अशी आशा वाटते!

प्राचार्य डॉ. एस. बी. क्षीरसागर

संपादकीय

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ सोलापूर या कार्यक्षेत्रात दयानंद शिक्षण शास्त्र महाविद्यालय हे १९५५ पासूनचा ऐतिहासिक वारसा लाभलेले महाविद्यालय आहे. सोलापूरच्या शिक्षण क्षेत्रात एक उज्वल, वैभवशाली परंपरेचा वारसा जपणारे हे महाविद्यालय शिक्षणक्षेत्रात प्रगतीपथावर वाटचाल करीत आहे.

आमच्या महाविद्यालयाची शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ ची ही स्मरणिका आपल्या हाती देताना आम्हास मनस्वी आनंद होत आहे. आमच्या भावी शिक्षकांनी आपल्या लेखणीतून साकारलेले विचारप्रवर्तक लेख,लघुनाटिका, कविता, सामाजिक प्रबोधनपर लेख व महाविद्यालयातील विविध आठवणींचा समावेश या स्मरणिकेत केलेला आहे. त्याच बरोबर आमच्या महाविद्यालयातील शिक्षकांमध्ये दडलेले सुप्त गुण व विविध कला द्वारे साकारलेली विविध चित्रे, पेंटिंग, फोटोग्राफी यांचा समावेश केल्याने स्मरणिका अधिक सुंदर व आकर्षक झाली आहे.

आमच्या महाविद्यालयातील विद्यार्थी शिक्षकांनी महाविद्यालयातील विविध स्पर्धा व उपक्रमात सहभाग नोंदवला आहे. यामध्ये व्यक्तिमत्व विकास आणि सर्जनशीलता, शालेय आंतरवासिता, समाजसेवा, शारीरिक आणि आरोग्य शिक्षण, नवोपक्रम शील संस्थेस भेट , विविध विषयासंबंधित असणाऱ्या अभ्यासक्रम कार्यशाळा यांचा समावेश आहे. त्याचबरोबर आमच्या छात्राध्यापकांनी विद्यापीठ स्तरावरील युवा महोत्सव, आविष्कार राष्ट्रीय व राज्य स्तरवरील CTET, TAIT, QUIZ, वक्तृत्व, अशा विविध स्पर्धामध्ये सहभाग नोंदवून उज्ज्वल यश संपादित केले आहे सर्व उपक्रमांचे व त्यामधील सहभागाचे प्रतिबिंब या स्मरणिकेत आपणास पहावयास मिळेल. महाविद्यालयाचे प्राचार्य ,डॉ. एस. बी. क्षीरसागर ,सर्व प्राध्यापक , शिक्षकेतर कर्मचारी व आमचे तरुण विद्यार्थी शिक्षकांचे योगदान ही स्मरणिका गुणवत्ता पूर्ण करण्यामध्ये अत्यंत महत्त्वाचे आहे . त्या सर्वांप्रती मी मनापासून कृतज्ञता व्यक्त करतो. तसेच प्रिंटर्स शिवानंद प्रिंटर्स यांनी अत्यंत कलात्मक व सुबक छपाई करून दिली त्याबद्दल त्यांचे ही मनापासून धन्यवाद!! आमचे सर्व रसिक वाचक व आमच्या महाविद्यालयावर मनापासून प्रेम करणारे शिक्षणप्रेमी आमच्या या स्तुत्य उपक्रमाचे नक्कीच स्वागत करतील ही अपेक्षा .....

संपादक

प्रा. डॉ. के. जे. शिंदे

*वार्षिक अंक संपादक मंडळ *

२०२२-२३

अ. क्र.	नाव	पद
१.	प्राचार्य डॉ. एस. बी. क्षीरसागर	अध्यक्ष
२.	प्रा. डॉ. के. जे. शिंदे	संपादक
३.	श्री. सुहास पवार	मुखपृष्ठ व विशेष रचनात्मक सहकार्य
४.	श्री. अभिजीत शिंदे श्री. सोहेल तांबोळी	वार्षिक अंक प्रतिनिधी
५.	कु.अश्विनी रक्षे	सदस्य
६.	श्री. प्रशांत स्वामी	सदस्य
७.	कु. कांचन कारले	सदस्य
८.	श्री. श्रीनिवास भरले	सदस्य
९.	कु. मयुरी भोसले	सदस्य
१०.	कु. तेजश्री ढेकळे	सदस्य

D. P. B. Dayanand College of Education, Solapur

IQAC COMMITTEE

Sr. No	Name of the member	Designation
1.	Dr. S. B. Kshirsagar	Chairperson & Principal of the College
2.	Dr. U. M. Rao	Member (Senior Administrative Officer & Principal, Dayanand Law College)
3.	Dr.Smt.K.A.Pandey	Member Principal D. A. V. Velankar College of Commerce Solapur
4.	Dr. V. P. Ubale	Principal D. B.F. Dayanand College of Arts & Science, Solapur
5	Dr.R.N.Mulik	Member (Secretary Alumni Association , DPBDCE)
6	Dr. K. J. Shinde	IQAC – Coordinator- of the College
7	Dr. Smt. P.R. Bhoje	Member
8	Dr. V. B. Kidgaonkar	Member
9	Dr.H.N.Jagtap	Ex-Principal of the College External Member and Advisor
10	Dr. L. V. Bamane	Member
11	Shri.S.K.Surywanshi	Member
12	Shri.A.S.Gandhale	Member (Librarian)
13	Shri. P. K. Divanji	Member (Management Representative)
14	Shri. A.S.Mahamuni	Member (Head Clerk)
15	Shri. P. S. Kulkarni	Member (Clerk)
16	Dr. Yevale N. A.	Member (Nominee from Local Society & and an alumnus)
17	Shri. P. M. Madhekar	Member (Nominee from Local Society & alumnus)
18	Pawar Suhas	Member B.Ed. Student 2021-23
19	Dasi Rohini	Member B.Ed. Student 2021-23
20	Bharale Shriniwas	Member B.Ed. Student 2022-24
21	Jagtap Gayatri	Member B.Ed. Student 2022-24

महाविद्यालय विद्यार्थी परिषद २०२२-२३

अ.क्र.	पद	विद्यार्थ्यांचे नाव
१.	सभापती	श्री. गुजरे महासिध्द मल्लिकार्जुन श्री. भरले श्रीनिवास सुरेश
२.	सचिव	कु. केकान निकिता शंकर श्री. भानुमते संतोष श्रीशैल
३.	महिला प्रतिनिधी	कु. शेख यास्मिन महमद गौस कु. ढेकळे तेजश्री उध्दव
४.	अ.जा./विमुक्तइतर मागास	श्री. गायकवाड रोहित प्रताप श्री. हांडे प्रतिक बलभीम
५.	वर्गप्रतिनिधी	श्री. चेंडगे सौरभ धनंजय श्री. मुलाणी परवेज इक्बाल
६.	समाजसेवा प्रतिनिधी	श्री. पल्ली अमुक मधुकर श्री. गायकवाड दयासागर सुधाकर
७.	एन.सी.सी. प्रतिनिधी	श्री. मुल्ला अब्बास अली कासीम कु. म्हेत्रे अर्पिता तुकाराम
८.	क्रीडा प्रतिनिधी	श्री. पाटील आतिष अप्पासाहेब श्री. चौधरी रणजीत सोमनाथ
९.	वार्षिक अंक प्रतिनिधी	श्री. शिंदे अभिजीत निवृत्ती श्री. तांबोळी सोहेल लतीफ
१०.	संगणककार्य प्रतिनिधी	श्री. पटेल हसिबूर रेहमान अदमसाब श्री. कुटे भारत तात्यासो
११.	सांस्कृतिक विभाग प्रमुख	कु. कारले कांचन श्रीशैल श्री. भोसले रोहित सुखदेव

D. P. B. Dayanand College of Education, Solapur

Sr. No.	College Development Committee Year 2022-23	
1	Shri. Mahesh ji Chopra	Chairman
2	Shri. S. S. Katkar	Nominee of (Local) Management Secretary
3	Shri. Shrikant More	Local Member-Nominated by Management (Alumnus)
4	Prin. Dr. V.P. Ubale	Local Member-Nominated by Management
5	Shri. R.G. Miniyar	Local Member-Nominated by Management
6	Prin. Dr. Mrs. S.B. Rathi	Local Member-Nominated by Management
7	Dr. K. J. Shinde	Head of the Department nominated by Principal/Head of the Institution.
8	Dr. Mrs. L.V. Bamane	Member (Teaching-Ladies)
9	Dr. Smt. P. R. Bhoje	Member (Teaching- Ladies)
10	Dr. V.B. Kidgaonkar	Nominated Member (Teaching-Gents)
11	Shri. S.R. Suryawanshi	Elected Member (Non-Teaching)
12	Dr. K.J. Shinde	Co-ordinator IQAC Committee
13	Shri. S. A. Bharale	President and Secretary of the College Students Council.
14.	Prin. Dr. S.B. Kshirsagar	Member- Secretary

Teaching and Non - Teaching Staff

Sr. No.	Name	Designation
1.	Dr. Kshirsagar S. B.	Principal & Kendra Sanchalak YCMOU B.Ed. & DSM
2.	Dr. K. J. Shinde	Professor, IQAC & NAAC Coordinator
3.	Dr. Bhoje P. R.	Professor
4.	Dr. Kidgaonkar V.B.	Professor
5.	Dr. Smt. Bamane L.V.	Professor
6.	Dr. Panhalkar S. S.	Assistant Professor (CHB)
7.	Dr. G. M. Metkari	Assistant Professor (CHB)
8.	Dr. B. S. Rathod	Assistant Professor (CHB)
9.	Smt. Sitasawad P. S.	Art, Drama and Craft Teacher (CHB)
10.	Shri. Mahamuni A. S.	Head Clerk
11.	Shri. Pradip Kulkarni	Head Clerk
12.	Shri. Kiran Katakdhond	Senior Clerk
13.	Smt. M. M. Kanase	Junior Clerk
14.	Shri.S. K. Bandgar	Peon
15.	Shri. S. R. Suryawanshi	Peon
16.	Shri. W. D. Zunjarrao	Library Attendant
17.	Shri. V. M. Vhanmane	Peon
18.	Shri. A. P. Shitole	Peon
19.	Smt. B. G. Swami	Peon

अनुक्रमणिका

मराठी भाषेतील साहित्य लेखन

अ. न.	लेखन प्रकार	साहित्य उपप्रकार	लेख शीर्षक	विद्यार्थी नाव शिक्षकांचे नाव	पृष्ठ क्रमांक
		-	सन 2022-23 या शैक्षणिक वर्षातील महाविद्यालय उपक्रमांचा वार्षिक अहवाल	डॉ. के. जे. शिंदे	18
1.	काव्यात्मक	**ओवी**	**जात्यावरची ओवी**	सुनील पवार	28
2		मुक्तछंद	एक प्रयत्न अजून कर(प्रेरणादायी)	प्रशांत स्वामी	29
3		मुक्तछंद	तू काय करते?	संघमित्रा काकडे	31
4		मुक्तछंद	तू अजून जिंकलेला नाहीस ..	प्रशांत स्वामी	32
5		मुक्तछंद	शेवटच्या क्षणी	रणजीत चौधरी	33
6		मुक्तछंद	प्रेम कोणावर करावे..?	ऐश्वर्या पवार	34
7		मुक्तछंद	आई – वडील	धानम्मा हिरेमठ	35
8		मुक्तछंद	एक दिवस साजरा कर	संघमित्रा काकडे	35
7		मुक्तछंद	माझी माय	स्नेहल बनसोडे	36
8		मुक्तछंद	मैत्री	श्रद्धा राजपूत	37
9		मुक्तछंद	आयुष्य	संतोष भानुमते	37
10		मुक्तछंद	खरच प्रेम करावं?	प्रिया कल्याणशेट्टी	38
11		मुक्तछंद	आई...	रूपाली शिंदे	38
12		मुक्तछंद	आपलं महाविद्यालय	गायत्री जगताप	39
13	नाट्यात्मक	पथनाटय	स्वच्छता अभियान	प्रशांत स्वामी	40
14	ललितगद्यात्मक	प्रवासवर्णन	कॉलेजची ट्रीप	प्रतिक्षा विटकर	43
15		व्यक्तिचित्रात्मक	द प्रॉब्लेम ऑफ द रुपी - डॉ . बाबासाहेब आंबेडकर	संघमित्रा काकडे	46
16		व्यक्तिचित्रात्मक	सोलापुरातील चार हुतात्मे	दिव्या मांडवे	48
17		मुलाखत	मराठी विषय लेखक मुलाखत	संतोष भानुमते	51
18	वैचारिक	शैक्षणिक	कोरोना काळातील ऑनलाईन शिक्षणाचा अनुभव	अर्पिता म्हेत्रे	53
19		शैक्षणिक	बी. एड. मुळे झालेला बदल	सुकन्या जाधव	55
20		सामाजिक	यशाचे रहस्य	तेजश्री ढेकळे	57
21		**विज्ञान**	कोडं	अरूणा पवार	59
22	समीक्षापर	शोधनिबंध	बालमजुरी.....	दयासागर गायकवाड.	61

23		समीक्षापर	भारतीय स्वातंत्र्याच्या ७५ वर्षात काय कमावले आणि काय गमावले ?	प्रशांत स्वामी	66
24		पुस्तक परीक्षण	अमृतवेल :- वि. स. खांडेकर	कांचन कारले	72

इंग्रजी **भाषेतील** साहित्य लेखन

अ. न.	लेखन प्रकार	साहित्य उपप्रकार	लेख शीर्षक	विद्यार्थी नाव	पृष्ठ क्रमांक
25.	काव्यात्मक		An irreplaceable friend…	Rohini Dasi	75
26.			Maturity	Rohini Dasi	75
27.	कथात्मक	आत्मकथा	The autobiography of mobile phone	Nagaratna Gotur	76
28.	ललितगद्यात्मक		History of Jhansi Fort	Uzma Himayat	78
29.		व्यक्ति चित्रात्मक	Jigar moradabadi	Muskan Bangi	79
30.			Mir taki mir	Muskan Bangi	80
31.	वैचारिक	Edu.	Knowledgeable person	Rohini Dasi	87
32.		Social	Karma	Rohini Dasi	91
33.		Social	Women Protection In India	Suhas Pawar	95
34.		Science	Artificial Intelligence	Abhijeet Bhanje	99
35	समीक्षापर	Social	Save Water and Save Tree	Suhas Pawar	101

हिंदी भाषेतील साहित्य लेखन

अ. न.	लेखन प्रकार	साहित्य उपप्रकार	लेख शीर्षक	विद्यार्थी नाव	पृष्ठ क्रमांक
36.	काव्यात्मक		जिंदगी	सुकन्या जाधव	103
37.			कदर	रूपाली शिंदे	103
38.			हिंदी दिन पर कविता	दयासागर गायकवाड	104
39.			जिंदगी	परवेज मुलानी	105
40.			हमारे फौजी	हबीबा शेख	106
41.	ललितगद्यात्मक	व्यक्तिचित्रात्मक	जीवन में गुरू का महत्व	सुनील पवार	107
42.	वैचारिक	सामाजिक	भारतीय दर्शन	श्रीनिवास भरले	109

ऊर्दू भाषेतील साहित्य लेखन

अ. न.	लेखन प्रकार	साहित्य उपप्रकार	लेख शीर्षक	विद्यार्थी नाव	पृष्ठ क्रमांक
43.	काव्यात्मक	Gazal	غزل	मुस्कान बांगी	113
44.		Gazal	*غزل*	हबीबा शेख	114
45.		Gazal	نظم	मुस्कान बांगी	115
46.	कथात्मक	Biography	سوانح عمری*	हबीबा शेख	116
47.	कथात्मक	-	پیر کامل	शाफिया पिरजादे	118
48.	कथात्मक	-	ماں کے نام بیٹی کا عجیب و غریب خط	उझमा काझी	119
49.	ललितगद्यात्मक	समीक्षापर	**The Alchemist**	अंजुम शेख	120
50.	फोटोग्राफी		चित्रकला/ स्केच/ छायाचित्रे/रांगोळी	-	121

डी. पी. बी. दयानंद शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, सोलापूर

बी. एड्. 2022-23 महाविद्यालय उपक्रम अहवाल

प्रा. डॉ. के. जे . शिंदे, संपादक

१. ***प्राचार्य अभिभाषण*** (०५/०८/२०२२) - डी. पी. बी. दयानंद शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, सोलापूर बी. एड. भाग २ सत्र ३ च्या अभ्यासक्रमास प्रारंभ झाला. या सत्राची सुरूवात प्राचार्य अभिभाषणाने झाली. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.बी. क्षीरसागर सर हे होते. सूत्रसंचालन - प्रा. डॉ. के. जे. शिंदे यांनी व आभारप्रदर्शन एस. बी. पवार यांनी केले.

२. **कृतीसंशोधन कार्यशाळा-** दि. ११/०८/२०२२ - डॉ. व्ही. बी. किडगांवकर सर - सन २०२१-२३ शैक्षणिक वर्षातील विद्यार्थ्यांसाठी सत्र तीन प्रात्यक्षिकाचा भाग म्हणून सदर कार्यशाळेचे आयोजन केले होते. या कार्यशाळेत डॉ. किडगावकर व्ही. बी. यांनी कृती संशोधन अर्थ स्वरूप व गरज त्याचप्रमाणे संशोधन अहवाल लेखन संदर्भाने मार्गदर्शन केले. डॉ. पी. आर. भोजे यांनी कृती संशोधन आराखडा डॉक्टर एल. व्ही. बामणे यांनी संदर्भ साहित्य व संशोधन आढावा आणि डॉ. शिंदे के. जे. यांनी माहितीचे सादरीकरण, विश्लेषण व सांख्यिकीय विश्लेषण कार्यवाही या विषयावरती मार्गदर्शन केले या प्रत्येक प्राध्यापकांच्या तासानंतर गटकार्य घेण्यात आले.

३. ***Anti Ragging Committee*** ०५/०८/२०२२ - डी. पी. बी. दयानंद शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, सोलापूर बी. एड. भाग २ सत्र ३ च्या अभ्यासक्रमास प्रारंभ झाला. Anti Ragging समितीची माहिती प्रा. डॉ. किडगांवकर सर यांनी दिली.

४. ***दयानंद कुल परिपाठ-*** १३/०८/२०२२ दयानंद कुलाच्या वतीने परिपाठ सादर करण्यात आला. प्रा. डॉ. व्ही. बी. किडगांवकर सर यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - शाफिया पिरजादे यांनी केले. सोलापूर मार्शल कायदा माहिती प्रिती बिंगी यांनी दिली.

५. **मूल्यमापन कार्यशाळा-** शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ या वर्षात विविध कार्यशाळा घेण्यात आल्या. बी. एड. सत्र तीन च्या विद्यार्थ्यांसाठी मूल्यमापन कार्यशाळा दिनांक १७/०८/२०२२ ते २२/०८/२०२२ या कालावधीत घेण्यात आली. कार्यशाळेत तात्विक माहिती व गटकार्याचे आयोजन करण्यात आले होते.

६. ***<u>गुलमोहर</u> कुल परिपाठ-*** २०/०८/२०२२ गुलमोहर कुलाच्या वतीने परिपाठ सादर करण्यात आला. प्रा. डॉ. के. जे. शिंदे सर यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - शितल सोनवणे यांनी केले. पुस्तक परीक्षण - ओंकार कल्याणशेट्टी, आभारप्रदर्शन महासिध्द गुजरे यांनी केले.

७. **सद्‌भावना दिन-**२०/०८/२०२२ परिपाठानंतर सद्‌भावना दिन साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. बी. क्षीरसागर सर होते. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन पायल नारायणकर यांनी केले. प्रास्ताविक शितल सोनवणे यांनी केले. कार्यक्रमास प्रमुख अतिथी दयानंद विधी महाविद्यालयाचे श्री. मोहन कटाप सर हे होत. त्यांनी सद्‌भावना दिनाबद्दल माहिती दिली. या कार्यक्रमाचे आभारप्रदर्शन अश्विनी रक्षे यांनी केले.

८. **आशय युक्त अध्यापन पद्धती कार्यशाळा-** बी. एड. द्वितीय वर्ष सत्र तीन च्या विद्यार्थ्यांसाठी आशययुक्त अध्यापन पद्धती या कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यशाळेत आशय युक्त अध्यापन पद्धती विषयीची संकल्पना ,संरचना ,अभ्यासक्रम, पाठ्यक्रम , पाठ्यपुस्तक विश्लेषण, आशय विश्लेषण आणि एक आशय दोन पद्धती याविषयी मार्गदर्शन व गटकार्य चे आयोजन करण्यात आले.

९. **मतदान ओळखपत्र आधारकार्डला लिंक करणे.**२६/०८/२०२२- आपल्या प्रत्येकांचे मतदान ओळखपत्र आधारकार्डला लिंक करणे. त्यासंदर्भातील माहिती देण्यासाठी सोलापूर जिल्ह्याचे उपजिल्हाधिकारी श्री भारत वाघमारे यांनी महाविद्यालयास भेट देऊन यासंदर्भातील माहिती सर्व विद्यार्थ्यांना एक डेमो सादर करून दिली. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व आभारप्रदर्शन प्रा. डॉ. पी. आर. भोजे मॅडम यांनी केले.

*१०.***नियतकालिक व इतर स्पर्धा बक्षीस वितरण -**२७/०८/२०२२- सोलापूर विद्यापीठातर्फे घेण्यात आलेल्या नियतकालिक स्पर्धेत महाविद्यालयास सलग दुसरा क्रमांक प्राप्त झाल्यामुळे या नियतकालिक स्पर्धेत सहभागी झालेल्या विद्यार्थ्यांचा सत्कार करण्यात आला. या कार्यक्रमास प्रा. डॉ. व्ही. पी. उबाळे सर यांची प्रमुख उपस्थिती होती. यादरम्यान ज्यांनी या नियतकालिकाचे प्रिंटींगचे काम लवकर करून दिले त्या प्रिंटींगचे श्री. बंडी यांचा सत्कार महाविद्यालयातर्फे करण्यात आला. त्यांनतर उबाळे सरांनी आम्हा विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

त्यांनतर विद्यार्थ्यांचा सत्कार करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा. डॉ. के. जे. शिंदे सरांनी केले व आभारप्रदर्शन सुहास पवार यांनी मानले.

_११. संजीवन कुल परिपाठ_ २७/०८/२०२२- संजीवन कुलाच्या वतीने प्रा. डॉ. पी. आर. भोजे यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - शाफिया पिरजादे यांनी केले. आभारप्रदर्शन - औदुंबर खांडेकर यांनी मानले.

१२. राष्ट्रीय चेतना, सामाजिक समरसता और पारिवारिक उत्तरदायित्व- २७/०८/२०२२ आचार्य रामनिवासजी गुणग्राहक यांनी राष्ट्रीय चेतना, सामाजिक समरसता और पारिवारिक उत्तरदायित्व याबाबतची माहिती आम्हा सर्व विद्यार्थ्यांना करून दिली. या कार्यक्रमास अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.बी. क्षीरसागर सर होते. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व आभारप्रदर्शन प्रा. डॉ. पी. आर. भोजे मॅडम यांनी केले.

१३.सोलापूर महिला महोत्सव -१४, १५, १६ ऑक्टोबर २०२२ रोजी दयानंद शिक्षण शास्त्र महाविद्यालय व रोटरी क्लब ऑफ सोलापूर प्राईड आयोजित सोलापूर महिला महोत्सव दयानंद कॉलेज परिसरात घेण्यात आला महोत्सवामध्ये रांगोळी स्पर्धा, पाक कला, पारंपारिक वेशभूषा स्पर्धा यांचे आयोजन करण्यात आले महाविद्यालयातील सोळा विद्यार्थिनींनी सहभाग नोंदवला होता.

_१४. वाचन प्रेरणा दिन_ १५/१०/२०२२- गुलमोहर कुलाच्या वतीने वाचन प्रेरणा दिन साजरा करण्यात आला. मार्गदर्शक प्रा. डॉ. के. जे. शिंदे सर यांच्या मार्गदर्शनाने हा कार्यक्रम संपन्न झाला. सूत्रसंचालन अश्विनी रक्षे, आभारप्रदर्शन श्रृती भरमशेट्टी यांनी केले.

_१५. हुतात्मा कुल परिपाठ-_ ०५/११/२०२२ हुतात्मा कुलाच्या वतीने प्रा. डॉ. एल. व्ही. बामणे मॅडम यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन अरूणा पवार, पुस्तक परीक्षणअमृता भोळे यांनी केले.आभारप्रदर्शन सौरभ चेंडगे यांनी केले.

१६.समाजसेवा अहवाल (द्वितीय वर्ष) ११.१२.२०२२- बी. एड. द्वितीय वर्ष सत्र तीन विद्यार्थ्यासाठी समाजसेवा उपक्रमाचे आयोजन दि. ११.१२.२०२२ रोजी करण्यात आले होते. सर्व विद्यार्थ्यांना शेळगी येथील मुलींच्या वसतिगृहासमोरील मैदानात एकत्र बोलावले. डॉ. बामणे एल. व्ही. समाजसेवा प्रमुख म्हणून समाजसेवा उपक्रमाचे नियोजन केले.

१७. दयानंद कुल परिपाठ - १९/११/२०२२ दयानंद कुलाच्या वतीने प्रा. डॉ. व्ही. बी. किडगांवकर सर यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन-कांचन कारले,पुस्तक परीक्षण-धनश्री कवडे,आभारप्रदर्शन - अभिजीत शिंदे यांनी केले.

१८.संजीवन कुल परिपाठ - २६/११/२०२२ संजीवन कुलाच्या वतीने प्रा. डॉ. पी. आर. भोजे मॅडम यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - ईश्वरी पाटील आभारप्रदर्शन - औदुंबर खांडेकर

१९.गुलमोहर कुल परिपाठ - १०/१२/२०२२ गुलमोहर कुलाच्या वतीने प्रा. डॉ. के. जे. शिंदे सर यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - ओंकार कल्याणशेट्टी,पी.पी.टी.-ओंकार कल्याणशेट्टी,आभारप्रदर्शन -अश्विनी रक्षे यांनी केले.

२०. संजीवन कुल परिपाठ - १७/१२/२०२२ संजीवन कुलाच्या वतीने परिपाठ सादर करण्यात आला.प्रा.डॉ. पी. आर. भोजे मॅडम यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - आकाश चटके पुस्तक परीक्षण - धानम्मा हिरेमठ, आभारप्रदर्शन अंजुम शेख यांनी केले.

२१.हुतात्मा कुल परिपाठ - २४/१२/२०२२ हुतात्मा कुलाच्या वतीने परिपाठ सादर करण्यात आला. प्रा. डॉ. एल. व्ही. बामणे मॅडम यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. अल्पसंख्याक दिन सूत्रसंचालन - अमृता भोळे - अरूणा पवार आभारप्रदर्शन - अमृता भोळे यांनी केले.

२२. राष्ट्रीय गणित दिन – २२/१२/२०२२ - गुलमोहर कुलामार्फत **राष्ट्रीय गणित दिन दि.** २४/१२/२०२२ डॉ. के.जे. शिंदे यांच्या मार्गदर्शनाखाली साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. डॉ. एल. व्ही. बामणे मॅडम होत्या. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख अतिथी सोलापूर प्रा.ए.आर. रेशीमकर सर उपस्थित होते. राष्ट्रीय गणित दिन कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कु. अंजुम शेख आणि सोनाली सपकाळ यांनी केले. प्रास्ताविक कु. धनश्री कवडे यांनी तर अतिथी परिचय कुमारी पुष्पा हिप्परगी यांनी करून दिला.श्री आकाश चटके व प्रीती बिंगी यांनी गणित दिनाच्या अनुषंगाने विचार मांडले. या कार्यक्रमानिमित्त विविध उपक्रमांच्या माध्यमातून गणित जत्रेचे आयोजन करण्यात आले होते. यामध्ये,पोस्टर प्रेझेंटेशन, शैक्षणिक साधनांचे प्रदर्शन, भिंती पत्रिकेचे आयोजन करण्यात आले होते . कु. रोहिणी दासी यांनी गणितातील विषय ज्ञानावर आधारित प्रश्नमंजुषाचे नियोजन केले होते. प्रमुख अतिथी प्राध्यापक ए आर रेशीमकर यांनी गणित दिनाच्या

अनुषंगाने विद्यार्थ्यांना अद्ययावत माहिती दिली. कार्यक्रम कार्यक्रमाचे आभार तुषार राठोड यांनी मांडले.

२३. *दयानंद कुल परिपाठ*- ३१/१२/२०२२ दयानंद कुलाच्या वतीने प्रा. डॉ. व्ही. बी. किडगांवकर सर यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - ज्ञानेश्वरी पाटील,पुस्तक परीक्षण - धनश्री कवडे, आभारप्रदर्शन - कांचन कारले यांनी केले.

२४. *सृजनशीलता व व्यक्तिमत्व विकास* - ३१/१२/२०२२ सृजनशीलता व व्यक्तिमत्व विकास या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमात चित्रकलाविषयी मार्गदर्शन व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. या कार्यक्रमास प्रमुख अतिथी संगीता पवार मॅडम यांचे व्याख्यान झाले. त्यांनी चित्रकला विषयाबद्दलची माहिती खूप चांगल्या प्रकारे दिली. या कार्यक्रमास अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. बी. क्षीरसागर सर होते. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व आभारप्रदर्शन प्रा. डॉ. व्ही. बी. किडगांवकर सर यांनी केले.

२५. अध्ययन अभिवृद्धी कौशल्य ETS- प्रथम वर्ष सन २०२२-२४ सत्र १ च्या विद्यार्थ्यांसाठी अध्यापन अभिवृद्धी कौशल्य या कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते . दिनांक २ जानेवारी २०२३ ते २ फेब्रुवारी २०२३ या कालावधीत अध्यापन अभिवृद्धी कौशल्य विषयी तात्विक माहिती चार गट पाडून गटात प्रत्येक कौशल्याची तात्विक माहिती ,पाठचे दिग्दर्शन व पाठाचे सादरीकरण घेण्यात आले.

२६. *गुलमोहर कुल परिपाठ* - ०७/०१/२०२३ गुलमोहर कुलाच्या वतीने मार्गदर्शक प्रा. डॉ. के. जे. शिंदे सर यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - शितल चौरे, पी.पी.टी. -ओंकार कल्याणशेट्टी, पुस्तक परीक्षण - शितल सोनवणे आभारप्रदर्शन - अश्विनी रक्षे यांनी केले.

२७. *हुतात्मा दिन कार्यक्रम* - १२/०१/२०२३- हुतात्मा कुलाच्या वतीने हुतात्मा दिन कार्यक्रम मार्गदर्शक प्रा. डॉ. एल. व्ही. बामणे मॅडम यांच्या मार्गदर्शनाने संपन्न झाला. केले. छात्राध्यापक संतोष भानुमते, दिव्या मांडवे, प्रशांत स्वामी, कांचन कारले, धनश्री कवडे यांनी मनोगत **व्यक्त केले**. प्राचार्य डॉ. एस. बी. क्षीरसागर अध्यक्षीय मनोगत मांडले. सूत्रसंचालन अमृता भोळे व आभारप्रदर्शन सुहास पवार यांनी केले.

२८. ***संजीवन कुल परिपाठ***- २४/०१/२०२३ - संजीवन कुलाच्या वतीने मार्गदर्शक प्रा. डॉ. पी. आर. भोजे मॅडम यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - इंद्रजित लाळे, पी.पी.टी. - ईश्वरी पाटील, आभारप्रदर्शन, परवेज मुलाणी यांनी केले.

२९.सावित्रीबाई फुले जयंती कार्यक्रम- २४/०१/२०२३ संजीवन कुलाच्या वतीने सावित्रीबाई फुले जयंती कार्यक्रमाचे मार्गदर्शक प्रा. डॉ. पी. आर. भोजे मॅडम यांच्या मार्गदर्शनाने हा कार्यक्रम संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - संघमित्रा काकडे पी.पी.टी. - रोहिणी दासी प्रास्ताविक - भाग्यश्री हिप्परगे, छात्राध्यापक दिव्या मांडवे ,अश्विनी रक्षे, संतोष भानुमते, श्रुतिका बनसोडे, प्रतिक्षा जाधव यांनी मनोगत व्यक्त केले. माहितीपर - व्हिडिओ / ऑडिओव्दारे - रोहिणी दासी अध्यक्षीय मनोगत प्रा. डॉ. पी. आर. भोजे यांनी मांडले. आभारप्रदर्शन औदुंबर खांडेकर यांनी केले.

३०. दयानंद ***कुल परिपाठ*** - २८/०१/२०२३ मार्गदर्शक प्रा. डॉ. व्ही. बी. किडगांवकर सर यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन -गायत्री जगताप, पी.पी.टी.,सोहेल तांबोळी,पुस्तक परीक्षण, गायत्री जगताप, कविता वाचन-मयुरी भोसले, आभारप्रदर्शन - प्रतिक हांडे यांनी केले.

३१. ***मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा*** - दि. १४ ते २८ जाने वारी २०२३ या कालावधीत मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करून साजरा करण्यात आला. यामध्ये शुध्दलेखन स्पर्धा, म्हणी लेखन स्पर्धा, स्वरचित काव्यवाचन, निबंधलेखन स्पर्धा, मराठी विषयावर विशेष व्याख्यानाचे आयोजन ग्रंथदिंडी, अशा विविध कार्यक्रमांचा समावेश करण्यात आला. मराठी भाषेचे महत्त्व व महती या विषयावर लेखिका, कवयित्री व शिक्षिका सौ. वैशाली अघोर यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले.या कार्यक्रमाचे आयोजन मराठी विषयाच्या प्रमुख प्रा डॉ. लता विष्णु बामणे यांनी बी. एड. प्रथम व व्दितीय वर्षातील विद्यार्थ्यांसाठी केले.

३२. ज्ञानरचनावाद कार्यशाळा - शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ बी.एड. द्वितीय वर्ष सत्र तीन च्या विद्यार्थ्यांसाठी ज्ञानरचनावाद कार्यशाळेचे आयोजन दिनांक ०२/०२/२०२३ ते ०६/०२/२०२३ या

कालावधीत करण्यात आले. ज्ञानरचनावाद संकल्पना, ज्ञानरचनावाद शिक्षकांची भूमिका, ज्ञानरचनावादानुसार पाठ टाचण याविषयी मार्गदर्शन आणि गटकार्याचे आयोजन करण्यात आले.

३३. पालक शिक्षक सभा- ८ /०२/२०२३ - शैक्षणिक वर्ष (२०२१-२३ व २०२२-२४ या बॅच मधील विद्यार्थ्यांची पालक मीटिंग घेण्यात आली. मीटिंगसाठी अध्यक्ष डॉक्टर एस बी क्षीरसागर उपस्थित होते. सरांनी महाविद्यालयाची वाटचाल व भावी काळातील योजना यांची माहिती दिली. श्री . सुभाष धुमशेट्टी , श्री. बिराजदार या पालकांनी महाविद्यालयाबाबत आपल्या भावना व्यक्त केल्या. या मीटिंगमध्ये प्राध्यापक डॉ. के.जे. शिंदे प्रा. डॉ. बामणे एल. व्ही. यांनी विचार मांडले.

३४. संजीवन कुल परिपाठ- ११/०२/२०२३ संजीवन कुलाच्या वतीने प्रा. डॉ. पी. आर. भोजे यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - निकिता केकान,पी.पी.टी. - इंद्रजित लाळे,पुस्तक परीक्षण - स्वाती कुरापाटी, आभारप्रदर्शन प्रिया कल्याणशेट्टी यांनी केले

३५. अध्यापनाची प्रतिमाने — बी. एड. द्वितीय वर्ष सत्र तीन मधील विद्यार्थ्यांसाठी अध्यापनाची प्रतिमाने या कार्यशाळेचे आयोजन दिनांक १७.०२.२०२३ ते ०९.०२.२०२३ या कालावधीत करण्यात आले होते. प्रथम अध्यापन प्रतिमान याविषयी तात्विक माहिती आणि संबोध साध्यता ,भूमिका पालन आणि अग्रसंघटक प्रतिमान या प्रतिमानाविषयी तात्विक माहिती व पाठ दिग्दर्शन आणि गटकार्याचे आयोजन करण्यात आले .

३६. मराठी भाषा गौरव दिन- २० फेब्रुवारी २०२३ रोजी मराठी भाषा गौरव दिनाचे आयोजन करण्यात आले होते. गौरव दिनाच्या कार्यक्रमासाठी सोलापूर विभागाचे उच्च शिक्षण सहसंचालक डॉ. काकडे सर प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित होते. विद्यार्थ्यांनी भितीपत्रिका लेखन, मराठी माणसांची विविध क्षेत्रातील वाटचाल व्हिडीयो व विद्यार्थ्यांची मनोगत कार्यक्रमाचे आयोजन याच्या डॉ. बामणे एल. व्ही. यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले.

३७. हुतात्मा कुल परिपाठ- २५/०२/२०२३ प्रा. डॉ. एल. व्ही. बामणे यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - ऐश्वर्या चव्हाण, पी.पी.टी. - सुहास पवार,पुस्तक परीक्षण - अमृता भोळे, कविता वाचन - रोहिणी सोलापूरे व आभारप्रदर्शन - मुस्कान बांगी यांनी केले.

३८. दयानंद कुल परिपाठ – ०४/०३/२०२३ प्रा. डॉ. व्ही. बी. किडगांवकर सर यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - दिव्या मांडवे, पी.पी.टी. -अभिजीत शिंदे,पुस्तक परीक्षण - धनश्री कवडे, कविता वाचन - शाफिया पिरजादे, व आभारप्रदर्शन हासिबूर पटेल यांनी केले.

३९. समाजसेवा अहवाल :- (प्रथम सत्र) ६/३/२०२३ बी.एड. प्रथम वर्ष सम -1 मधील विद्यार्थ्यांसाठी समाजसेवा प्रात्यक्षिक कार्याचे आयोजन रोजी करण्यात आले होते. समाजसेवा उपक्रम राबविण्यासाठी ४. गट करण्यात आले. प्रत्येक गटाला समाजसेवा करण्याचे ठिकाण ठरवून दिले. प्रत्येक गटासाठी गटप्रमुख प्राध्यापक निश्चित केले. एका गटाने बागेतील कचरा गोळा करून एकत्र केला. एका गटाने वेलणकर हॉल व त्याच्या परिसरात स्वच्छता केली. दोन गटांनी मैदानावर जाऊन खेळाच्या मैदानावर स्वच्छता केली. डॉ. बामणे एल. व्ही. समाजसेवा प्रमुख म्हणून समाजसेवा उपक्रमाचे नियोजन केले.

४०.जागतिक महिला दिन- ०८ मार्च २०२३ जागतिक महिला दिनाचे औचित्य साधून रोटरी क्लब ऑफ प्राइड नोर्थ सोलापूर निमा वूमन फोरम द्वारे विद्यार्थिनींना आरोग्य बाबत शास्त्रीय माहिती देण्यात आली विद्यार्थिनींच्या शंकांचे समाधान करण्यात आले विद्यार्थी महिला अध्यापक शिक्षकेतर कर्मचारी यांची डॉक्टर आगावणे मॅडम यांनी आरोग्य तपासणी केली पातकाईंड लॅब यांचे टेक्निशियन प्राथमिक तपासणी केल्यानंतर आवश्यकतेनुसार थायरॉईड टेस्ट करीत होते लॅब द्वारे रक्त तपासणी अहवाल आल्यानंतर डॉक्टर आगावणे मॅडम यांनी विद्यार्थिनींना व अध्यापिकांना वैद्यकीय सल्ला दिला. जागतिक महिला दिनाचे औचित्य साधून डॉ. के. जे. शिंदे यांनी प्रश्न मंजुषा कार्यक्रमाचे आयोजन केले होते.

४१. नवोपक्रमशील संस्थेस भेट ०९.०३.२०२३ - बी.एड. प्रथम सत्र - I मधील विद्यार्थ्यांसाठी नवोपक्रमशील संस्थेस भेट या प्रात्यक्षिकांतर्गत जिव्हाळा मतिमंद मुलांची शाळा, वसंतविहार येथे भेटीचे नियोजन डॉ. बामणे एल. व्ही. यांच्या मार्गदर्शनाखाली ०९.०३.२०२३ करण्यात आले होते. सर्व विद्यार्थी, प्राध्यापक जिव्हाळा मतिमंद शाळेत दुपारी १२.१५ वाजता गेलो, २४-२४ विद्यार्थ्यांचे दोन - दोन गटांना मुख्याध्यापक व डॉक्टर यांनी शाळेतील मुलांविषयी माहिती दिली.

४२. हुतात्मा कुल परिपाठ - ०१/०४/२०२३ मार्गदर्शक प्रा. डॉ. एल. व्ही. बामणे यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - सुहास पवार, पी.पी.टी. - रोहिणी सोलापूरे,पुस्तक परीक्षण-सौरभ चेंडगे, कविता वाचन - पुष्पावती हिप्परगी व आभारप्रदर्शन - अमृता भोळे यांनी केले.

४३. दयानंद कुल परिपाठ- ०८/०४/२०२३ मार्गदर्शक प्रा. डॉ. व्ही. बी. किडगांवकर सर यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन -प्रिती बिंगी, पी.पी.टी.-सोहेल तांबोळी, पुस्तक परीक्षण -कांचन कारले कविता वाचन -यास्मीन शेख व आभारप्रदर्शन गायत्री जगताप यांनी केले.

४४. ***संजीवन कुल महात्मा फुले जयंती -*** ११/०४/२०२३ संजीवन कुलाच्या वतीने महात्मा फुले जयंती साजरा करण्यात आले. या कार्यक्रमास मार्गदर्शक प्रा. डॉ. पी. आर. भोजे मॅडम यांच्या मार्गदर्शनाने हा कार्यक्रम संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - ईश्वरी पाटील, पी.पी.टी. - रोहिणी दासी, प्रास्ताविक - तेजश्री ढेकळे यांनी केले. विनायक बिराजदार, स्वाती कुरापाटी, अर्पिता म्हेत्रे, आकाश चटके यांनी मनोगत मांडले. अध्यक्ष मनोगत प्राचार्य डॉ. एस. बी. क्षीरसागर यांनी केले. आभार प्रदर्शन औदुंबर खांडेकर यांनी केले.

४५.शैक्षणिक साधन निर्मिती कार्यशाळा १४.०४.२०२३ ते १८.०४.२०२३ - सदर कार्यशाळा सत्र २०२२-२४ विद्यार्थ्यांसाठी प्रात्यक्षिक म्हणून आयोजित केली होती. या कार्यशाळेत शैक्षणिक साधन संकल्पना ,गरज व प्रकार आणि अहवाल लेखन संदर्भाने मार्गदर्शन केले. डॉ.के जे शिंदे यांनी दृक साधने अप्रक्षेपित साधने , डॉ. मेटकरी एम.एम. यांनी दृक साधने प्रक्षेपित साधने डॉ. भोजे पी. आर. यांनी श्राव्य साधने डॉ. पन्हाळकर एस. एस. अप्रक्षेपित दृक साधने आणि डॉ. एल. व्ही. बामणे यांनी प्रक्षेपित व अप्रक्षेपित दृकश्राव्य साधने याविषयी सविस्तर मार्गदर्शन केले. अध्यापन पद्धतीनुसार त्या त्या तासांना मार्गदर्शन सर्वांनी केले.

४६. ***गुलमोहर कुल परिपाठ*** - १५/०४/२०२३ गुलमोहर कुलाच्या वतीने मार्गदर्शक प्रा. डॉ. के. जे. शिंदे सर यांच्या मार्गदर्शनाने हा परिपाठ संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - श्रृती भरमशेट्टी, पुस्तक परीक्षण - श्रीनिवास भरले व आभारप्रदर्शन तुषार राठोड यांनी केले.

४७. ***डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती कार्यक्रम*** - १५/०४/२०२३ गुलमोहर कुलाच्या वतीने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती हा कार्यक्रम प्रा. डॉ. के. जे. शिंदे सर यांच्या मार्गदर्शनाने संपन्न झाला. सूत्रसंचालन - दयासागर गायकवाड, प्रास्ताविक - श्रीनिवास भरले यांनी केले. शितल चौरे रणजीत चौधरी,आब्बास मुल्ला, नागरत्ना गोटूर, स्वाती कुरापाटी,श्रृतिका बनसोडे, तुषार राठोड, इंद्रजित लाळे यांनी मनोगत मांडले. अध्यक्षीय भाषण - प्राचार्य डॉ. एस. बी. क्षीरसागर यांनी केले. आभारप्रदर्शन सिंपल शेळके यांनी केले.

४८.शालेय व्यवस्थापन पदविका अभ्यासक्रम. (DSM) - शालेय व्यवस्थापन २०२२-२३ पदविका अभ्यासक्रमासाठी या शैक्षणिक वर्षात फक्त तीन विद्यार्थी शिक्षकांनी प्रवेश घेतला होता. उद्घाटन व सर्व समंत्रण तासिका ऑनलाईन पद्धतीने घेण्यात आल्या.

४९. शारीरिक व आरोग्य शिक्षण अहवाल -

- दिनांक 10 डिसेंबर 2022 या तारखेला बी.एड द्वितीय वर्ष विद्यार्थ्यांना ग्राउंडवर घेऊन जाण्यात आले व एक्सरसाइज व ओपन जिम घेण्यात आले.
- दिनांक 17 डिसेंबर 2022 या तारखेला बी.एड. द्वितीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना योगा बद्दल माहिती सांगण्यात आली.
- दिनांक 14 जानेवारी 2023 या तारखेला बी.एड प्रथम वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना खो-खो खेळाचे प्रशिक्षण देण्यात आले.
- दिनांक 28 जानेवारी 2023 बीएड द्वितीय वर्ष विद्यार्थ्यांना योगामुद्राची माहिती त्याचे प्रकार यांची माहिती देण्यात आली.
- दिनांक 3 मार्च 2023 या तारखेला बी.एड द्वितीय वर्ष या विद्यार्थ्यांची क्रिकेटची मॅच घेण्यात आली.
- दिनांक 18 मार्च 2023 या तारखेला बी.एड द्वितीय वर्ष मुलांची क्रिकेटची मॅच घेण्यात आली.
- दिनांक 31मार्च 2023 या तारखेला प्रथम वर्ष बी.एड मुलींची खो-खो ची मॅच घेण्यात आली.

मराठी विभाग

जात्यावरची ओवी (काव्यात्मक)

अरे खोप्यामधी खोपा
सुगडिणीचा चांगला
पहा पिल्लासाठी तिनं
झोका झाडाला टांगला

पिल्लं निजती खोप्यात
जसा झुलता बंगला
तिचा पिल्लांमधी जीव
जीव झाडाला टांगला

खोपा विणला विणला
जसा गिलक्याचा कोसा
पाखराची कारागिरी
जरा बघ रे माणसा

तिची उलूशीच चोच
तेच दात, तेच ओठ
तुले दिले रे देवानं
दोन हात, दहा बोटं

सुनील नामदेव पवार , बी.एड. प्रथम वर्ष (22008)

shutterstock.com · 1934471657

एक प्रयत्न अजून कर (प्रेरणादायी कविता)

अडला असशील हजारदा
पडला असशील हजारदा
पराभवाच्या भयाण रात्री ,
रडला असशील हजारदा,
पण झाले गेले आता विसर,
मूठ आवळ ,अश्रू आवर
लक्ष्यवरती रोख नजर
अन् एक प्रयत्न अजून कर!
एक प्रयत्न अजून कर!

संकट गगनी गडगडते ,
उरी समस्या कडकडते
तना-मनाला चिरा पडूनी,
उभे चराचर डगमगते
मग तूही त्रिशूल-डमरू धर,
डमडम डमडम डमडम कर
आरुढ हो तू सर्वांवर अन्
प्रलयंकारी तांडव कर
अन् एक प्रयत्न अजून कर!
एक प्रयत्न अजून कर! ...

वाट समुद्री बिकट अती
अन् लाटांची नाग गती
अपमानाने, हेटाळणीने,
तुझी बहकली नाव किती
विस्फोटाने तूही उसळ,
खळखळ खळखळ तूही खवळ...
स्वार होऊनी लाटावरती
कर स्वत:ला दृढ -अढळ
अन् एक प्रयत्न अजून कर!
एक प्रयत्न अजून कर!

पहा आग ही धगधगते,
उष्ण झळाही झगझगते
उदासीनता अति जीर्णता,
असहायता ही भगवगते
या अग्नीला ध्वस्त कर
वा स्वतःला उदध्वस्त कर
जन्म घेऊन राखे मधूनी ,
पुन्हा नव्याने पंख पसर
अन् एक प्रयत्न अजून कर !
एक प्रयत्न अजून कर!

प्रशांत षडाक्षरी स्वामी, बी. एड. द्वितीय वर्ष (21004)

shutterstock.com · 1934471657

तू काय करते? (काव्यात्मक)

पहाटे लवकर उडते सर्व कामे करते ती
तारेवरची कसरत रोज रोज करते ती
तरीही तिला विचारले जाते तू काय करते?

ती स्वतः आवरून जॉब ला जाते, जॉब करून घरी येते ती,
स्वतःसाठी नाही तर तिच्या, संसाराचा विचार करते
तरी तिला, विचारले जाते , तू काय करते?

मुलांचा अभ्यास घेते, त्यांच्या सर्व गरजा पूर्ण करते,
मुलांना सर्व काही वेळेवर देते ,जे मागील ते दिले जाते,
तरी तिला विचारले जाते ,तू काय करते?

घरासाठी जेव्हा कणकण भाजते, तेव्हा ते घराबाहेर पडते
घरासाठी कमावणे ,घराबाहेर पडणे ,हा काय गुन्हा आहे काय ?असे तिला वाटू लागते
तरी तिला बोलले जाते,तू काय करते?

संघमित्रा पुंडलिक काकडे, बी. एड. द्वितीय वर्ष   (21041)

तू अजून जिंकलेला नाहीस .. (काव्यात्मक)

हरलो म्हणून थांबू नकोस
युद्ध अजून संपले नाही
जिंकण्याची आस मनी ठेव
तू अजून जिंकलेला नाहीस ...

अडचणी या येतील किती
श्वास घेण्यास थांब जरा
ध्येय तुझे उंच किती
अडचणींना सांग जरा
घेतला वसा हाती असा
अर्ध्यावरती सोडू नकोस
झुंजण्याची आस मनी ठेव
तू अजून जिंकलेला नाहीस...
जिंकण्याची ही प्रबळ इच्छा
अशीच उंच राहू दे
धमण्यामधील रक्तातूनही
कष्टाची गंगा वाहू दे..

जिंकल्याशिवाय जयजयकार
कधीच तुझा होणार नाही
मग सांग स्वतःला खंबीरपणे
मी जिंकल्याशिवाय राहणार नाही..
कितीतरी अडचणी येतील
त्यांना पार केल्याशिवाय
मी थांबणार नाही
मी जिंकल्याशिवाय राहणार नाही..

प्रशांत षडाक्षरी स्वामी , बी. एड. द्वितीय वर्ष (21004)

शेवटच्या क्षणी (काव्यात्मक)

मला कळले आज चूक मी मरणाच्या दारात उभा आहे
यम येउन बसला आहे घरच्या उंबरठय़ावर .
जे जे बोलत नव्हते माझ्याशी काही गोष्टींमुळे
ते आज रडत बसले आहेत मजपाशी.
काय सांगू जगण्यात आल्या गोष्टीचा अर्थ
त्या गोष्टीचा अर्थ मजला कधीच कळलाच नाही.
आयुष्यात कधीच बसले नाहीत माझ्याबरोबर
ते सुद्धा येऊन बसले आहेत माझ्या सरणापाशी
तरसलो होतो मी त्या प्रत्येकाच्या मदतीच्या हातासाठी आणि
आज कित्येक खांद्यावर खांदे दिले जात आहेत मजला.
कोणीच चालायला तयार नव्हते माझ्याबरोबर आणि
आज गर्दी बनवून पावले सोबत चालत आहेत माझं बरोबर.
आई वडील आहेत माझ्यासाठी माझे देव
त्यांनीच लावला यमदारी जाताना माझ्या कर्माचा हिशोब.
मला माहित नाही मी स्वर्गात जाईन की नरकात
चांगली कर्म करता करता वाईट ही झाले असतील.
आज कळले मला मृत्यू किती सुंदर असतो
मी उगाचच जीवनातील जीवन जगत होतो.
जाता जाता एवढेच सांगतो ..
देवा सुखी ठेव त्यांना मी जीवापाड हवा होतो.

रणजीत चौधरी, बी. एड. प्रथम वर्ष (22030)

प्रेम कोणावर करावे..? (काव्यात्मक)

प्रेम कोणावर करावे...?
माणसाच्या असणाऱ्या रंगावर की त्याच्या चांगल्या गुणांवर
प्रेम कोणावर करावे..?
जो आपल्याला आवडतो त्याच्यावर की ज्याला आपण आवडतो त्याच्यावर,
प्रेम कोणावर करावे ...?
मन वेधून होणाऱ्या गुलाबांवर की त्याला जपणाऱ्या काट्यांवर?
प्रेम कोणावरती करावे ...?
गाडीवरती का त्याला आधार देणाऱ्या चाकावरती...
प्रेम कोणावरती करावे ...?
जन्म घेतलेल्या माय भूमीवर की हिच्यासाठी प्राण अर्पण करणाऱ्या जवानांवर.
प्रेम कोणावर करावे .?
शेतातील माती वरती की त्यातून येणाऱ्या उत्पन्नावरती.
प्रेम कोणावर करावे ...?
सुंदर नाजूक वेलीवर की तिला आधार देणाऱ्या वृक्षावर,
कोणावर करावे ...?
सुंदर अशा निरभ्र आकाशावर की त्यातून मुक्त हवेत संचार करणाऱ्या पक्षांवर.
प्रेम कोणावर करावे ...?
रंगीबेरंगी दिसणाऱ्या फुलपाखरांवर की तिला बागडण्याची चेतना देणाऱ्या वाऱ्यावर.
प्रेम कोणावर करावे ..?
आपल्याला असणाऱ्या वरवरच्या ज्ञानावरती की त्यातील असणाऱ्या सखोल ज्ञानावरती.
तुम्हीच सांगा प्रेम कोणावर करावे
परवा भेटलेल्या मुलावर किंवा मुलीवर की आयुष्यभर आपल्याला फुलासारखं जपणाऱ्या
आयुष्यभर आपल्या वरून जीव वळण टाकणाऱ्या (आई-वडिलांवर..)

ऐश्वर्या पवार, बी. एड. प्रथम वर्ष (22022)

आई - वडील (काव्यात्मक)

आई आहे तोपर्यंत बिलवून घ्या,
तिच्या कुशीत ती गेल्यानंतर फक्त भास होतात,
रडावं लागतं तोंड जपून आपल्याच प्राकतनाच्या उशीर.
वडील आहे तोपर्यंत मिरवून घ्या,

स्वतःला जसा जग जिंकल्याचा आव सिकंदरला,
ते गेल्यानंतर त्यांची आठवण येते प्रत्येक क्षणाला,
आण बघत बसावे लागते फोटो वरच्या हाराला.

अपेक्षा नसतेच काही त्या दोघांचीही आमच्याकडून ,
त्यांना आधार हवा असतो फक्त शरीराला,
त्यांनी जन्म दिलेला असतो आपल्या काळजाला.

धानम्मा रुद्रया हिरेमठ , बी. एड. द्वितीय वर्ष (21046)

एक दिवस तर साजरा कर (काव्यात्मक)

एक दिवस तर साजरा कर एक दिवस तर साजरा कर स्वतःच्या अस्तित्वाचा
तू कधी आई ,कधी सून, कधी पत्नी, कधी बहीण
या सर्व भूमिका निभावताना नाही केला विचार स्वतःचा
एक दिवस तर साजरा कर स्वतःच्या अस्तित्वाचा तू.

जन्म येण्याचं कारण, तू नात्यांमधली गुंफण,
तू साऱ्यांच्या इच्छांमध्ये मन माझे रमावते ,
पण या सर्वांच्या इच्छांमध्ये कधी कधी मी स्वतःची स्वप्न विसरते
म्हणून एक दिवस तू साजरा कर स्वतःच्या अस्तित्वाचा तू.

पण आयुष्यात आई नावाचं पान काहीही झालं तरी कधीच मिटत नाही .
पंखा खाली आपल्या पिलांना घेऊन मन तीचे हरपून गेले.
स्वतःच्या स्वप्नांना ती मुलांच्या स्वप्नातच पाहते .
म्हणून एक दिवस तर साजरा कर स्वतःच्या अस्तित्वाचा तू.

संघमित्रा पुंडलिक काकडे, बी. एड. द्वितीय वर्ष (21041)

माझी माय (काव्यात्मक)

माझी माय अथांग मायेचा सागर.

सांग तिचे किती कष्ट.

नाही तिला कधी सणवार ,

रोजचेच तिला कष्ट ,

कष्टातून केला उभा संसार.

नाही कधी ती झुकली कोणा समोर.

तिच्या दोन पिलांसाठी तिला कायम कष्ट .

तरी कधी नाही म्हणाली मला आहे कष्ट .

लहान वयात तिचे झाले लग्न. कारण नव्हती तिला माय.

लहानपणापासूनच आले तिच्या नशिबी कष्ट .

आपल्या दोन पिलांसाठी करी अहोरात्र कष्ट

माझी माय थांब मायेचा सागर सांगू तिचे किती कष्ट

स्नेहल दत्तात्रय बनसोडे, बी . एड. प्रथम वर्ष (22004)

मैत्री

मैत्री म्हणजे जीवनाचा सार, त्याच्याशिवाय जात नाही एकही वार.
मैत्री म्हणजे थंडगार वारा ,ती सोबत असताना विसरून जाते टेन्शन सारा.

मैत्री म्हणजे शितल छाया, एकमेकांवर केलेली निरागस माया.
मैत्री म्हणजे मोकळे रान , जिथे हरवून जाते आपले भान.

मैत्री म्हणजे मोकळी जागा , जिथे मोकळे होतात मनातील गाभा .
मैत्री म्हणजे दोन हात , एकमेकांमध्ये गुंतलेली साथ.

मैत्री म्हणजे हवीहवीशी , मैत्री म्हणजे सदा खुशी .

श्रद्धा भारत सिंह राजपूत, बी. एड. प्रथम वर्ष (22039)

आयुष्य (काव्यात्मक)

आयुष्य म्हणजे भविष्याचा विचार न करता वर्तमानात जगणे म्हणजे आयुष्य .
सुख दुःखांचा डोंगर ओलांडणे म्हणजे आयुष्य
आपल्या स्वप्नांवर ठाम राहून स्वतःवर विश्वास ठेवणे म्हणजे आयुष्य .
आयुष्य म्हणजे भविष्याचा विचार न करता वर्तमानातील सुखदुःखांचा डोंगर ओलांडणे म्हणजे आयुष्य.
आयुष्यातील नकारात्मक गोष्टी सोडून सकारात्मक गोष्टींचा वेध घेणे म्हणजे आयुष्य
आपल्या वाचून कुणाचं काहीच आडणार नाही हे माहीत असूनही
त्यांच्या मागे धावणे यालाच म्हणतात आयुष्य.
कोणाचं कोणा वाचून अडत नाही .स्वतःला स्वतःच घडवायचं आहे .आपल्या मनगटात असावं यालाच तर आयुष्य म्हणतात .
लहान बाळासारखं रोज नवीन शिकावं ,आयुष्यातील आनंद शून्य पैशात विकावा
यालाच तर आयुष्य म्हणतात .
निरर्थक नसावं जगणं आपलं आपल्याच जगात मग्न असावा .
थोडसं सुख आपल्याच मुठीत धरावं ,
थोड्या सुखांचा रंग दुसऱ्यांच्या आयुष्यात भरावं, यालाच आयुष्य म्हणून मानावं.
बस जाता जाता असं काही करावं,
सारं जग आपल्याच नावाने रडावं ,यालाच आयुष्य म्हणावं.

संतोष श्रीशैल भानुमते, बी. एड. प्रथम वर्ष (22026)

खरच प्रेम करावं? (काव्यात्मक)

प्रेम करावं माणसाच्या माणुसकीवर.
प्रेम करावं माणसाच्या बुद्धीवर .
प्रेम करावं माणसाच्या यशावर.
प्रेम करावं माणसाच्या काम करण्याच्या कृतीवर .

प्रेम करावं माणसाच्या विचार करण्याच्या विचारावर .
प्रेम करावं माणसाच्या वागण्यावर प्रेम करावं माणसाच्या बघण्याच्या दृष्टीवर .
प्रेम करावं माणसाच्या दान करण्याच्या वृत्तीवर .
प्रेम करावं माणसाच्या महानतेवर.

प्रेम करावं माणसाच्या ओवीवर. प्रेम करावं माणसाच्या तत्त्वज्ञानावर .
प्रेम करावं माणसाच्या शाळेवर .
प्रेम करावं माणसाच्या अहिंसेवर .
प्रेम करावं माणसाच्या शूरूपणावर .

प्रेम करावे माणसाच्या भक्तीवर .
प्रेम करावा माणसाच्या खेळाडूपणावर .
प्रेम करावं जन्म देणाऱ्या मातृभूमीवर.
प्रेम करावं! खरंच प्रेम करावे..

प्रिया कल्याणशेट्टी , बी. एड. प्रथम वर्ष (22054)

आई... (काव्यात्मक)

आई ही फक्त आई असते ,ती दुधावरची साय असते .
आतून मऊ तर असते बाहेरून कठोर तर असते ...

रात्र दिवस काम करते कष्ट करूनही पोट भरते
सगळ्यांच्या नंतर झोपते सगळ्याच्या आधी उठते....

रागावते ती ,समजून सांगते,
कुणाची वैरी नसते ,ना कुणाची दुश्मन नसते

सगळ्यांची ती माय असते
जी घरासाठी आपल्या सर्वस्व पणाला लावते

अनेक नवदुर्गा उतारा मी ती घर मनापासून जपते
ती आई असते ...ती आई असते.....

रूपाली नागनाथ शिंदे, बी. एड. प्रथम वर्ष (22013)

आपलं महाविद्यालय (काव्यात्मक)

डी. पी. बी. शिक्षणशास्त्र इथेच मिळतात शिक्षणातील सगळी सूत्रे ,
भाग्य आमचे मिळाले हे कॉलेज,प्रत्येक जण देतात भरपूर नॉलेज
शिक्षकांचा स्टाफ असा जणू ज्ञानाचा सागर जसा ..
प्राचार्य सरांची गडबड फार Lecture घेण्यावर भरपूर भार
Problems खुप येतात ;जीवन आपले जगताना
बामणे मॅडम म्हणता, टेन्शन कशाला घेता solution असताना.
माणूस जाऊन पोचला चंद्रावर
भोजे मॅम म्हणतात कसं होणार तुमचं शिक्षक झाल्यावर,
बाल्यावस्था कुमारावस्था प्रौढावस्था शिंदे सर म्हणतात
बीए ला आल्यावर कशी झाली तुमच्या अवस्था,
कॉलेजमध्ये असतं प्रत्येकाचा वेगळा थाट
खेडगावकर सरांचा नेहमीच हवासा वाटतो पाठ,
नृत्य ,गाणे ,कथा, चित्रपट, दिग्दर्शक सर्व प्रकार
पन्हाळकर सर आहेत उत्तम कलाकार,
स्ट्रेस डिप्रेशन वेगळेच केस
दूर होतात सगळे बघितल्यावर मेटकरी सरांचा फेस
खेळाचे मैदान नेहमी वाटतं नवा राठोड मॅडम सोबत असताना वाटतं खेळ खेळतास रोज हवं,
आर्ट्स अँड ड्रामा मजा आणि मस्ती प्रियांका मॅन चा तास म्हणल्यावर सर्वजण घेतात धास्ती,
ग्रंथालय म्हणजे पुस्तकांचे भांडार अनिल काकाचं संभाळतात त्याचा संपूर्ण भारत,
सतीश काकाचा असतो ऑफिसमध्ये वेगळाच भाव एकदम प्रेमळ आणि नेहमी हसरा स्वभाव,
ऍडमिशन च्या वेळी गडबड फार कुलकर्णी सरांवरच त्यांचा वेगळा भार,
क्लेवर ,टॉपर ,स्टुडंट्स ,ऑफिसर लय भारी आहेत पवार सर.
शिक्षण शास्त्र महाविद्यालयाचा हा आगळावेगळा परिवार असा
भावी शिक्षक घडविण्याचा त्यांनी घेतलाय वसा.
प्रत्येक कुलाचा परिपाठ होतो एकदम छान त्यातूनच मिळतो प्रत्येक गोष्टीचा भरपूर ज्ञान.
जर क्षितिजा पलीकडे जाऊन उत्तम शिक्षक बनण्याची जिद्द असेल तर
डी .पी.बी.शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयाची वाट प्रत्येक क्षणी दिसेल.
मी करते महाविद्यालयाला मनापासुन वंदन इथले प्राध्यापक म्हणजे उत्तम शिक्षक घडविण्यासाठी झिजणारे चंदन. .

गायत्री जगताप, बी. एड. प्रथम वर्ष (22043)

पथनाट्य संहिता लेखन (नाट्यात्मक)

विषय :- स्वच्छता अभियान

(एक बाई रस्त्यावर नाचते आहे) (आता वाजले की बारा या गीताचे विडंबन).
कचराकुंडी निकामी आज झालीया भारतात
धडधड काळजात माझ्या होतया.
कधी कवा कुठं कसा रोग पसरला असा
त्याचा नाही भरवसा, जीव जातोया.
राखली मी मर्जी तुमच्या सेवेत मी राबले.
घाण सारे साफ कराया, अंग अंग पछाडले
कचरा टाकू नका रस्त्यावरी, काळयेळ न्हाई बरी
पुन्हा येईल रोगराई माणसा ...
नका टाकू कचरा रस्त्यावरी नाहीतर वाजतील बारा....
कशापाई टाकता असे काय वागता
असं काय करता दाजी आहे ना कचऱ्याची पेटी
मलेरियाची साथ आली डेंगूची बी आली
आता डॉक्टर कडे रांगच लागली
नका टाकू कचरा रस्त्यावरी नाहीतर वाजतील बारा ...
नका टाकू कचरा रस्त्यावरील नाही तर वाजतील बारा
(गाणं सुरू असताना एक माणूस येतो आणि तिला हाक मारतो)

पहिला माणूस :- ये बाई (ती त्याच्याकडे लक्ष देत नाही तो जोरात बडबडतो आणि गाणं व नाच थांबवतो) हे बाई तुला लाज वाटत नाही भर रस्त्यावर नाचायला ? कोण ग तू?
बाई :- मी कोण? मी कोण आहे हे मीच विसरले
पहिला माणूस : आयला येडी हाय वाटतं तरीच रस्त्यावर नाचतेय...
बाई :- मी वेडीच आहे. तुमच्यासारख्या शहाण्यांच्या जगात मी वेडीच ठरणार... (तेव्हा दुसरा माणूस पुढे येतो)
दुसरा माणूस :- काय गोंधळ चाललाय इथे.
पहिला माणूस :- ही बाई भरस्त्यात चक्क नाचतेय. रस्त्यावरून लहान मुलं सुद्धा जात असतात काय संस्कार होतील त्यांच्यावर.?
दुसरा माणूस :- ओ बाई तुम्ही तर चांगल्या घरच्या दिसत आहात . हे शोभत नाही तुम्हाला.
बाई:- तुम्ही जे करत आहेत ते तुम्हाला शोभत?

दुसरा माणूस :- काय केलं मी ?उगाच गंडवू नका ....आज ड्युटीवर नसलो तरी हवालदार आहे मी.

बाई:- हवालदार असून असं वागता.

दुसरा माणूस:- पण मी केलं तरी काय.

पहिला माणूस :- अहो हवालदार मला तर वाटतं ही बाई पूर्ण वेडी आहे हिला वेड्याच्या इस्पितळात पाठवला पाहिजे.

दुसरा माणूस:- मला ही तसंच वाटतंय ए बाई गप गुमान घरी जा नाहीतर येड्याच्या इस्पितळात पाठवून देईन.

बाई :- इस्पितळ? इस्पितळ कशाला आता तर मी या जगातूनच नाहिशी होणार आहे.

पहिला माणूस:- अगं आत्महत्या वगैरे करणार की काय.

बाई :- आत्महत्या नाही ,पण तुम्ही सगळे लोक मिळून माझा जीव घेणार आहात.

दुसरा माणूस :- अरे ही बाई भलतीच चलाख निघाली. थांब तुला आतच टाकतो ,काय नाव तुझं?

बाई :- स्वच्छता

दुसरा माणूस:- ए बया... नाव विचारलं ...काम नाही विचारलं हा हा हा... (दोन्ही माणसं मोठ्याने हसतात).

बाई:- मी माझं नावच सांगितलंय...

पहिला माणूस :-स्वच्छता? असं काय कधी नाव असतं होय?

दुसरा माणूस: कोणाला उल्लू बनवतेस?

बाई :- उल्लू मी नाही ...तुम्ही बनवताय मला....

दुसरा माणूस :- अगं काय बोलायचंय ते स्पष्ट बोल...

बाई:- मी स्वच्छता मी तुम्हाला अनेक रोगांपासून दुर्गंधी पासून दूर ठेवते तुमची तुमच्या मुलाबाळांची काळजी वाटते पण तुम्ही याबदल्यात मला काय दिलंत? रस्त्यावर पसरलेला कचरा साचलेलं पाणी हे सगळीकडे नुसती घाण तुमच्या अशा गलिच्छ वागण्यामुळे माझी वैरीणी अस्वच्छता हिचं राज्य आलंय आता जवळजवळ मी मरणालाच टेकली आहे (दोघेही माणसं एकमेकांकडे पाहतात आणि खजील होऊन मान खाली घालतात आता का गप्प बसलात ?बोला ना आता, बोला....

पहिला माणूस :- आम्ही काय बोलायचं तेच आम्हाला कळेनासं झालंय..

दुसरा माणूस :- हो ग बाई पण आता तूच काय तो उपाय सांग आमची चूक झाली आम्हाला अस्वच्छता नकोय स्वच्छता हवी आहे काय करावं आम्ही त्यासाठी तेवढ्यात एक लहान मुलगा येतो लहान मुलगा त्याच्यासाठी तुम्ही स्वच्छता अभियान सामील व्हा (सगळे अवाक होऊन मुलाकडे पाहतात.)

दुसरा माणूस :- कोण रे तू

लहान मुलगा :- मी? मी स्वच्छता मित्र... होय मी स्वच्छता मित्र आहे... तेव्हा स्वच्छता म्हणजे बाई त्या मुलाच्या बाजूला येऊन उभे राहते आपल्याला जर स्वच्छतेचं राज्य वाचवायचं असेल तर अस्वच्छतेचा पूर्णपणे नायनाट केला पाहिजे.

पहिला माणूस :- म्हणजे काय करायला पाहिजे?

लहान मुलगा:- सोप्प आहे.... रस्त्यावर कचरा टाकू नका कचरा हा फक्त कचराकुंडीतच टाका रस्त्यावर पाणी साचवू नका रस्त्यावर थुंकू नका ,ऊतू नका, मातू नका रस्त्यावर कचरा टाकू नका...

पहिला माणूस :-कचरा फक्त कचरा पेटीतच टाकूया (आता गर्दी जमा होते आणि सगळेजण गाणं गायला सुरुवात करतात सुरुवात तो लहान मुलगा करतो).

(थ्री इडीयट्स मधल्या ऑल इज वेल या गाण्याचे विडंबन.)

जब कचरा हो आऊट ऑफ कंट्रोल झाडू उठा के बोल झाडू उठा के बोल सिटी बजाके बोल स्वच्छता अभियान अपना परिसर साफ ना होगा तो क्या होगा कोई ना जाने परिसर का फ्युचर क्या होगा झाडू उठा सिटी बजा सिटी बजा के बोल भैया स्वच्छता अभियान अरे भैय्या स्वच्छता अभियान अरे चाचू स्वच्छता अभियान अरे भैय्या स्वच्छता अभियान

कचराही कचरा है डब्बे का तो पता नही
डिब्बा जो दिखा कही तो कचरा पडा बिखरा कही
रस्ते पर कोई बात बात पे थुंकता है
ऐसी गंदगी क्यू ये फैलाता है
चलो इन लोगो को समझा दे
झाडू उठा सिटी बजा सिटी बजा के बोल
भैया स्वच्छता अभियान अरे भैय्या स्वच्छता अभियान
अरे त्याचे स्वच्छता अभियान अरे भैया स्वच्छता अभियान.

प्रशांत षडाक्षरी स्वामी , बी. एड. द्वितीय वर्ष (21004)

कॉलेजची ट्रीप -प्रवासवर्णन (ललितगद्यात्मक)

प्रवास हा आपल्या आयुष्याचा एक भाग आहे आणि प्रत्येक व्यक्ती आपल्या आयुष्यात नक्कीच प्रवास करत असते. प्रवासामुळे नवीन अनुभव, नवीन माणसे, नवीन कल्पना, नवीन ऊर्जा, नवीन ताजेपणा इ. प्रवासाचे अनेक फायदे आहेत.

आपल्यापैकी काहीजण अजूनही प्रवासाला साहस म्हणून पाहतात, परंतु आपल्यापैकी अनेकांसाठी आपली साहसी भावना ही अशी गोष्ट आहे जी आपण बालपणात मागे सोडतो. नवीन ठिकाणे एक्सप्लोर करण्याचे, झाडांवर चढण्याचे आणि ताऱ्यांखाली तळ ठोकण्याचे आमचे दिवस आयुष्यभर पूर्वीसारखे वाटू शकतात. स्कूबा डायव्हिंग, स्काय डायव्हिंग, पॅराशूटिंग, राफ्टिंग, माउंटन क्लाइंबिंग आणि बरेच काही यासारख्या अत्यंत खेळांपर्यंत प्रवास आणि नवीन ठिकाणे एक्सप्लोर करण्यापासून, स्वतःला आव्हान देण्याचे आणि तुमची साहसी भावना प्रज्वलित करण्याचे अनेक मार्ग आहेत. जेव्हा तुम्ही तुमची मानसिकता बदलता तेव्हा तुम्हाला कोणतीही नवीन संधी एक साहस म्हणून दिसू लागते. तुम्ही काहीतरी नवीन आणि धाडसी प्रवास करण्यासाठी स्वतःला आव्हान देण्यासाठी प्रेरणा शोधत असाल किंवा आणखी साहसी मानसिकता स्वीकारू इच्छित असाल, तर प्रवास मनाचा विस्तार करतो आणि पोकळी भरून काढतो.

ट्रीपला, सहलीला जाणे हे अनेकांचे स्वप्न असत भले ती कौटुंबिक, मित्र -मैत्रिणी सोबत, शाळा वा कॉलेजची ट्रिप असो आणि ट्रीप सहल म्हटलं की आपल्याला वेगवेगळया गावी जावसं वाटतं तिथल्या निसर्गरम्य वेगवेगळया गोष्टी पहाव्याशा वाटतात. प्रत्येकाचे स्वप्न असते किंवा प्रत्येकाला असे वाटते की एकदा तरी आपण शाळा किंवा कॉलेजमध्ये असताना ट्रीपला गेले पाहिजे तशीच माझेही एक स्वप्न होतं मी शाळेत किंवा कॉलेजमध्ये असताना ट्रीपला जाणे परंतु शाळेत असताना माझे हे स्वप्न पूर्ण झाले नाही कारण शाळेत आम्हाला फक्त एक दिवस ट्रीप साठीच बाहेर न्यायचे जसे की, विज्ञान केंद्र, बिस्किट कारखाना, साखर कारखाना, लोकमंगल इत्यादी. अशा ठिकाणी नेत त्यामुळे ट्रीपला जाणे आणि ट्रिपचा अनुभव प्रत्यक्ष घेणे हे अर्धवट राहिले त्यानंतर मी माझे पुढील शिक्षण सायन्स मधून पूर्ण केले आणि पुढे जाऊन डी.बी.एफ. दयानंद महाविद्यालय सोलापूर येथे बी.एस्सी. ला प्रवेश घेतला. बीएससी च्या शेवटच्या सत्रात आम्हाला शैक्षणिक सहल सक्तीची होती. परंतु शेवटचा सत्र इतका मोठा होता की त्यात तोंडी परीक्ष, प्रोजेक्ट, प्रॅक्टिकल ,प्रयोग वही इत्यादी अशा सर्व गोष्टींचा आम्हाला तयार करायची होती त्यामुळे आम्हाला मनातून ट्रीपला कितीही नाही जावसं वाटलं तरी आम्हाला ट्रीप ला जावं लागलं आमच्या वर्गशिक्षकांनी मिळून गोवाला जायचे ठरविले आता गोवा म्हणजे अनेकांचे स्वप्नच असते तसेच माझेही ट्रिपला जाण्याचे स्वप्न प्रत्यक्षात पूर्ण होताना मला दिसून येत होती आणि आपल्याला तर माहिती आहे मस्ती खवय्येगिरी आणि समुद्रकिनारा याचा संगम म्हणजे गोवा गोव्याचे नाव येताच आपल्या

डोळ्यासमोर हृदयाला भेटणारा समुद्रकिनारा आणि आकाशाला भिडणारी नारळाची झाडे येतात. या सर्व गोष्टीमुळे आम्ही जवळपास 50 विद्यार्थी सहलीसाठी तयार झालो.

14 मार्च रोजी आमची सहल निघाली आम्ही पन्नास विद्यार्थी चार शिक्षक व दोन शिक्षकेतर कर्मचारी अशी एकूण 56 जणांची मिळून गोव्याला निघालो आमची ठीक चार दिवस तीन रात्रीची होती आम्ही 14 मार्चला पहाटे साडेपाचला ट्रेन ने आधी कोल्हापूरला गेलो तिथे पूर्ण दिवस घालवला देवीचे म्हणजेच आठ शक्तिपिठ पैकी एक शक्तीपीठ असलेले कोल्हापूरचे महालक्ष्मी मंदिराचे दर्शन घेतले आणि शॉपिंग केली. जेवणात झणझणीत तांबडा पांढरा रस्सा भाकरी कोल्हापूर स्पेशल मिसळ खाल्लं. आम्ही मिरज वरून रात्री साडेबारा ची वास्को-द-गामा ही गोव्याला जाणारी ट्रेन पकडली सकाळी म्हणजेच 15 मार्चला आम्ही गोवा या राज्यात आलो तिथे आम्हांला पहिल्यांदाच दूध सागर धबधबा पहिला तो इतका पांढरा शुभ्र आहे की त्याला पाहिल्यावर असे वाटले की त्यातून दुधाचा झरा वाहत आहे. दूध सागर दौलताबाद गोवा कर्नाटक सीमेवर स्थिर आहे. आणि हा भारतातील सर्वात उंच धबधबा पैकी एक आहे त्याची उंची १०१७ फूट आहे आणि शिखर 100 फूट उंच आहे. पावसाळ्यात जेव्हा भरपुर पाणी असते तेव्हा हा धबधबा सर्वात आकर्षक व मोहक व मनाला भावणारे दिसतो त्यानंतर आम्ही गोव्याला पोहोचलो इथून सुरुवात झाली. आम्हाला गोव्याच्या दर्शनासाठी प्रथमतः आम्ही हॉटेलवर गेलो फ्रेश झालो आणि बागा बीचवर गेलो. त्या बीच ला लवर्स पॅराडाईज असेही संबोधले जाते. त्यानंतर 16 तारखेला डोना पोला हा खूप सुंदर व अतिशय मोठा असा बीच आहे या बीचवर बॉलीवूडच्या चित्रपटाचे चित्रकरण होते. तसेच सिंघम, एक दुजे के लिए दिलवाले अशा अनेक चित्रपटांचे चित्रीकरण तिथे झाले आहे. त्यामुळे डोनापोला बीच हा बॉलीवूडच्या चित्रकरणासाठी हक्काचे स्थान आहे .डोना पोला ची पूर्वीची एक स्वतंत्र कहाणी आहे यानंतर आम्ही सी एस आय आर नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ भेट दिली याची स्थापना 1 जानेवारी 1966 रोजी झाली .तिथे आम्ही वेगवेगळ्या झाडांची प्रतिकृती पाहिली ते हिंदू महासागराच्या द्वितीय समुद्र शास्त्रीय वैशिष्ट्यावर वैज्ञानिक संशोधनावर आणि अभ्यास करतात चौथ्या दिवशी आम्ही गोव्यातील किंवा आमच्या ट्रीपमध्ये शेवटचा दिवस त्या दिवशी आम्ही सेंट फ्रान्सिस झेवियर या चर्चला भेट दिली या चर्चमध्ये सेंट फ्रान्सिस जेवियर यांचे शरीर 450 वर्षापासून संग्रहित करून ठेवण्यात आला आहे आणि प्रत्येक दहा वर्षातून एकदा याची बॉडी दर्शनासाठी ठेवली जाते आणि ही बॉडी चर्चमध्ये काचेच्या फ्रिजमध्ये ठेवलेली असून आतापर्यंत ही बॉडी सडलेली नाही या चर्चेची अजून एक खासियत आहे ते म्हणजे हा चर्च पूर्णपणे एक फोटोमध्ये बसत नाही इतका मोठा तो चर्च आहे यानंतर आम्ही कालवा बीचवर गेलो तिथे आम्ही पाण्यात खेळलो मजा केली फोटो काढले सी फूड खाल्ले आणि शॉपिंग केली आणि त्याच दिवशी रात्री आठ वाजता आणि सोलापूरला परत जाण्यास निघालो गोवा म्हटले की गोव्यातील समुद्रकिनारे पाहून पर्यटन तिथे आकर्षित होतात गोवा हे तरुणाईसाठी आकर्षणाचे केंद्र असले तरी गोवा हे सर्व वयोगटातील लोकांसाठी एकदम पर्यटन स्थळ आहे गोवा हे अलीकडील निसर्ग सौंदर्याचे ने भरलेले रोमँटिक स्थान आहे आणि

दुसरीकडे अनेक तीर्थक्षेत्र आहे मी फक्त इतकेच म्हणेन की सुट्टीत कुठेतरी फिरायला जाण्याचा विचार करता तर त्यासाठी गोवा आहे उत्तम ठिकाण आहे. तुम्हाला तुमच्या कुटुंबासोबत जायचे किंवा मित्र-मैत्रिणी सोबत किंवा नवविवाहित जोडण्यासाठी प्रत्येक स्थितीत गोवा आहे कमी खर्चात आणि सर्वोत्तम ठिकाण आहे अशीच माझी ही कॉलेजमध्ये ट्रिप माझ्या मनाच्या एका कोपऱ्यात मी जपून ठेवलेली आहे आणि तो क्षण हा माझ्या आयुष्यातील अविस्मरणीय आणि आनंदाचा क्षण आहे. आणि निसर्गाचे खरे प्रेम आणि त्याचे सौंदर्य समजून घ्यायचे असेल तर नक्कीच प्रवास करा.

प्रतिक्षा विटकर, बी.एड. प्रथम वर्ष (22033)

shutterstock.com · 1934471657

द प्रॉब्लेम ऑफ द रुपी - डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर-व्यक्तिचित्रात्मक (ललितगद्यात्मक)

द प्रॉब्लेम ऑफ द रूपी. इट्स ओरिजिन ॲण्ड इट्स सोल्युशन (मराठी रुपयाची समस्या) हा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा शोध प्रबंध आहे. तो त्यांनी लंडन स्कुल ऑफ इकोनॉमिक्स मध्ये डॉक्टर ऑफ सायन्स (DSC)च्या पदवी साठी प्रस्तुत केला होता. हा प्रबंध 1913 डिसेंबर मध्ये पुस्तक रूपात प्रकाशित झाला. या ग्रंथात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्पष्ट केले आहे कि, मुद्रा समस्येवर च्या अंतिम निर्णयात कशा प्रकारे ब्रिटिश शासकांनी भारतीय रुपयाच्या किमतीला पाउंड सोबत जोडून आपला जास्तीत जास्त फायदा होण्याचा मार्ग निवडला. त्याच्या या हेराफेरी नेच भारतीय नागरिकांना या समस्येत लोटले गेले. ब्रिटिश शासकाच्या या निर्णया मुळे, भारतीय धन ब्रिटिश खजिन्याच्या दिशेने निरंतर वळले गेले.या व अशा अनेक प्रकारे भारतीय संपत्ती ब्रिटिश जनतेच्या फायद्यासाठी जात राहिली.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे एक जागतीक किर्ती चे अर्थ तज्ञ होते. आज जेव्हा आपण सातत्याने रूपया आणि डॉलर या मुद्द्यावर बोलतो आयात निर्यात व्यापार, तुट या वर बोलतो डॉलर च्या तुलनेत घसरण या मुद्यावर चर्चा केली जाते. त्याच्या कामाचे आणि ज्ञानाचे महत्त्व आज ही तितकेच महत्वाचे ठरते. एक अर्थतज्ज्ञ म्हणून त्यांनी रुपयाच्या प्रश्नावर केलेले विश्लेषण आणि हा प्रश्न त्या वरील उत्तराची मांडणी त्यातील जबरदस्त अर्थतज्ज्ञाची जाणीव करून देते.

आज आपण सातत्याने जागतिक अर्थ व्यवस्था, तिचे भारतीय अर्थव्यवस्थे वरील परीणाम आयात निर्यात धोरण, पतधोरण , रिजर्व बैंक धोरण, रुपयाचे डॉलर च्या तुलनेत असलेले महत्त्व या बद्दल बोलतो. या विषया बद्दल नेहमी चिंता व्यक्त करतो. विषेशत: रूपया या भारतीय चलनाचे जगातील स्थान आणि त्याचा भारतीय अर्थव्यवस्थे वर होणारा परिणाम हा विषय नेहमी च चर्चीला जातो . मात्र रुपयाच्या विषयावर बोलणारा जगातील पहिला अर्थतज्ज्ञ म्हणजे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे होते.

रुपयाच्या प्रश्नावर विवेचन करताना सोने हे प्रमाण मानून त्या आधारावर केलेली चलनाची रचना सोने हे प्रमाण आणि सोन्याच्या विनियीगाचे प्रमाण या वर त्यांनी आपले मुद्दे मांडले. त्याचे हे मुद्दे हिल्टन यंग कमिशन समोर मांडले होते. या मुद्द्यांची आणि विश्लेषणाची दखल रिजर्व बैंक ऑफ इंडिया चीन स्थापना करताना ही घेतली होती. आपल्या मुद्दाची शास्त्रशुद्ध पद्धतीने मांडणी करताना आणि विश्लेषण करताना डॉ.आंबेडकर यांनी त्यावेळेस चे जागतिक किर्ती चे ख्यातनाम अर्थतज्ज्ञ जॉन केन्स यांच्या सिद्धांताला ही विरोध केला होता. आणि तो सह प्रमाण मोडून दाखवला होता. ब्रिटिशांच्या अर्थनीति मुळे रूपया समोर आणि पर्यायाने भारतात समोर निर्माण झालेल्या आर्थिक संकटाची मांडणी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्पष्ट केले आहे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या व्यक्तीमत्वाला अनेक पैलू आहेत. . कायदेतज्ज्ञ, समाजसुधारक, पत्रकार, शिक्षणतज्ज्ञ, विचारवंत इ. मात्र त्याच्या व्यक्तीमत्वातील एका पैलू कडे त्याचे नेहमी दुर्लक्ष झाले. ते म्हणजे अर्थशास्त्रज्ञ. ते एक महान अर्थतज्ज्ञ होते. त्याच्या मांडलेल्या या सिद्धांताची जास्त गरज आहे. त्याच्या या ज्ञानाची दखल युरोप आणि अमेरिका यांनी घेतली होती.

अर्थशास्त्र या विषयावर रीतसर शिक्षण घेऊन पदवी मिळवणार्‍या सुरूवातीच्या मोजक्या भारतीयान मध्ये यांचा ही समावेश आहे. किंबहुना त्या काळात पहिला अंतरराष्ट्रीय ख्यातीचा अर्थतज्ज्ञ म्हणजेच डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर. त्यानंतर 1917 मध्ये कोलंबिया विद्यापीठातून अर्थशास्त्र या विषयात पीएच.डी मिळवली. त्या नंतर 1921 मध्ये लंडन स्कुल ऑफ इकोनॉमिक्स या संस्थेतून अर्थशास्त्रात डी एस सी मिळाली या दोन्ही जागतीक किर्ती च्या संस्था होत्या. त्या काळी भारता समोर ब्रिटिशांनी लागू केलेल्या चलन व्यवस्थेमुळे भारताला तोंड द्यावी लागत असलेली संकटे याची मांडणी करण्यासाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी आपल्या अर्थशास्त्रीय ज्ञानाचा पुरेपुर वापर केला. यांनी पतधोरण, सार्वजनिक वित्त पुरवठा ,शेतीचे अर्थशास्त्रज्ञ, समाजातील आर्थिक व्यवस्था, देशाची अर्थव्यवस्था इ. महत्त्वाच्या विषयावर विपुल चिंतन आणि लेखन केले आहे.

संघमित्रा पुंडलिक काकडे, बी. एड. द्वितीय वर्ष (21041)

shutterstock.com · 1934471657

सोलापुरातील चार हुतात्मे - (ललितगद्यात्मक - व्यक्तिचित्रात्मक)

1914 ते 1918 सलग चार वर्षे चाललेल्या पहिल्या महायुद्धानंतर भारतात कामगारांनी मोठा संप पुकारला होता. त्यावेळी सोलापुरात ही पाच कापड गिरण्या होत्या. त्यात जवळपास पंधरा ते वीस हजार कामगार काम करत असत. सोलापूरमध्येही जानेवारी 1920 मध्ये कामगारांनी देखील विरोधात संप पुकारला होता. 1930 मध्ये महात्मा गांधींनी गुजरात मधून सविनय कायदेभंग चळवळीची सुरुवात केली होती. त्याचाच एक भाग म्हणून मिठावर लादण्यात आलेल्या करा विरुद्ध महात्मा गांधी यांनी 12 मार्च 1930 रोजी दांडी यात्रेस सुरुवात केली. 5 एप्रिल 1930 रोजी दांडी येथे मिठाचा सत्याग्रह करण्यात आला. समुद्रकिनारा नसलेल्या ठिकाणी लोकांनी दारूबंदीचा प्रचार करावा, ताडीची झाडे काढून टाकावेत, असं आवाहन महात्मा गांधींनी केलं होतं. त्यामुळे सोलापुरातील रूपाभवानी मंदिर परिसरात असलेल्या शिंदीच्या झाडांना ही लोकांनी लक्ष केलं. मिरवणुकी दरम्यान पोलिस आणि लोकांमध्ये संघर्षाचे वातावरण निर्माण झाले. सविनय कायदेभंग चळवळ मोडून काढण्यासाठी ब्रिटिश सरकारने महात्मा गांधींना 4 मे 1930 रोजी अटक केली. ही बातमी सोलापुरात पोहोचताच तणावाचे वातावरण निर्माण झाले. मिरवणुका पोलिसांची हुर्या उडवून त्यांना गांधी टोपी घालायला लावणं, असे प्रकार सुरू होते. वीर नरिमन आणि जमनलाल बजाज यांना अटक करण्यात आली. त्यांच्या अटकेच्या निषेधार्थ एक मिरवणूक काढण्यात आली. यावेळी शंकर शिवदारे नामक तरुण कार्यकर्ता हातात तिरंगा झेंडा घेऊन कलेक्टर नाईट यांच्या दिशेने धावत आला होता. तेव्हा कलेक्टर नाईट यांच्या जीवास धोका असल्याचं वाटले सार्जेंट हॉल यांनी शंकर शिवदारे यांच्यावर गोळी झाडली. हा शंकर शिवदारे सोलापूरचा पहिला होता. शिवदारे खाली कोसळल्याचे पाहून संतप्त जमाव कलेक्टर नाईट यांच्या दिशेने चाल करून येऊ लागला .त्यांच्या वाहनाला घेराव घातला, परंतु मल्लप्पा धनशेट्टी यांनी जमावाला थांबवलं आणि कलेक्टर नाईट यांच्याशी केलेल्या चर्चा नंतर पोलिसांनी पकडलेला लोकांना सोडून दिलं .त्यानंतर पोलिसांच्या गाड्यांना रस्ता मोकळा करून देण्यात आला. मात्र यामुळे मला मल्लप्पा धनशेट्टी हेच जमावाचे नेतृत्व करतात ,अशी कलेक्टर नाईट यांची धारणा बनली. या प्रकरणामुळे सोलापूरकर पेटून उठले ,पण दिनांक 8 ते 9 मे 1930 या दोन दिवसात

तत्कालीन कलेक्टर नाईट यांनी जमावर अमानुष गोळीबार केला नागरिक गोळीबारात बळी पडले. संतप्त जमावाने मंगळवार पेठ पोलीस चौकीवर मोर्चा काढला.

जमावाने पोलीस चौकीवर हल्ला करून, एक पोलीस कर्मचाऱ्याला मारहाण करून पेटवून दिले .तर दुसऱ्या एका पोलीस कर्मचाऱ्याला पोलीस चौकीला आग लावून आत मध्ये ढकलून दिले . या घटनेमध्ये दोन पोलीस कर्मचारी मृत्यूमुखी पडले. त्यानंतर जमाव गोलचावडी येथील कोर्टाकडे गेला. कोर्टाची कागदपत्रे ,इमारत त्यांनी पेटवून दिली. कलेक्टर हेनरी राईट यांनी सोलापूरच्या परिस्थिती संदर्भात मुंबईला अहवाल पाठवला, व लष्कराची मदत मागितली .या प्रकरणा नंतर कलेक्टर नाईट हे रजेवर गेले .इतर इंग्रज अधिकारी पोलिसांच्या बंदोबस्तात रेल्वे स्टेशन जवळच बसून होते.

दरम्यान 9 ते 10 व 11 मे 1930 असे तीन दिवस सोलापूर ब्रिटिशांच्या अधिपत्याखाली नव्हते . या कालावधीत कलेक्टर कार्यालय ,फौजदार चावडीवर, सरकारी कार्यालयावर तिरंगा झेंडा फडकविण्यात आला. स्वातंत्र्याच्या सतरा वर्ष आधीच सोलापूर नगरपालिकेवर तिरंगा फडकविण्यात आला. सोलापूर मार्शल कायदा सोलापुरातील परिस्थिती नियंत्रणात आल्याचे काँग्रेस समितीने मुंबई सरकारला कळवलं होतं .तरीही स्थानिक इंग्रजाधिकाऱ्यांच्या विनंती मुळे इंग्रजांनी 12 मे रोजी सोलापुरात लष्कर पाठविले आणि सोलापुरात मार्शल लॉ हा लष्करी कायदा लागू करण्यात आला. परिस्थिती नियंत्रणात करण्यासाठी दिसेल त्याला गोळी घालण्याचे आदेश देण्यात आले होते .सोलापूरच्या नगरपालिकेवर तिरंगा झेंडा काढण्यास नकार दिल्यामुळे ,नगराध्यक्ष माणिकचंद शहा यांना लष्करी न्यायालयाने सात वर्ष सक्त मजुरी व एक लाख रुपयाचे दंड अशी शिक्षा सुनावली .तर तुळशीदास जाधव यांनी फक्त गांधी टोपी परीदान केल्यामुळे त्यांनाही सात वर्ष सक्त मजुरी आणि एक लाख रुपयाचा दंड ठोठावण्यात आला होता .पुढे गांधी आयर्विन करारानुसार त्यांना शिक्षेमध्ये सवलत देण्यात आली. मंगळवार पेठ पोलीस चौकीत आग लावण्याच्या गुन्ह्वयावरून 13 मे रोजी जगन्नाथ शिंदे ,श्री किसन सारडा तर 14 मे रोजी मल्लप्पा धनशेट्टी आणि कुर्बान कुर्बान हुसेन यांना अटक करण्यात आले . मार्शल लॉ च्या दरम्यान लष्कराने आंदोलक व काँग्रेस कार्यकर्त्यांवर अतिशय अमानुष अत्याचार केले. दाव्याने बांधून, सिगारेटचे चटके देऊन ,त्यांना रात्रभर मारहाण करण्यात आली. परिणामी सोलापूर शहरात सर्वत्र शांतता पसरली. ब्रिटिश सरकारच्या दीडशे वर्षाच्या राजवटीत फक्त सोलापूर मध्येच मार्शल लॉ लावण्यात आला.

30 जानेवारी 1930 रोजी मार्शल लॉ मागे घेण्यात आला . मार्शल लॉ मुळे या चौघांना न्यायालयात त्यांच्या निर्देशाचे पुरावे देखील सादर करता आले नाहीत. मार्शल लाॅ च्या काळात झालेला खर्च देखील इंग्रजांनी सोलापूर करावर अधिक कर बसवून वसूल केला मल्लप्पा धनशेट्टी, किसन सारडा ,जगन्नाथ शिंदे ,कुर्बान हुसेन यांना 12 जानेवारी 1931 ला येरवडा तुरुंगात फाशी देण्यात आली.

दिव्या अशोक मांडवे, बी. एड. द्वितीय वर्ष (21001)

आई- वडील

आई- बाबांसाठी काय लिहू,

आई- बाबांसाठी कसं लिहू,

आई- बाबांसाठी पुरतील एवढे..

शब्द नाहीत एवढे कोठे !

आई-बाबा

न बोलता प्रेम करतात,

न थकता कष्ट करतात,

न दाखवता सहन करतात.

ते फक्त आणि फक्त आई-बाबाच असतात

पवार सुहास भारत, बी.एड. द्वितीय वर्ष (21017)

shutterstock.com · 1934471657

मराठी विषय लेखक मुलाखत. (ललितगद्यात्मक - मुलाखत)

लेखक परिचय: प्रा. डॉ. सुहास गोविंदराव पुजारी.
जन्मस्थळ व मुळ गाव : अचलेर ता.लोहारा जि. उस्मानाबाद.
शिक्षण : एम .ए. (मराठी), एम. फिल. पीएच.डी. बी.एससी.(रसायनशास्त्र). सी.सी.जे.,सेट.
प्राध्यापक व मराठी विभागप्रमुख (स्वायत्त) सोलापूर.
लेखक समीक्षक आणि वक्ता.
प्रबंधविषय : एम.फिल. - मारुती चितमपल्ली यांचे निसर्ग साहित्य : एक अभ्यास, शिवाजी विद्यापीठ, १९९९.
पीएच.डी. - मराठी ललित गद्यातील निसर्ग चित्रण , शिवाजी विद्यापीठ.२००४
जीविका : प्राध्यापक व मराठी विभाग प्रमुख, संगमेश्वर कॉलेज (स्वायत्त), सोलापूर. मराठी भाषा आणि साहित्याचे अध्यापन.
संशोधन मार्गदर्शक, पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर. (०३ विद्यार्थ्यांना पीएच.डी., ०६ विद्यार्थ्यांना एम.फिल. पदवी प्राप्त) २६ वर्षांचा पदव्युत्तर वर्गाचा तर एकूण ३० वर्षाचा अध्यापनाचा अनुभव.
पत्रकारिता व जनसंवाद विभागप्रमुख, संगमेश्वर कॉलेज (स्वायत्त), सोलापूर.
यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक व टिळक महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ पुणे संलग्न संगमेश्वर कॉलेज सोलापूर येथील अभ्यासकेंद्रात १६ वर्ष अध्यापन.

लेखक मुलाखत

* तुमच्या लेखनाची सुरुवात कशी झाली?

खरंतर माझ्या लेखनाची सुरुवात वडिलांपासून झाली वडिलांना नाटकाचा छंद होता त्यांचे नाटक वृत्तपत्रांमधून वाचून व मी स्वतः कित्येक त्यांची नाटक पाहिलं त्यांच्यामुळे मला लेखन करायला प्रेरणा मिळाली आणि शेजारील वातावरणाचा माझ्यावर प्रभाव पडला. विज्ञान वेडा एडिसन हा माझा पहिला लेख आहे. हा लेख १९८७ ला पहिला लेख प्रकाशित झाला. एकंदरीत घरातील वातावरण व शेजारील संस्कारांचा प्रभाव माझ्यावर पडला व आवड निर्माण होऊन लेखनाची सुरुवात झाली.

* आपल्या लेखनातील प्रेरणास्थान कोण आहेत?माझ्या लेखनातील प्रेरणास्थान माझे वडील आहेत तर दुसरे प्रेरणास्थान डॉ. निर्मलकुमार फडकुले सर यांनीही माझे सदैव प्रेरणास्थान आहेत.

* तुमचा शिक्षण बीएससी असताना तुम्ही मराठी विषयाची आवड कसा निर्माण झालं?
"आयुष्यभर सायनाच्या कारखान्यात काम करत रसायनांचा गंध घेत जगण्यापेक्षा साहित्यातून मिळणाऱ्या रसाचा आनंद घेणे मला अधिक श्रेयस्कर वाटतो".

* सध्या काय लेखन करत आहात?

सध्या म्हणायचं झालं तर निसर्ग साहित्य लेखन चालू आहे पर्यावरणाचा दृष्टिकोनातून हा लेख व्हावा व मराठी ललित लेखन चालू आहे.

* तुम्ही लेखन करत असताना कोणत्या गोष्टी टाळता ?

लेखन करत असताना माझ्या लेखनातून समाजाला चुकीचा संदेश जाणार नाही याची दक्षता घेतली जाते त्याचप्रमाणे लेखन समाज उपयोगी असेल याकडे लक्ष दिला जातो.

* तुम्हाला कोणत्या विषयावर लेखन करायला आवडेल?

लेखना बाबतीत बोलायचं झालं तर मला समीक्षात्मक लेखन जास्त करतो दुसरी गोष्ट म्हणजे ललित लेखनाची आवड देखील आहे. साहित्य क्षेत्रातील व्यक्तींविषयी लेख लिहिलेले आहे. संत साहित्य देखील लेखन करायला आवडतो. त्याचबरोबर निसर्ग साहित्य तर माझी ओळखच आहे. प्रदेश सृजनाचा व्यक्तीविषयक व्यक्तीचित्रणात्मक इत्यादी.

* तुम्ही तुमचा जुना लेखन वाचता का? ते वाचून तुम्हाला काय वाटतं?

होय, संत साहित्य, लिळाचरित्र, निसर्ग साहित्य, समीक्षात्मक लेखन इत्यादी वाचून मन आनंदी व प्रसन्न होतो. माझं जुनं लेख वाचायला मला खूप आवडतो.

* लेखकाने नियमित वाचन करावे का? नियमित लेखन करावे?

लेखकाने नियमित वाचन ही करावे व लेखनही करावे कारण वाचल्यानंतरच लेखन करण्यास मदत होतो.

* वाचकांच्या अपेक्षेप्रमाणे लेखन करणे योग्य का? स्वतःच्या अपेक्षेप्रमाणे याबद्दल तुमचं मत काय?

वाचकांच्या अपेक्षेप्रमाणे लेखन न करता मला जे योग्य वाटतंय ते लेखन करणं हे माझं वैशिष्ट्य आहे आपण जे लेखन केलेला आहे ते वाचकांना कसं आवडेल याचा विचार केला गेलेला आहे

* नवोदित लेखकांना काय सल्ला द्याल?

भरपूर वाचन, लेखन करावे आपल्या लेखनातून सकारात्मक विचार मांडावे व सकारात्मक दृष्टिकोनातून विचार करून लेख लिहावे.

* आपल्या लेखनाचा समाज ,विद्यार्थी ,पालक ,यांना कसे उपयुक्त आहे?

माझ्या लेखनातून समाज उपयुक्त निसर्ग साहित्य हा पर्यावरण पूरक लेख लिहिलेला आहे. ते सर्व लोकांना उपयुक्त ठरेल तर संत साहित्यातूनही समाज प्रबोधनाचे लेख लिहिलेला आहेत. त्याचा विद्यार्थ्यांवर सकारात्मक बदल घडण्यास मदत होतो. एकंदरीत समाज , विद्यार्थी ,पालक ,यांना विविध माझे लेख वाचून समजून घेतल्यास उपयुक्त ठरेल.

संतोष श्रीशैल भानुमते, बी.एड.प्रथम वर्ष (22026)

shutterstock.com · 1934471657

कोरोना काळातील ऑनलाईन शिक्षणाचा अनुभव
(वैचारिक —शैक्षणिक)

सन 2020 मध्ये मार्च महिना चालू झाला कॉलेज व घरी सर्वत्र एकच चर्चा चालू झाली ती म्हणजे कोरोना नावाचा एक विषाणू जगभरात पसरत आहे तू काय आहे कसा आहे हे समजेपर्यंत आमच्या कॉलेजला सुट्टी जाहीर करण्यात आली आम्ही सर्व कॉलेज फ्रेंड्स या सुट्टीने आनंदी झालो होतो आता आपल्याला दहा-पंधरा दिवस सुट्टी मिळणार हे कळाले परंतु आम्हाला जाहीर झालेल्यासुट्टीनंतर आमचे कॉलेज सुरू होण्यासाठी पुढे अनेक महिने लागतील याची काहीही कल्पना आम्हास नव्हती कारण त्या नंतर जवळपास एप्रिल अखेरीस पर्यंत कॉलेज सुरू झाले नाही आम्ही वार्षिक परीक्षा न देताच पास झालो आता जून मध्ये आपण सर्व मित्र एकत्र भेटणार नाही कोरोनामुळे अचानक जाहीर झालेल्या काही दिवसाच्या सुट्टीनंतर आपण पुन्हा कॉलेजला जाणार नाही ठरवले असतानाच अचानक कोरोना या वायरचा प्रभाव दिवसेंदिवस वाढल्यामुळे होणाऱ्या जून महिन्यातील कॉलेज सुरू करता येणार नव्हते व त्याला पर्याय म्हणून आमचे कॉलेज ऑनलाईन पद्धतीने भरणार होते ऑनलाईन कॉलेज हा शब्द जरी विद्यार्थ्यांसाठी नवीन असला तरी आम्हा सर्वांना त्याचे खूप कुतूहल होते.

अखेर जून महिन्यात माझे ऑनलाईन वर्ग सुरू झाले परंतु यावर्षी मात्र माझ्या कॉलेजचा पहिला दिवस जसा मागील वर्ष होता तसा नसून काहीसा वेगळा होता माझी ही अशी ऑनलाईन कॉलेज पूर्ण करण्यासाठी आज पासून मला साथ लागणार होती ती माझ्या मोबाईलची त्याचा फायदा मला व माझ्या मित्र-मैत्रिणींना होणार होता कॉलेज कडून मिळालेल्या लिंक वर माझा वर्ग मला भरलेला दिसला सुरुवातीला काहीच कळत नव्हते की कोणते बटन दाबले की आपला आवाज इतरांना जातो कोणते बटन दाबले की मी इतरांना दिसते किंवा दिसत नाही काही वेळात शिक्षक स्क्रीनवर दिसू लागले मोबाईलवर कॉलेज शिकण्याचा अनुभव हा एक विशेष अनुभव होता सर्व काही पूर्वीसारखेच होते तसेच शिक्षक तोच फळा तसे तेच मित्र परंतु सर्व काही मोबाईल मध्येच याचा तोटा असा झाला की पूर्वी मधल्या सुट्टी मध्ये मित्रांसोबत मौज मजा गप्पागोष्टी करायची पण आता तसे करता येत नव्हते ऑनलाईन चा तसाच संपला की पूर्वीसारखे तास संपण्याची घंटा होत नव्हती माझ्या या ऑनलाइन कॉलेजला कितीही पाऊस झाला तरी मी भिजत नाही माझ्या या ऑनलाइन कॉलेजमध्ये सुट्टी मिळावी अशी अपेक्षा ठेवता येत नव्हती ऑनलाईन कॉलेज म्हणजे माझ्या वाढदिवसाच्या दिवशी माझ्या मित्रांना चॉकलेट देऊ शकत नव्हते तरीही ऑनलाईन कॉलेज विशेष होते.

कोरोना नामक आजाराने डोके वर काढले आणि आम्हा विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाइन कॉलेज ही संकल्पना पुढे आली ऑनलाइन कॉलेजमध्ये मुख्य उद्दिष्टे ही होती की आमच्या शिक्षणाचे कोणत्याही परिस्थितीमध्ये नुकसान होऊ नये ऑनलाईन कॉलेज हे कॉलेज सारखे

नव्हते जिथे आम्ही सर्व विद्यार्थी आजूबाजूला बसू शकत असो परंतु आम्ही स्क्रीनवरही एकत्र मिळू शकलो अशा कॉलेजातही आमचे शिक्षक त्यांचे पूर्ण प्रयत्न करून आम्हाला प्रत्येक घटक पूर्ण समजेपर्यंत शिकवत होते . आम्हाला जर काही शंका असतील तर त्यांनी शंकेचे निराकरण केले आमच्या ऑनलाईन वर्गात गेले वर्षभर अनेक सण व उत्सव ही साजरे केले काही वेळेस नेटवर्क जात असे काही वेळेस घरातील मागचा आवाज आणि घरातील छोट्या मोठ्या अडचणी मुळे ऑनलाईन क्लास मध्ये लक्ष केंद्रित करण्यात विद्यार्थ्यांना अनेक अडचणी निर्माण होत असत.

जे पूर्वीपासून एक समान शिकण्याची ही सवय होती ती ऑनलाईन कॉलेज मुळे काही गोंधळ नव्हता. ती दंगा मस्ती सर्व काही विसरून गेलोत ही ऑनलाईन कॉलेज करण्याचा अनुभव खरच वेगळा असला तरी कधी कधी विचार करायचे अजून किती दिवस ऑनलाईन कॉलेज सुरू असणार पुन्हा कधी कॉलेजच्या सूचना फलकावर कॉलेज नियमितपणे सुरू होण्याची बातमी लिहिली जाईल पुन्हा कधी वर्गात गप्पा गोष्टी गोंधळ किलबिलाट होईल पुन्हा कधी कॉलेजच्या मैदानात झाडाखाली मित्र जमतील पुन्हा कधी दप्तरात सर्व घटक घेऊन कॉलेजला जाईन असे वाटत होते शेवटी करोना या साथीचा प्रसार थांबला अनेक वाईट अनुभवांना जग सामोरे गेले सर्वत्र सगळी शाळा कॉलेजेस पुन्हा पूर्ववत सुरू झाल्या. सर्व विद्यार्थ्यांमध्ये आनंदाचे वातावरण निर्माण झाले कारण महाविद्यालय हे विद्यार्थ्यांचे मंदिर आहे .तेथे जाऊन शिकण्यात खरे कॉलेज जीवन अनुभवल्यासारखे मला वाटते.

अर्पिता तुकाराम म्हेत्रे, बी.एड. प्रथम वर्ष (22009)

shutterstock.com · 1934471657

बी. एड. मुळे झालेला बदल (वैचारिक —शैक्षणिक)

खरंच बीएड चा शैक्षणिक अनुभव हा इतर शैक्षणिक अनुभवापेक्षा वेगळा आणि चांगला आहे बीएड मधून व्यक्तीला सर्वांगीण विकास होतो मग त्यामध्ये मानसिक भाषिक सामाजिक भावनिक याचा समावेश असतो जीवनातील प्रत्येक घटनेकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन हा बदलतो एक उत्तम शिक्षक व्यक्ती कसा घडेल याचा विचार करून अभ्यासक्रम हा तयार केलेला आहे बीडमध्ये उत्तम व्यक्तिमत्व असलेल्या व्यक्तीचे व्याख्यान ठेवले जातील ज्यामध्ये प्रत्येक व्यक्ती त्यांच्या आयुष्यातील संघर्ष यश अपयश दुःख आनंद यातून मिळालेल्या अनुभव विद्यार्थ्यांना समोर मांडतात आणि आपण आपले ध्येय गाठण्यासाठी कशाप्रकारे स्वतःला तयार केले पाहिजे हे समजते.

याचबरोबर आठवड्यातील एक तास हा परिपाठासाठी दिला जातो. परिपाठामध्ये विविध गोष्टी सादर करताना प्रत्येक विद्यार्थ्यांची वेगळी लगबग चालू असते. प्रत्येक वेळी वेगळे आणि चांगले काहीतरी विद्यार्थ्यांनी सादर करावा असे प्रत्येक शिक्षकांना वाटत असतं. परिपाठामध्ये सादर होणारी सर्व बाबींना शिक्षकाचे बारीक निरीक्षण चालू असते . यातून विद्यार्थ्यांकडे कोणाची कला आहे याचा शोध घेतला जातो. विद्यार्थ्यांचे कौतुक केले जाते. परिपाठातून विद्यार्थ्यांमध्ये असलेले वेगळेच कौशल्य सादर करण्याची संधी मिळते. कारण प्रत्येक विद्यार्थी हा वेगळा आहे. काही कडे बोधकथा सांगण्याची, सूत्रसंचालन करण्याची, कविता करण्याची, कवितेचे गायन करण्याची उत्तम अशी कला असते. पण काही वेळा त्या विद्यार्थ्यांना त्याची जाणीव नसते. पण त्यावेळी त्यांना त्या सर्व गोष्टी सादर करण्याची संधी वेळचा अभ्यासक्रमाच्या भाग आहे म्हणून करतात. पण नंतर कळते की आपण तर ही गोष्ट खूपच चांगल्या प्रकारे करू शकतो. आणि मग त्यामध्ये विकास करण्याची प्रेरणा मिळते. बी.एड. अभ्यासक्रमामध्ये अतिशय महत्त्वाचा विषय अभ्यासक्रम येतो करण्यास मिळतो. तो म्हणजे मानसशास्त्र संबंधीचे विषय त्यातून एक शिक्षक झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांचे मानसिकता कशी असते किंवा त्याच्या मानसिकतेचा अनुरूप अनुरूप कसे शिकवायचं कसं शिकवलं पाहिजे. त्यांच्यामध्ये शिक्षणाची आवड कशी निर्माण केली पाहिजे, या गोष्टी शिकायला मिळतात बरोबर स्वतःचा मानसिकतेचाही अभ्यास होतो त्यातून स्वतःमध्ये चांगला बदल करता येतो स्वतःचे ते मात्र सुधारता येते.

एका शिक्षकाची मानसिकता कशी असायला पाहिजे हे ही समजते. प्रवेश घेतल्यानंतर विद्यार्थ्यांकडे ज्ञान असते पण ते कशा प्रकारे दुसऱ्या पर्यंत पोहोचवायचे हे माहीत नसते. पण ज्यामध्ये स्थूल अध्यापन हे प्रात्यक्षिक असताना विद्यार्थ्यांमध्ये आत्मविश्वास वाढतो. त्यामध्ये आपण आधी शिकलेल्या गोष्टीचा अभ्यास अजून एकदा करून त्या अभ्यासाचा वापर कधी कुठे कसा करायचा हे सर्वप्रथम स्वतःला समजते. शिक्षण झाल्यानंतर ते त्यांना कसे शिकवायचे हे स्थूल अध्यापनातून शिकायला मिळते. किती सारख्या विषयातून स्वतःची ओळख, स्वतःमध्ये असलेले गुण क्षमता व त्या क्षमतेचा वापर अशा प्रकारे करायचा हे

समजते. विविध स्पर्धेचे नियोजन केले जाते. थोर व्यक्तींची जयंती साजरी केली जाते. आणि त्या व्यक्तींनी केलेल्या कार्यावर भाषण आयोजित केले जातात. यातून विद्यार्थ्यांमध्ये आपणही काहीतरी या देशासाठी करू शकतो, अशी भावना निर्माण होते संस्कृतिक कार्यक्रमही ठेवलेले जातात त्यातून विद्यार्थ्यांच्या सुप्त गुणांना वाव मिळाले मिळवणे व ती कला सादर करण्याची संधी मिळते. ध्यानधारणा योग याचे ते याचेही तास ठेवले जातात प्रत्यक्षात योग ध्यान प्रत्येक विद्यार्थ्याकडून करून घेतली जाते. यातून विद्यार्थ्यांची एकाग्रता वाढण्यास मदत होते. आठवड्यातील दोन तास हे मैदानावर विद्यार्थ्यांना विविध खेळ खेळण्यासाठी ठेवली जातात म्हणून विद्यार्थीच शारीरिक विकासही होतो. बी.एड. मधून एक चांगली व्यक्तिमत्व घडते. एक शिक्षक होण्यासाठी त्या शिक्षकांचे व्यक्तिमत्व हे चांगलेच असले पाहिजे कारण शिक्षक हा अशापेक्षा आहे ज्या विद्यार्थ्यांनी चा प्रशिक्षकांनी शिकवलेल्या प्रत्येक गोष्टींचा विचार होतो. त्यांनी दाखवलेल्या मार्गाने चालतो. आणि प्रत्येक वर्षी असंख्य विद्यार्थी विद्या क्षेत्रात आपले स्थान प्राप्त करण्यासाठी त्याचबरोबर आपले ध्येय राखण्यासाठी प्रयत्न करतात, त्यांना शिक्षकांचा शिक्षकांच्या मार्गदर्शनाची गरज असते. हे एकदा का उत्तम शिक्षक घडला की तो उत्तम विद्यार्थी घडतो मग पुढे जाऊन तो विद्यार्थी एक समाजाच्या उत्तम नागरिक बनतो आणि यातूनच देशाचा विकास होतो.

सुकन्या श्रीकांत जाधव, बी. एड. प्रथम वर्ष (22037)

शेतकरी

शेतकरी आमचा अन्नदाता,

शेतकरी देशाचा भाग्यविधाता.

करुनी सर्व संकटावरी मात,

शेतकरी राबतो दिवसरात.

पवार सुहास भारत, बी.एड. द्वितीय वर्ष (21017

shutterstock.com · 1934471657

यशाचे रहस्य (वैचारिक – सामाजिक)

काम करो ऐसा कि पहचान बन जाये

चलो ऐसा की निशान बन जाये
अरे जिंदगी तो हर कोई काट लेता है
अगर दम है तो जियो ऐसे की मिसाल बन जाये

निसर्गाचा नियम आहे पाण्यात असणारा मासा आयुष्यभर किडे मुंग्या खातो पण हा मेल्यानंतर त्याच्या शरीराची विल्हेवाट या क्रीडा मुंग्याकडूनच लावली जाते प्रत्येकाची योग्य वेळ येते पण योग्य वेळी येते त्यामुळे संबंध परिस्थिती आणि शक्ती यांचा आहे या स्थितीत आपण मानसिक स्तरावर स्वीकार करणे हा यशाच्या पायऱ्या चढण्याचा एक मार्ग आहे मनुष्य तसं बनत जातो जसा आपण निर्णय घेतो सोपा मार्ग तर सगळेच स्वीकारतात पण जो मनुष्य इतरांपेक्षा वेगळा विचार आणि गोष्टींची निवड करतो तोच मनुष्य सर्वसाधारण माणसांमध्ये उठून दिसतो त्यामुळे स्वतःच्या बुद्धिमत्तेवर विश्वास ठेवा जर तुमचे कष्ट करण्याची मनापासून तयारी असेल तर जरूर करा यश नक्की मिळेल आपण जेव्हा मोठे ध्येय ठरव ते पूर्ण करण्यासाठी धडपड करू लागतो तेव्हा बऱ्याचदा आपले प्रयत्न नेहमीच खूप मोठे ठरतात म्हणून तिकडे दुर्लक्ष केले पाहिजे अशा वेळी नेहमी स्वतःला हे सांगा लढाई अजून संपलेली नाही कारण आपण जिंकलो नाही अजून

आपली वाट आपणच शोधायचे असते विजेत्या व्यक्ती फार वेगळ्या गोष्टी करत नाहीत पण ते प्रत्येक गोष्ट मात्र वेगळेपणाने करतात आपण कोठे आहोत यापेक्षा आपण कोण आहोत हीच गोष्ट आपल्याला आयुष्याची दिशा ठरवत असते त्यासाठी आपण मृत्यूही पत करू शकतो त्याचा शोध ज्याला लागत नाही तो माणूस जगण्यासाठी लायक नसतो एक मन आहे निसर्ग जेव्हा आमच्याकडे धारदार कट्टर फिरतो तेव्हा ते झेलायचे दोन मार्ग आहेत एक तर कट्यारीची मूठ धरा किंवा मग पात धरा घरी ये ना जगणं ही कट्ट्यावर मोठी कडून धरण आणि तिचा शस्त्रासारखा वापर कर ना धोकादाय परिस्थिती ही जो चिकाटी सोडत नाही तोच स्वप्नांना पूर्ण करू शकतो ज्याला सतत वंचना गरिबी टोमणे यांचा सामना करावा लागतो तो चिकाटी जिद्दीन जीवनात पुढे जातो कारण यश कष्ट शिवाय साध्य झाली नसते माणसं योगायोगाने नशिबाने किंवा अपघाताने यशस्वी होत नाहीत एका कवीने आपल्या ध्यास या सक्तीला पुढीलप्रमाणे व्यक्त केली आहे.

पदोपदी पसरून निखारे आपल्याच हाती होऊनी बेहोष धावलो ध्येय पथावरती. तुम्ही उंच शिखरावर जरूर चढा पण जगाने तुमच्याकडे पहावं म्हणून नाही तर त्या शिखरावरून तुम्हाला जग पाहता यावं म्हणून थोडसं अपयश आले की माणूस हसतात आशा निराशा हे सारे मनाचे खेळ आहेत म्हणून सगळे खेळ संपले असे समजून तुमचं काम टाळू नका कारण हेही दिवस सरतील एक गोष्ट आहे सूर्योदयापूर्वी सूर्यास्त व्हावा लागतो म्हणजे शेवट हा नवीन गोष्ट तयार होण्यासाठी झालेला असतो.

हा आशावाद कायम ठेवा संकटाचे काळे ढग बाजूला होऊन असेच सूत्र प्रकाश पडतोच आपल्या परिस्थितीकडे पाहण्याचे प्रत्येकाचे वेगवेगळे दृष्टिकोन असतात आपल्या रस्त्यात येणाऱ्या अडचणी पासून काहीतरी नवीन शिका कारण याचा अडचणी एक दिवस तुम्ही मीडिया मुलाखतीमध्ये अभिमानाने चर्चा करणार आहोत मित्रांनो एकमेकांच्या फोटोला लाईक करून काही होत नाही जीवन मिळालं आहे तर असं काहीतरी करा की लोक तुमच्या फोटोला नाही तर तुम्हाला लाईक करतील डॉक्टर एपीजे अब्दुल कलाम सर म्हणून गेले की यशाची वाट पाहणाऱ्या लाख फक्त एवढेच मिळतं जे प्रयत्न करणाऱ्यांनी सोडून दिलेलं असतं म्हणून यशाच्या शिखरापर्यंत जात असताना कधीही अर्ध्या रस्त्यातून माघार घेऊ नये कारण परत येताना सुद्धा रस्ता पार करावाच लागतो त्यापेक्षा पुढे चालत राहणे लिहिलेलं नेहमी चांगलं

तेजश्री उद्धव ढेकळे , बी.एड. प्रथम वर्ष (22006)

shutterstock.com · 1934471657

कोडं (वैचारिक – सामाजिक)

मला माझ्या 35 वर्षाच्या आयुष्यात न सुटलेलं कोडं म्हणजे कोड. हा एक पांढरे चट्टे असणारा त्वचा विकार. गोड असणारी माणसे आपल्या लांब समाजात आपल्या आसपास आपल्या नातेसंबंधत असतात या लोकांकडे बघण्याचा दृष्टिकोन समाजाचा एवढा चांगला नाही. ही लोक दिसायला विद्रुप वाटतात या लोकांना सन समारंभ लग्न समारंभ अशा कार्यक्रमात बोल वायचे टाळतात खरंतर त्यात खोड असणाऱ्या व्यक्तीचा काहीच दोष नसतो. तो कोणत्याही वयास कोणालाही होऊ शकतो कोड म्हणजे काय तर हा एक रंगविकार आहे. त्वचेच्या खालच्या स्तरांमध्ये मेलानी नावाचे रंगद्रव्य तयार करणाऱ्या पेशी असतात. काही कारणामुळे त्यांना नष्ट होऊ लागतात. रंगद्रव्याची निर्मिती थांबल्यामुळे त्या ठिकाणची त्वचा ही फिकट पडू लागते. आपल्याच रक्तातल्या काही रक्तपेशी रंगपेशींना परके समजून नष्ट करतात. कोड हा जंतूजन्य विकार नव्हे. आयुर्वेद त्याला श्वेतपुष्ठ असे नाव असल्याने त्याला कुष्ठरोगाशी विनाकारण संबंध जोडला जातो. रोगात कोडाचे अनेक प्रकार आहेत शरीराच्या एकाच बाजूला पडणाऱ्या खोडास सिग्मेंटल म्हणतात. चेहरा हाताच्या व पायाच्या पंजावरील प्रकारास ऍग्रो फेशियल म्हणतात. फक्त ओठ जननेंद्रिय यावरील डागांना निको जल असे म्हणतात. कोपरा गुडघे पाठ पोट व्यापणाऱ्या कोडास विटी लिगो वगैरे म्हणतात. बऱ्याचदा पांढरे डाग असलेल्या त्वचेवरील केसही पांढरे होऊ शकतात. कोड अनुवंशिक असते परंतु पुढच्या पिढीत मधुमेहासारखे ठामपणे सांगणारे अवघड आहे. एका कुटुंबात दोन पेक्षा जास्त व्यक्तींना कोड असल्यास पुढील पीढीमध्ये ते येण्याची शक्यता वाढते. कोडावर उपाय आहे परंतु काही वेळेस यावर औषधांचा उपयोग फारसा होत नाही. कोणाचे डाग कमी प्रमाणात असतील तर प्रतिसाद मिळतोय ते बरेही होतात. परंतु कोड हे खूप वर्षाचे आणि जास्त प्रमाणात असेल तर औषधांचा परिणाम होत नाही. ते औषधांच्या प्रतिसाद देत नाहीत तसेच हा उपचारही दीर्घकाळपर्यंत चालू ठेवावे लागतात. कंटाळा करून मध्येच सोडून चालत नाही. पायाचा परिणाम हळूहळू होतो ते पूर्ववत होण्यास एक किंवा दोन वर्षही लागू शकतात. याबाबत जनजागृती झाली असली तरी अशा मुला मुलींचे लग्न होण्यास अड्चण येते. याबाबत सुज्ञ लोक वैज्ञानिक कारणे माहिती असतानाही या लोकांना समजून घेण्यास सामावून घेण्यास कमी पडतात. शिवाजी जन्माला यावे पण शेजाऱ्यांच्या घरी अशी मानसिकता असलेले लोक या समाजात राहतात. कोड याविषयी सर्व कारणे माहिती असतानाही अशा लोकांशी विवाह करण्यास कोणीही तयार नसते. तसेच एखाद्या मुलीच्या किंवा मुलाच्या आईला किंवा वडिलांना असल्यास अशा मुलांच्याही लग्नात अडचणी येतात. ते अनुवंशिक रित्या त्या मुलीस किंवा मुलास झालेले असते असे प्रश्न उपस्थित करतात. त्यात गरीब कुटुंबात हा प्रॉब्लेम जास्त भेटतो. समाज आपल्या सोयीने वागतो. कारण कोड असणाऱ्या व्यक्तीची लग्न समस्या निर्माण होतेच परंतु अशा व्यक्तींच्या आपत्यांच्या लग्नास ही एक समस्या निर्माण होते. त्यात मुलगा मुलगी कमावती नसेल किंवा कमी प्रमाणात पैसे कमवत असेल मध्यम किंवा

गरीब कुटुंबातील असतील तर सरळ नकार देतात .हे जर उच्च कुटुंब असेल किंवा नोकरी करणारा मुलगा किंवा मुलगी असेल जास्त पगार असणारा असेल तर मात्र विचार बदलतात. लग्नास लगेच होकार होतो. असा भाव असणारा समाज हा फक्त सुशिक्षित जास्त दिसतो .सुशिक्षित लोक वेळेनुसार आपले विचार व मते बदलतात. अडाणी व शिक्षित कमी शिकलेली लोकं सुशिक्षित लोकांपेक्षा जास्त सामाजिक असे वाटतात. शिक्षणाने समाज सुशिक्षित सुसंस्कृत होण्यापेक्षा स्वार्थी सोयीने आपला फायदा तोटा पाहून विचार बदलणारा समाज घडतो. हेच मुलांना सुटलेलं कोडं यावर विचार करा. समाजातील या कोड्यांचे निरीक्षण करा . बघू तुम्हाला तर सुटेल का कोड असणाऱ्या लोकांचे कोडं.

अरूणा शिवाजी पवार, बी. एड. द्वितीय वर्ष (21032)

shutterstock.com · 1934471657

बालमजुरी..... (समीक्षापर- शोधनिबंध)

आपल्या देशासाठी आणि संस्कृतीसाठी बालमजुरी ही गंभीर समस्या आहे. आज या विषयावर चर्चा करताना आपल्या नैतिक जबाबदाऱ्या समजून घेण्याची वेळ आली आहे. बालमजुरी बंद करणे आज आपल्या समाजासाठी अवघड बनले आहे, कारण फक्त मुलांचे पालकच त्यांना कामाला लावू लागले आहेत. आपल्या देशात कठीण काम करताना लहान मूल पाहणे आता नेहमीचे झाले आहे.

बालमजुरी म्हणजे एखाद्या मुलाचे बालपण हिरावून घेणे आणि त्या बालकाची जबरदस्ती करणे अशी केली जाते. मुलांना त्यांच्या कुटुंबापासून वेगळे करून त्यांना गुलामांसारखे वागवले जाते. इतर शब्दांत, बालमजुरी म्हणजे पैशाच्या बदल्यात किंवा इतर कोणत्याही प्रकारच्या लोभाच्या बदल्यात मुलाच्या बालपणात केलेले कोणतेही कार्य. या प्रकारचे मोबदला सहसा पैसे किंवा गरजांसाठी बदलले जाते.

सोप्या भाषेत सांगायचे तर १४ वर्षांखालील मुलांना त्यांच्या बालपण, खेळ आणि शिक्षणाच्या हक्कापासून वंचित ठेवले जाते, तसेच कमी पैशात नोकरी करून त्यांना शारीरिक, बौद्धिक आणि सामाजिकदृष्ट्या त्रास दिला जातो आणि त्यांना मजुरीसाठी भाग पाडले जाते. बालमजुरी म्हणजे मुलांचे शोषण करणे आणि त्यांचे तरुणांचे श्रमात रूपांतर करणे.

बालकामाला सक्त मनाई आहे. समाजातील प्रत्येक घटक या प्रकाराचा निषेध करतो. १९५० च्या भारतीय संविधानाच्या २४ व्या कलमानुसार १४ वर्षांखालील मुलांना मजूर, कारखाने, हॉटेल, ढाबे, घरगुती नोकर आणि इतर प्रकारचे बालमजुरी म्हणून काम करण्यास भाग पाडले जाते. जर कोणी असे करताना पकडले गेले तर त्याला शिक्षा होईल. योग्य दंडाला सामोरे जावे. सर्वात अलीकडील आकडेवारीनुसार, भारतात सुमारे ३५ दशलक्ष तरुण बालकामगार म्हणून काम करतात. उत्तर प्रदेश, बिहार आणि राजस्थानमध्ये बालमजुरीचे प्रमाण सर्वाधिक आहे.

बालमजुरी संबंधित समस्या

आपल्या देशात गरिबी हे बालमजुरीचे प्रमुख कारण आहे. कमी उत्पन्न असलेल्या घरातील लोक स्वतःचा उदरनिर्वाह करू शकत नाहीत, म्हणून ते आपल्या मुलांना लहान मुलांप्रमाणे कामाला लावतात.ज्ञानाच्या कमतरतेमुळे, पालकांचा असा विश्वास आहे की

त्यांची मुले जितक्या लवकर कमवू लागतील तितके चांगले.काही पालक लोभी असतात, स्वत: काम करायला तयार नसतात आणि त्याऐवजी आपल्या मुलांना काही रुपयांसाठी कठोर मजुरी करायला पाठवतात.

आपल्या देशात लाखो मुले अनाथ आहेत, हे बालमजुरी वाढण्याचे एक कारण आहे. काही माफिया सदस्य तरुणांना धमकावतात आणि त्यांना भीक मागायला आणि मजुरीसाठी पाठवतात.काहीवेळा तरूणांना हॉटेल, ढाबे, चहाची दुकाने आणि उद्योगांमध्ये काम करावे लागते, कारण कुटुंबाच्या मजबुरीमुळे अपघात होतात, ज्यामध्ये घरात कमावती व्यक्ती नसते. त्यासाठी जाणे आवश्यक आहे

भारताची लोकसंख्या झपाट्याने वाढत आहे, ज्यामुळे प्रमुख वस्तूंच्या किंमती दररोज वाढत आहेत. परिणामी, गरीब लोक त्यांच्या कुटुंबाचे पालनपोषण करू शकत नाहीत, कुटुंबातील सर्व सदस्यांना काम करण्यास भाग पाडले जाते, ज्यात मुलांचा समावेश होतो, ज्यांना इच्छा नसतानाही कठोर परिश्रम करावे लागतात.

भ्रष्टाचार हे बालमजुरीचे दुसरे कारण आहे; परिणामी, मोठ्या हॉटेल्स, ढाब्यांचे आणि कारखान्यांचे मालक पकडले गेल्यास त्यांना लाच मिळेल हे माहीत असल्याने ते सापडण्याची भीती न बाळगता मुलांना कामावर ठेवतात. परिणामी बालकामगारांमध्ये भ्रष्टाचार हा एक महत्त्वाचा घटक आहे.

बालमजुरीचे परिणाम :

बालपण हा आपल्या आयुष्यातील सर्वोत्तम काळ आहे कारण आपल्याला कशाचीही काळजी करण्याची गरज नाही. आपण खेळण्यांसह खेळतो आणि काहीही करू शकतो. आपल्याला हवे ते वाचण्याचे पूर्ण स्वातंत्र्यही आहे. मात्र, बालकामगार म्हणून काम करणारी मुले कधीही खेळू शकत नाहीत किंवा त्यांना हवे तसे काम करू शकत नाहीत. परिणामी त्यांनी आपले संपूर्ण आयुष्य कामगार म्हणून काम केले.

बालमजूर म्हणून काम करणारी मुले वारंवार कुपोषित असतात कारण त्यांचे नियोक्ते त्यांना अन्न न देता जास्त तास काम करण्यास भाग पाडतात. परिणामी, त्यांच्या शरीरात उर्जा संपुष्टात येते आणि ते शेवटी उपासमारीला बळी पडतात.

लहान मुले म्हणून काम करताना अनेक मुले आणि महिलांवर शारीरिक अत्याचार केले जातात, जे दुहेरी त्रासदायक आहे. एका सर्वेक्षणानुसार, जवळजवळ ४०% अल्पवयीन मुले जे लहान मुलांचे काम करतात त्यांच्यावर शारीरिक अत्याचार होतात. ही खरोखर धोकादायक परिस्थिती आहे ज्याकडे थोडे लक्ष दिले जाते.

काम करताना मुले वारंवार चुका करतात. मोठी माणसे सुद्धा चुका करतात, पण मुलांवर टीका करणे सोपे असते, म्हणून त्यांचे मालक त्यांच्यावर मानसिक छळ करतात. याचा मुलाच्या मेंदूवर विपरीत परिणाम होतो.लहानपणी पालकांनी आपल्या मुलांना थोड्या पैशासाठी पगारावर ठेवले, पण त्यांना हे माहीत नसते की जर त्यांना लिहिता वाचता येत नसेल, तर त्यांना नोकरी मिळणार नाही आणि त्यांना कष्ट करावे लागतील त्यांच्या उर्वरित आयुष्यासाठी. परिणामी, तो आपले उर्वरित आयुष्य गरिबीत घालवेल.

कमी उत्पन्न असलेल्या घरातील बहुसंख्य मुलांना लिहिता-वाचता येत नसल्याने, ते चांगली नोकरी करू शकत नाहीत आणि देशाच्या विकासात सहभागी होऊ शकत नाहीत, त्यामुळे देशाचा आर्थिक विकास मंदावतो.जेव्हा तरुणांना मजुरीसाठी भाग पाडले जाते तेव्हा लोक ओंगळ शब्द वापरतात. शिवाय, त्यांची राहणीमानही दयनीय आहे. त्यांच्या भाषेचा आणि जीवनशैलीचा परिणाम म्हणून मुले त्यांच्यासोबत राहू लागतात आणि त्यांचे मानसिक स्वास्थ्य बिघडते, त्यामुळे चांगला समाज घडणे अशक्य होते.

बालमजुरीविरूद्ध प्रतिबंधात्मक उपाय :

बालमजुरी ही आपल्या समाजासाठी एक पीडा आहे, कारण ती आपल्याला अन्यायमुक्त होण्यापासून रोखते. आपण नेहमी लक्षात ठेवले पाहिजे की आपण तरुणाला नोकरी शोधण्याऐवजी पैसे किंवा अन्न देऊन त्याचे कोणतेही उपकार करत नाही; उलट आपण त्याच्या भविष्याशी खेळत आहोत. बालमजुरी दूर करण्यासाठी प्रथम आपली मानसिकता बदलली पाहिजे. पहिली गोष्ट म्हणजे बालमजुरी संपवण्यासाठी कोणत्याही मुलाला त्यांच्या घरात किंवा कार्यालयात काम करू नये.

सामान्य माणसाने बालमजुरीबद्दल जागरुक असले पाहिजे आणि आपल्या समाजात ते रोखण्यासाठी काम केले पाहिजे.कारखाने आणि दुकानातील कामगारांनी शपथ घ्यावी की बालमजुरी किंवा मजुरांचा वापर केला जाणार नाही आणि जे काम करतात त्यांना बंद केले जाईल.

आपल्याला बालकामगार आढळल्यास, आपण प्रथम मुलाच्या कुटुंबातील सदस्यांशी बोलले पाहिजे. त्यांची परिस्थिती पाहता, त्यांनी त्यांना त्यांच्या मुलाच्या संभाव्यतेबद्दल माहिती दिली पाहिजे. बालमजुरीचे तोटे आणि कायदेशीर परिणाम मुलांच्या कुटुंबियांना समजावून सांगितले पाहिजेत.

अलिकडच्या वर्षांत आपल्या देशाची शैक्षणिक प्रणाली सुधारलेली नाही. त्यामुळे ग्रामीण आणि दुर्गम भागातील मुलांना अजूनही लिहिता-वाचता येत नाही. परिणामी, त्याला त्याच्या तारुण्यात लहानपणी काम करावे लागते.भ्रष्टाचाराच्या परिणामी बालमजुरीमध्ये गुंतलेले गुन्हेगार एकतर तात्काळ सोडले जातात किंवा त्यांना अटक केली जात नाही. लहान मुलांना काम करण्याची गरज असल्याने आपण भ्रष्टाचाराचा मुकाबला केला पाहिजे.आपल्या समाजात अनेक सभ्य लोक आहेत, परंतु आपल्याला आणखी चांगल्या लोकांची गरज आहे जे किमान एका गरीब मुलाच्या शिक्षणाचा संपूर्ण खर्च भरू शकतील कारण आपण आपल्या समाजाची जबाबदारी घेतल्याशिवाय काहीही होणार नाही. कारण सरकार सर्व काही करू शकत नाही, आपण वंचित तरुणांना त्यांच्या शैक्षणिक कार्यात मदत केली पाहिजे.

बालमजुरी कमी करण्यासाठी सरकारने केलेल्या कृती

- देशाला बालमजुरीमुक्त करण्याच्या उद्देशाने सरकारने अनेक कायदे केले आहेत. तथापि, आम्ही आणि तुम्ही पत्राचे नियम पाळल्याशिवाय आम्ही देशाला बालमजुरीपासून पूर्णपणे मुक्त करू शकणार नाही. सरकारने काही कायदे केले आहेत –
- द चाइल्ड लेबर (प्रतिबंध आणि नियमन) कायदा १९८६ – बालमजुरी दूर करण्यासाठी, आमच्या सरकारने १९८६ मध्ये बालकामगार कायदा स्वीकारला, जो १४ वर्षांखालील मुलांना काम करण्याची परवानगी देतो. ते पूर्ण न केल्यास तो फौजदारी गुन्हा मानला जाईल.
- बाल न्याय (केअर अँड प्रोटेक्शन ऑफ चिल्ड्रन ऍक्ट २०००) – या कायद्यानुसार, जो कोणी मुलांना काम करायला लावतो किंवा सक्ती करतो त्याला गंभीर परिणाम भोगावे लागतील. माझा जाण्याचा बेत आहे.
- २००९ चा बालकांचा मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क कायदा – हा कायदा २००९ मध्ये संमत करण्यात आला, आणि तो ६ ते १४ वर्षे वयोगटातील मुलांना, तसेच

गरीब आणि गरीब मुलांना खाजगी शाळांमध्ये मोफत शिक्षण देतो. एक चतुर्थांश जागा अपंग तरुणांसाठी समर्पित केल्या जातील.

निष्कर्ष

बालमजुरी ही आपल्या देशातील एक गंभीर समस्या आहे आणि ती लवकर दूर केली नाही तर ती आपल्या देशाच्या प्रगतीत अडथळा ठरेल. त्याच बरोबर हसत खेळत, अभ्यास करणारी मुले खूप मेहनत करताना आढळतील, ज्यामुळे आपल्या देशाच्या भविष्याला हानी पोहोचेल.म्हणूनच आपण आता बालमजुरीविरोधात बोलले पाहिजे आणि बालमजुरी करणाऱ्या कोणत्याही तरुणाची जवळच्या पोलीस ठाण्यात तक्रार केली पाहिजे. बालमजुरी दूर करणे ही केवळ सरकारची जबाबदारी नाही; ती देखील आपली जबाबदारी आहे.बालमजुरी ही एक मोठी सामाजिक समस्या आहे. या परिस्थितीचा लवकरात लवकर सामना करण्यासाठी सर्वांनी मिळून प्रयत्न केले पाहिजेत. या परिस्थितीवर लवकरच काही केले नाही तर देशाचा विकास व्हायला खूप वेळ लागेल.

बाल्यावस्था अंधारात आणि बालमजुरी व्यतीत झाली तर सशक्त भारताचा अंदाज कसा येईल? नवा भारत घडवायचा असेल तर बालमजुरी दूर केली पाहिजे. हे केवळ आपणा सर्वांच्या आणि सरकारच्या सहकार्यानेच शक्य आहे.

दयासागर सुधाकर गायकवाड बी. एड.(२२०१०)

भारतीय स्वातंत्र्याच्या ७५ वर्षात काय कमावले आणि काय गमावले ?(समीक्षापर)

"उत्सव तीन रंगाचा ....
आभाळी   आज सजला, नतमस्तक मी त्या सर्वासाठी,...
ज्यांनी भारत देश घडविला ।"

१४ ऑगस्ट १९४७ ची मध्यरात्र उलटताना नियतीशी करार करून स्वातंत्र्याच्या नव्या पर्वात पाऊल टाकताना भारतीयांची मने अत्यानंदाने उचंबळून आलेली होती खरी, पण या रक्तबंबाळ देशाच्या भवितव्याबाबत जग साशंकच होते. अठरापगड जाती, जमाती, धर्म अंतर्गत धूसफूस आणि प्रांतीय अस्मितांचे जळजळीत तुकडे कसेबसे एकत्र शिवून ब्रिटिशांनी दीडशे वर्षे सुरू ठेवलेला हा अशिक्षित भुकेल्या लोकांचा गाडा फाळणी च्या अखेरीच्या आघाताने विखुरणार   अशी भविष्यवाणी तर कित्येकांनी केली. पण काळजाचा लचका तोडून दिलेल्या अवस्थेतला भारत मात्र खंबीरपणे उभा राहिला.

एखादी नवपरिणीत वधू जशी सुखी संसाराचे स्वप्न पाहते तसेच काहीसे स्वप्नाचे गोड   ओझे घेऊन स्वातंत्र्योतर वाटचाल सुरू झाली. सर्वार्थाने प्रतिकूल परिस्थितीत देशासमोरचे प्रश्न आणि समस्यांचे आव्हान खडतर होते . संकटांचे डोंगर समोर असूनही स्वप्नपूर्तीच्या प्रयत्नांना कुठेही खंड पडला नव्हता. देश एका वेगळ्या परिस्थितीला सामोरे जात होता , कारण ती वेळ स्वातंत्र्याचा अर्थ समजावून घेण्याची होती, प्रगतीच्या व्याख्या ठरवायच्या होत्या, नव्या युगाची सुरुवात करताना जुन्या चुकांची पुनरावृत्ती टाळत नवीन चुका होणार नाहीत याची काळजी घ्यायची होती. अपमान   अत्याचाराच्या खुणा पुसून टाकायच्या होत्या, प्रत्येक भारतीयांच्या प्रत्येक कृतीमागे देशहिताची भावना वाढीस लागावी. देश माझा मी देशाचा हा विचार प्रबळ करायचा होता. हा सारा विचार घेऊन सुरू झालेली स्वतंत्र भारताची वाटचाल आता 75 वर्षाची झाली आहे.

एखाद्या देशाच्या इतिहासाचा वेध घेण्यासाठी स्वातंत्र्योत्तर काळातील साडेसात दशकं हा फार मोठा काळ नसतो. परंतु सिंहावलोकन करण्यासाठी हा काळ पुरेसा ठरतो, पंचाहत्तरीच्या वळणावर उभे राहून शंभरीच्या दिशेने वाटचाल सुरू करताना साडेसात दशकां पुर्वी पाहिलेल्या स्वप्नापैकी किती पूर्ण झाली? म्हणूनच स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवी वर्षां पर्यंत भारताने किती प्रगती केली, काय कमावले आणि काय गमावले याचा आढावा घेणे क्रमप्राप्त ठरते.

दीडशेहून अधिक वर्षे पारतंत्र्यात घालवल्यानंतर आता 75 वर्षांचे स्वातंत्र्य आपण उपभोगले आहे. ज्ञान, विज्ञान च्या सर्वच क्षेत्रात आपल्या देशाने अभूतपूर्व वाटचाल केली आहे. कृषी ,उद्योग, व्यापार ,दळणवळण, शिक्षण , आरोग्य, संशोधन, संरक्षण या सारख्या सर्वच क्षेत्रात मिळवलेल्याचौफेर यशाचा आलेख लक्षणीय उंची गाठतो आहे.

‘अमृत महोत्सवी वर्ष हा काळाचा एक मोठा टप्पा आहे आणि या टप्प्याचा इतिहासही गौरवशाली आहे. हा इतिहास जसा इंग्रजांच्या जुलमी वर्चस्वातून मुक्त होण्याचा आहे तसाच तो नव्या भारताच्या उभारणीचा रस्ता अधिक प्रशस्त करणाराही आहे. अर्थात हा इतिहास अगदी साहजिक सहजासहजी घडलेला नाही यामागे त्यागाची, समर्पणाची बलिदानाची व्यापक पार्श्वभूमी आहे. आणि याच त्यागाच्या बलिदानाच्या पायघड्यावरून चालताना आपल्याला आज स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव साजरा करण्याची संधी मिळत आहे हे कदापिही विसरता येणार नाही. भारताच्या इतिहासात 21 वे शतक हे अत्यंत वैशिष्ट्यपूर्ण ठरले आहे. या शतकाने स्वातंत्र्याची चळवळ गतिमान केली आणि याच शतकाने परिवर्तनाची प्रेरणा देखील दिली.

जगाला कवेत घेण्याची क्षमता आमच्याकडे आली. आम्ही वैश्विक बनण्याचा निर्धार केला. आम्ही सृजनांच्या नवनिर्माणाच्या नव्या दिशांचा शोध घेतला. आम्ही आमच्या संस्कृतीचा उद्घोष केला. समृद्धीची शिखरे चढलो. सर्वांगीण विकासाची प्रारूपे तयार केली .एकात्मतेची गाणी लिहिली. नव्या मूल्यांचा उद्घोष केला. इतिहासाची पुनर मांडणी केली .जगातल्या सगळ्या क्षेत्रावर हुकूमत गाजवण्याचे सामर्थ्य बाळगले.

स्वातंत्र्योत्तर साडेसात दशकांचा काळ हा बेरीज वजाबाकीचा असला तरी एकेकाळी जगाच्या तुलनेत अनेक क्षेत्रात मागास ठरलेल्या आपल्या या देशाने अन्नधान्य उत्पादनात विक्रमी वाढ नोंदवलेली आहे. मागच्या काही वर्षाखाली आलेले कोरोनाचे संकट व नैसर्गिक प्रतिकूलतेच्या पार्श्वभूमीवर मिळवलेले यश निश्चितच उल्लेखनीय म्हणावे लागेल शेतीला प्राधान्य देणाऱ्या कृषी प्रधान भारताच्या अर्थव्यवस्थेचा शेती आणि शेतकरी हा पाया आहे. स्वातंत्र्योत्तर काळातील ही सकारात्मक कामगिरी म्हणावी लागेल.

शिक्षण क्षेत्रातही आपल्या देशांनी चांगली प्रगती केली आहे. 142 कोटींच्या या देशात शाळा महाविद्यालये आणि उच्चतम शिक्षण देणाऱ्या विद्यापीठांची संख्यात्मक आणि गुणात्मक वाढ लक्षणीय राहिली आहे. आदिवासी क्षेत्रातील दुर्गम भागासह गावोगावी आणि खेडोपाडी शिक्षणाची गंगा पोहोचलेली आहे. निरक्षर असली तरी आपल्या लेकरांच्या शैक्षणिक प्रगतीचा विचार व त्यासाठी प्रयत्न करणारी माऊली घरोघरी दिसून लागली आहे.

कोरोनाच्या संकटात जगरहाटी ठप्प झाली असतानाही पारंपरिक शिक्षणाची वाट बदलून घरबसल्या शिक्षणाची गंगा प्रवाहित राहिली हेही मोठे यश म्हणावे लागेल.

कोरोनाच्या संकटात सारे जग हादरून गेले अमेरिका, इंग्लंड , चीन, ऑस्ट्रेलिया यासारख्या प्रगत देशांनी तर गुडघे टेकले. त्यातुलनेत एक प्रचंड लोकसंख्या असलेल्या भारताचे कसे होणार असा यक्षप्रश्न निर्माण झाला होता. मात्र या संकटावर मात करून भारतीयांनी स्वतःला सिद्ध करून दाखवले संकटाला संधी म्हणून आरोग्य क्षेत्राने भरारी घेतली सेवावृत्ती आरोग्य दूतांमुळे या डॉक्टरांच्या एकत्रित प्रयत्नांमुळे आपण टिकून राहिलो.

त्या काळात आरोग्य रक्षणासाठी आवश्यक झालेल्या मास्क, सॅनिटायझर, पीपीईकिट, लसीकरण या सर्वांचे उत्पादन भारताने स्वतः तयार केले व मानवतेच्या दृष्टिकोनातून इतर देशांना सुद्धा मदतीचा हात दिला. सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे कोरोना संकटाला एकदिलाने तोंड देण्यासाठी निरामय समाज जीवन बनविण्यासाठी सगळा देश हा एकसंधपणे उभा राहिला. आरोग्यसेवक, स्वच्छतादूत, पोलीस यांची भूमिका तर कमालीचीच कौतुकास्पद राहिली. लसीकरणाचा मोठा टप्पा पराकोटीच्या प्रयत्नाने यशस्वीपणे पार पडण्याची कामगिरी अमृत महोत्सवी वर्षाच्या अनुषंगाने सर्वात मोठी अमृतमय उपलब्धी म्हटली तर चुकीचे ठरणार नाही.

आधुनिक विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचा वापर करून भारताचे उद्योग क्षेत्र यशाच्या अवकाशात भरारी घेत आहे. राजकीय सकारात्मकतेने जगातील विविध देश भारतात उद्योग सुरू करण्यासाठी प्रयत्नशील आहेत. त्याचे चांगले परिणाम दिसू लागले असून आगामी काळात ते अधिक फायदा फलदायी ठरू शकतील. आत्मनिर्भरतेच्या मंत्राने प्रेरित झालेला आपला देश आता सर्वार्थाने स्वावलंबी होण्याच्या ध्येयाकडे वाटचाल करत आहे. अर्थात त्यासाठी अजून खूप मोठा पल्ला गाठायचा असला तरी ध्येयाच्या दिशेने वाटचाल सुरू झाली आहे हेही नसे थोडके!

गेल्या काही वर्षातील भारताची वैज्ञानिक प्रगती सगळ्या जगाला आश्चर्य करायला लावणारी आहे. देशाला सशक्त करायचे असेल तर वैज्ञानिक प्रगती करणे आवश्यक आहे हे लालबहादूर शास्त्री यांनी हेरले होते . म्हणूनच त्यांनी जय जवान जय किसान यासोबतच जय विज्ञानाचा सुद्धा नारा दिला. अंतराळ क्षेत्रात आतापर्यंत इतर देशांवर अवलंबून असलेला भारत हा आज स्वावलंबी झालेला आहे. अंतराळात चंद्र, मंगळ ग्रहाला गवसणी घालण्याचे भारताचे प्रयत्न असो की एकाच वेळी सर्वाधिक उपग्रह अवकाशात सोडण्याचा भीमपराक्रम

असो भारताने अमेरिका, चीन सारख्या अंतराळात बलाढ्य समजल्या जाणाऱ्या देशांना जे जमले नाही ते करून दाखवल्याने जगाला तोंडात बोटे घालायला भाग पाडले आहे.

आंतरराष्ट्रीय स्तरावर क्रीडा क्षेत्रातील सुमार कामगिरीचा कलंक विविध खेळातील मिळावलेल्या नैपुण्यामुळे पुसून टाकण्यात भारत यशस्वी ठरला आहे. ऑलिम्पिक स्पर्धेत अभावनेच मिळणाऱ्या सुवर्णपदकांचा दुष्काळ संपवत यावेळी भारताच्या एका एक-दोन नव्हे तर चक्क सात खेळाडूंनी सुवर्ण रौप्य व कांस्यपदके मिळवण्याची कामगिरी केली आहे. नुकत्याच झालेल्या राष्ट्रकुल स्पर्धेत तर तब्बल 22 सुवर्ण पदकांसह ६६ पेक्षा जास्त पदके जिंकून भारताने हम भी कुछ कम नही हे दाखवून दिले आहे. क्रिकेटसारख्या खेळात तर भारत आज जागतिक पातळी क्रिकेटचा केंद्रबिंदू बनला आहे. किंबहुना भारताशिवाय क्रिकेटची कल्पना सुद्धा केली जाऊ शकत नसल्याने क्रिकेटमध्ये भारत हा आज शब्दशः बाप बनला आहे.

भारत सैन्य दल वायुदल व नौदल अशा तीनही आघाड्यांवर समर्थ आहे. अलीकडच्या काळात तर सामर्थ्य वाढी बरोबरच सैन्याचे मनोबल वाढवण्याचे प्रयत्न केले जात असून सैनिकांना अधिक स्वातंत्र्य दिले गेल्याने कोणत्याही संकटाचा सामना करण्यास भारतीय सैन्य सक्षम आहे. युद्ध कौशल्य व आधुनिक सामग्रीचा वापर यांच्या जोडीला देशप्रेमाने ओथंबलेल्या तरुणाईची ताकद भारताच्या सैन्याचे बलस्थान असल्याने कुरापतखोर शेजारील राष्ट्र भारताकडे वाकड्या नजरेने पाहण्याची हिंमत करत नाहीत. भारत आता संरक्षणाच्या बाबतीत स्वयंपूर्ण देश बनलेला आहे.

कोणत्याही नाण्याला दोन बाजू असतात त्याप्रमाणे विकासाला अविकासाची देखील बाजू असते. अमृत महोत्सवी वर्ष ही घटना अनेक कार्य अनेकार्थाने महत्त्वाची आहेच, पण या काळाचं मूल्यमापन करताना या काळाचा लेखाजोखा मांडला तरी हाती काय लागतं ?. म्हणजे भौतिकदृष्ट्या संपन्न होत असताना आणि एकविसाव्या शतकाची दोन दशक पार करून झाल्यावरही आपण आपल्या समाज व्यवस्थेचे तटस्थपणे विश्लेषण करू शकतो का? नाही धर्मनिरपेक्षतेचा पुरस्कार करणारे आपण धर्माचे प्राबल्य दूर ठेवून जगू शकतो का? देशहिताच्या भावनेपेक्षा स्वहिताची भावना एवढी कशी प्रबळ झाली? स्वतःच्या क्षणिक स्वार्थापुढे देशहिताची किंमत एवढी कवडीमोल का झाली? देश माझा मी देशाचा ही भावना कुठेच लुप्त झाली या प्रश्नांची उत्तरेच मोठे प्रश्नचिन्ह बनून राहिले आहेत.

शिक्षण क्षेत्रात केलेली प्रगती कौतुकास्पद असली तरीही वाढत्या लोकसंख्येला रोजगाराच्या पुरेशा संधी आपण निर्माण करू शकलो आहोत का? भ्रमनिराशेच्या गर्तेत

सापडलेल्या सुरक्षित तरुणाईच्या सक्षम हातांना काम देऊ शकलो आहोत का? तरुणाईच्या मनातील नैरश्याचा उद्रेक झाला तर त्यांना आपण कसे समजावून घेणार आहोत?

कृषीप्रधान देश म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या आपल्या भारतात अजूनही शेती शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या होत आहेत त्याचं काय कारण याविषयी आत्मचिंतन करण्याची वेळ आज आलेली आहे. यासारख्या असंख्य प्रश्नांच्या उत्तरांचा शोध घेण्यासाठी आपण आजही चाचपडतच आहोत, ही खूप मोठी शोकांतिका आहे.

राजकीय, आर्थिक, धार्मिक, सामाजिक, शैक्षणिक क्षेत्रात असलेल्या मक्तेदारीत नैतिकतेने वागणेही महत्त्वाचे असते. पण ही नैतिकता आम्ही जपली नाही. आम्ही स्वैरचारी झालो, मनमानी झालो. म्हणूनच स्वतंत्र्यानंतरच्या साडेसात दशकात काय गमावले याचा गांभीर्याने विचार करण्याची वेळ आज आलेली आहे. पंडित नेहरू ते नरेंद्र मोदी हा प्रवास विविध वाटा-वळणांचा आणि संघर्षाचा आहे. या भल्या मोठ्या प्रवासात देशात आणि राज्यात अनेकदा सत्तांतरी झाली. सत्ताप्राप्तीच्या इर्षेत मूल्यात्मक राजकारण होत गेले आणि हितसंबंधाच्या विध्वंसक खेळालाच राजकारणाचा रंग दिला गेला. अलीकडच्या काळात तर हा रंग अधिकच गड्द होऊ लागल्याने शंभरीकडे वाटचाल करताना पुढचे भवितव्य काय व कसे असेल याचा नुसताच विचार जरी केला तरी अंगावरती शहारे येतात. वर्तमान भारताचा एक्स-रे काढला तर आपल्याला नेमकं काय दिसतं ? मतांसाठी जात, धर्म, रंग प्रदेश आणि महापुरुषांना वेठीस धरण्याचा प्रकार मोठ्या प्रमाणात रूढ झालेला आहे. एकमेकांविषयी प्रेम, आदर, भावना लुप्त होऊन देशाचे विष भिनत चालले आहे. प्रादेशिक स्तरावर जातीपातीमध्ये परस्पर विरोधी संघर्ष सुरू झालेले आहेत दुसऱ्यांची जात, धर्म तुच्छ लेखण्याची जणू काही स्पर्धाच रंगली आहे. म्हणजेच एकीकडे भौतिक समृद्धीचे इमले रचले जात असताना आमच्या आत्मिक संबंधाची घरे मात्र आम्ही उध्वस्त करत आहोत. दुर्दैवाने आज आपल्या समाज रचनेचा प्रत्येक सांधा घट्क बाधित झालेला आपल्या दिसून येतो.

पंचाहत्तरीच्या उंबरठ्यावर आपला देश विश्वगुरू होण्याची स्वप्ने रंगवत असला तरी तो अजूनही परिपूर्ण संपन्न नाही. गाव खेड्याचे वर्तमान अत्यंत बकाल आहे. आजही गरजे इतक्या शाळा, वीज, पाणी, रस्ते, आरोग्यासारख्या मूलभूत सुविधा आपण निर्माण करू शकलेलो नाहीत .आदिवासींचे कुपोषण आणि बळीराजाच्या आत्महत्या थांबवू शकलेलो नाही हे कटू असले तरी ते उघडे नागडे सत्य आहे हेही विसरता येणार नाही.

भ्रष्टाचाराच्या वाळवीने तर देश पोखरून टाकलेला आहे. भ्रष्ट राजकारण आणि भ्रष्ट नोकरशाही या दोन गोष्टींना तर जणू सामाजिक मान्यता मिळाल्याची स्थिती आहे. भय,

असुरक्षितता, हिंसा, अत्याचार, बलात्कार, भ्रष्टाचार या गोष्टी आपल्या समाज रचनेचा भाग बनू पाहत आहेत. अशा परिस्थितीत समाजाच्या नवनिर्माणाची अपेक्षा ठेवायची तरी कशी? निधर्मी, समतावादी, लोकशाही हे शब्द बोलायला छान वाटत असले तरी पण आम्हाला अजूनही जुने त्यागता आलेले नाही. म्हणूनच अमृत महोत्सवाचा आनंदोत्सव साजरा करताना या वास्तवाची जाण आणि भान ठेवायला हवे.

अमृत! समुद्र मंथनातून मिळालेले दिव्यरसायन मृताला नवीन जीवन देणारे, सारे संपले असे वाटले असताना उमदीने 'पुनश्च हरी ओम हा विश्वास देणारे अंधाराचे साम्राज्य पसरले असताना अशा सामूहिक भावनेला संपवून तेजाचे नवे किरण पसरवणारे, मरगळ झटकून चैतन्य निर्माण करणारे असे हे अमृत! या अमृताप्रमाणेच भारतीय स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव व स्वातंत्र्याचा हा अमृतकलश भारताला प्रगतीपथावर घेऊन जाईल यात तीळमात्र शंका नाही. शेवटी मला असे म्हणावे वाटते की ,

विसरून जाऊ सर्व निराशा
स्वप्न उद्याचे फुलवूया
इतिहासातून धडा घेऊनी
भविष्य आपले घडवूया!
अक्षर शिकुनी ज्ञान मिळवूनी
घडवूया नूतनसृष्टी
विज्ञानाचे पंख लावूनी
श्रद्धेला देऊ दृष्टी !
स्वराज्य आले. सुराज्य येण्या
वेळ आता ना लागेल.
घराघरातून देशभक्ती
आणि समाजभक्ती जागेल!
स्वातंत्र्याच्या अमृतवर्षी
समाज जागृत होईल
जगात साऱ्या भारतभूचे
स्थान अबाधित राहिलं!

प्रशांत षडाक्षरी स्वामी, बी. एड. द्वितीय वर्ष (21004)

अमृतवेल :- वि. स. खांडेकर (पुस्तक परीक्षण- समीक्षापर)

मानवी जीवन हे जस नियतीला पडलेलं सुंदर स्वप्न आहे. तसं विश्वाच्या रंगमंचावर नियतीच्याच तालावर नाच करणारी ती एक कटपुतली नव्हे काय . स्वप्नांचे अनेक इमले रचावेत येणाऱ्या शुभकाळाच्या चिंतनात मनात अनेक आकांक्षा बाळगाव्यात मग नियतीने आपल्या समर्थांनी त्या डावाचा चकाचूर करावा, असा अनुभव न आलेला मनुष्य या भूतलावर अस्तित्वात असेल काय या उधळलेल्या डावांनी पिचून गेलेला मनुष्य नैराश्याच्या खोल गर्तेत अडकल्याशिवाय राहतो काय नाही मुळातच जीवन हा दास बाबू म्हणतात, तसा बुद्धिबळाचा डाव असावा त्यात काळया सोंगाट्याही आणि पांढऱ्या सोंगटे आपल्याच जिथे आपण जिंकतो, ही आपल्या विरुद्ध व हरतोही आपल्या विरुद्ध असा स्वतः विरुद्ध जिंकलेला माणूस मग नियतीच्या बेभरवशी खेळाला डगमगत नाही तो त्याला धैर्याने सामोरे जातो. मिळालेलं आयुष्य सत्कारणी लावत आयुष्य रुपी रोपट्याचा त्त्यातून महावृक्ष घडवतो, अशा लोकांसाठी व अशा लोकांना समोर ठेवून लिहिलेली अमृतवेल ही वि. स. खांडेकरांची कादंबरी जगण्याचे एक महान रहस्य आपल्याला सांगून जाते.

दादासाहेब नावाच्या स्वातंत्र सैनिकांपासून सुरू होणारी ही कथा दासबोध नंदा, मान, वसु मधू, बापू आणि देवदत्त या पात्रांची ओळख करून वाचकांना हळूहळू आपल्या जाळ्यात अडकवत जाते .M.a एम . ए . ला शिकणारी शेखर सोबत लग्न ठरलेली नंदा शेखरच्या अपघाती निधनाने सुन्न होऊन जाते. आपल्या सोबत घडलेल्या या घटनेचा तिच्या मनावर मोठा आघात होतो. त्यातून ती आत्महत्या सारखा टोकाचा पाऊल उचलण्याचा प्रयत्न करते, मात्र दादामाई आणि मिलिंद म्हणजेच बहिणीचा मुलगा यांची माया तिच्या मृत्यूपासून मागे खेचून आणते. आपल्या वडिलांना, दादांना हा घडलेला प्रसंग सांगून ती त्याची माफी मागते. त्याप्रसंगी दादा तिला म्हणतात की, भग्न स्वप्नांच्या तुकड्यांना कवटाळून बसण्यासाठी मनुष्य जन्माला आलेला नाही मानवाचे मन केवळ भूतकाळाच्या साखळदंडांनी करकचून बांधून ठेवता येत नाही. त्याला भविष्याच्या गरुड पंखाची वरदानही लाभलेले आहे. एखादं स्वप्न पाहणं ते फुलविण् ते सत्यसृष्टीत उतरावं, म्हणून धडपडणं ना त्या धडपडीतला आनंद लुटणं ,आणि दुर्दैवाने ते स्वप्न जरी भंग पावलं तरी त्याच्या तुकड्यावरून रक्ताळलेल्या पायांनी दुसऱ्या स्वप्नामागं धावणे, हा मानवी मनाचा धर्म आहे ,मनुष्याच्या जीवनाला अर्थ येतो, तो यामुळेच नंदा आपला पी.एचडी करण्याची इच्छा दादासमोर व्यक्त करते, हे सगळं घडत असताना दादाचा आणि तिचा घरातल्या घरात होणारा पत्रव्यवहार वाचनीय आहे, आकाशाचा थांग लागण्यासाठी पाखराला घरट सोडावं लागतं तसं आपल्या मुलीने देखील बाहेर पडून जगाचे अनुभव घेतल्याशिवाय तिथं दुःख पहिल्याशिवाय तिला आपलं दुःख विसरता येणार नाही असं म्हणणारे दादा तिला घराबाहेर पडायला सांगतात, व म्हणतात तू काही कर पण दुःखाच्या पिंजऱ्यात स्वतःला बंदिस्त करून घेऊ नकोस त्या पिंजऱ्याचे दार उघड पंख पसर आणि आकाशात भरारी मार जीवनाचा अर्थ त्या आकाशाला विचार . दास बाबू च्या मदतीने

कॉलेजमधल्या आपल्याच मैत्रिणीची परंतु लग्न करून जहागीरदारीन बनलेल्या वसुंधरा गुप्त्यांची सोबतीन म्हणुन नंदा तिच्यासोबत विलासपूरला दाखल होते. विलासपूर व जवळच असलेल्या चंदनगडच्या निसर्गरम्य सहवासात आपला काळ सुखात जाईल व आपलं दुःख विसरायला मदत होईल, असं वाटणाऱ्या नंदाच्या आयुष्याचा व कथेचा दुसरा टप्पा इथून सुरू होतो. शिकारीचा शौक असणारा शेक्सपियरला आयुष्य खर्या अर्थाने कळालं असं मानणारा व आपल्या दुःखात आकंठ बुडालेला भाईसाहेब तथा देवदत्त म्हणजे वसूचा नवरा तिला तिथेच भेटला देवदत्त ला या जगात दोनच मित्र आहेत. एक चंचल म्हणजे हरीण आणि दुसरा मृत्यू . असं म्हणणाऱ्या भाईसाहेबांच्या मनाची अवस्था लेखक या एकाच वाक्यातून आपणाला करून देतो. पुस्तकात रमणारा व मन शांत करण्यासाठी टिपण लिहिणारा देवदत्त आणि नंदा त्यांच्या मैत्रीची कथा वाचण्यासारखी आहे. स्वतःच्या प्रसंगातून सावरलेली नंदा कशी देवदत्त ला त्याच्या आत्महत्येपासून परावृत्त करते व जीवनाचा उद्देश शोधण्यासाठी त्याला मैत्रीण म्हणून कशी मदत करते, हे जाणून घेण्यासाठी अमृतवेल वाचायला हवी कारण ज्या शब्दात खांडेकरांनी ते विषयात केलं आहे, ते जगाच्या पाठीवर दुसरा कोण करू शकेल असं मला तर वाटत नाही. नंदा व देवदत्त यामधील संभाषण हा पुस्तकाचा गाभा आहे, असं म्हणलं तर वावगे ठरणार नाही. कारण आयुष्याच्या शापातून मुक्त होण्यासाठी किमान मृत्यूचा जोर दरवाजा तरी . उघडायला हवा. मात्र आपली भळभळणारी जखम घेऊन जगभर फिरणाऱ्या अश्वत्थामा कडून नियतीने तो देखील हिरावून घेतला आहे, अशी संकल्पना मांडणारा देवदत्त शब्दात मांडणं हेच एक महादिव्य आहे. विलासपूरला नंदाला भेटलेला बापू पत्नीसाठी त्याची चालू असलेली धडपड यातून वाचकाला व नंदाला प्रीती म्हणजे नक्की काय या प्रश्नाचे उत्तर हमखास मिळून जाते, माणूस नेहमीच आपलं दुःखाला कवटाळून बसतो. भूतकाळाच्या साखळदंडाने स्वतःला जखडून घेत असतो, कुणीतरी आपल्या दुःखाला समजून घ्यावं, त्यावर फुंकर घालावे, असं त्याला सतत वाटत असतं, नियतीने त्या ला भविष्याची गरुडपंख दिले असतात, हेही विसरून जातो. अशावेळी त्याला गरज असते, मायेची प्रीतीची जी त्यांना दुःखाच्या गर्दीतून बाहेर खोचून आणते. अमृतवेल त्या कथेच्या माध्यमातून आपल्याला पडलेल्या प्रश्नांची उत्तर हमखास मिळून जातात, त्यातील नंदा देवदत्त वस्तू आपल्या आजूबाजूला रोज दिसतात, त्यांनाही पडलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लेखक अमृतवेल म्हणून आपल्याला देऊन जातात.

कांचन कारले, बी. एड. द्वितीय वर्ष (21058)

shutterstock.com · 1934471657

इंग्रजी विभाग

(English Section)

POEMS (काव्यात्मक)

An irreplaceable friend…

Naturally, feels like a family

The one who…

Appreciates honesty

Without judging

Supports happiness

Without comparing

Holds space in tough times

Without leaving

Inspires to love yourself

Without questioning

Loves you more

Without expecting.

-Rohini Dasi B. Ed. Second Year (21019)

Maturity

It's deeper than age.

It's about the way we understand things.

It's about considering others.

It's about communicating.

It's about reacting.

It's about entertaining things.

It's about valuing things.

Everyone grows, but not everyone is mature...

--Rohini Dasi B. Ed. Second Year (21019)

The autobiography of mobile phone (कथात्मक - आत्मकथा)

Hello hello knows you who I am ? probably you know who I am yes ,I am your dear friend mobile phone ,but I have some detractors also they are your parents and grand parents now I will tell you about my life .

Were not as smart to me when I was born , I was not so beautiful and smart . I am a variant of the telephone . I am a hand held telephone . I need a SIM to wark .

Martin cooper was my father , I born on 3 April 1973 at Motorola company . from then to now I got many forms ,Samsung ,iPhone , apple , android ,oppo, xiaomi ,one plus etc.

My special name is Oppo 47, 6 years ago I was in a mobile shop, my coir is full white ,looking so smart on day a man came and bought me from the shop and gifted to hither .when he took up me to his house ,all the family members me . were so happy and so enthusiastic to see me. She opened the box I was appear to all . they all love me and care me , because I was the first mobile phone entered their house the woman caused me love me .she put a cover on my bobby don't struck my owner was a student in college . I helped her to study . I have information whatever she wanted .she was also a very good dirl . she used and gained a lot of knowledge her notes Frome me she know what was happening in the world . she loved me alto a lot a lot . I loved my owner time passed I became old .i didn't able to walk speedily or work speedily . then she thought a new mobile .he was my brother , but a am in hir family they all loved me but now a days my brother and sisters are blaming from people ,they hate us mobile phones ,because of excessive and use mobile phone , in this matter what is mistake ?

Now children me excessive they don't have any attention towards their study they download many games and always Playing with games.

Firstly , parents get addiction to children , when baby is erring they show many videos , photos of dolls , animals are with seeing mobile phones alphabets, etc. they forget to sinning rhymes ,duelling words with orally

Children are becoming very lazy and active less they don’t play games likes liger, etc. only play , with me ; so , parents are hooting me blaming me what is wrong in of me in work only with your order directors how can you instructor me those I will work I am totally dependent upon you.

young age or any theatre addicted me strongly there are using me a lot please talk a good knowledge from me but some teenagers are doing museum with me signing Windows are doing speeding I am play of time with focus book that have that's have installed Instagram Twitter etc are very good as but this are using miss behovely

Within score you take position positive information from me I am look life you can use me for cutting please and also you can cut your finger also it is a depended open and open you you are the discount relationship losing there I want Ness I can see and you can also see that when a family member in financial they are talk only few minutes after that day will engage children are not interested in talking with family member like anything I can grandfather its etc that don't make up with reactivities so relate shapes are becoming lose.

I was probability in school and college but the years of pandemic of current person I become School and college activities done by me thank you I am a very good person teachers together reasons together me then I interest…

Nagaratna Gotur, B.Ed. First Year (22041)

History of Jhansi Fort (ललितगद्यात्मक)

Jhansi Fort or Jhansi ka Qila is a fortress situated on a large hilltop called Bangira, in Uttar Pradesh. It served as a stronghold of the Chandela Kings in Balwant Nagar (old name of Jhansi) from the 11th through the 17th century.

There was another British fortress called the Star Fort which was located south of the main fortress of the town, at Jhansi Cantt. It was a primary British settlement in the town and had been constructed in accordance to a treaty of the British with the Newalkar Maharaja of Jhansi in 1804, through which Jhansi became subordinate to the British. The Star Fort was stormed by a Bengal infantry in June 1857, during the rebellion.

Jhansi Fort Part of Bundelkhand Jhansi, Uttar Pradesh Jhansi Fort.

History of Jhansi Fort The construction of the Jhansi fort is ascribed to the Bundela Rajput chief and the ruler of the Kingdom of Orchha, Veer Singh Deo Bundela in 1613. It is one of the strongholds of the Bundelas. In 1728, Mohammed Khan Bangash attacked Maharaja Chattrasal. Peshwa Bajirao [2][circular reference] helped Maharaja Chattrasal defeat the Mughal army. As a mark of gratitude, Maharaja Chattrasal offered a part of his state, which included Jhansi, to Peshwa Bajirao.

In 1742 Naroshanker was made the subedar of Jhansi. During his tenure of 15 years, he not only extended the strategically important Jhansi fort (the extension is called Shankergarh), but also constructed other buildings. In 1757, after Naroshanker was called back by the Peshwa. Madhav Govind Kakirde and then Babulal Kanahai were made the subedars of Jhansi. From 1766 to 1769 Vishwas Rao Laxman served as the subedar of Jhansi. Then Raghunath Rao (II) Newalkar was appointed the subedar of Jhansi. He was a very able administrator, increasing the revenue of the state and building both the MahaLakshmi Temple and the Raghunath Temple.

After the death of Shiv Rao his grandson Ramchandra Rao was made subedar of Jhansi. His poorly administered term ended with his death in 1835. His successor Raghunath Rao (III) died in 1838. The British rulers then accepted Gangadhar Rao as the Raja of Jhansi. The inefficient administration of Raghunath Rao (III) left Jhansi in a very poor financial position.

Jhansi Fort, c. 1882

However, he was succeeded by Raja Gangadhar Rao, who was a very good administrator. He was reportedly very generous and sympathetic, and the local population of Jhansi was well satisfied. In 1842 Raja Gangadhar Rao married Manikarnika Tambe who was the given the new name of Lakshmi Bai. She gave birth to a boy, later named Damodar Rao, in 1851, who died after four months.[3] The Maharaja adopted a child called Anand Rao, the son of Gangadhar Rao's cousin, who was renamed Damodar Rao, on the day before the

Maharaja died. The adoption was in the presence of the British political officer who was given a letter from the Maharaja instructing that the child be treated with respect and that the government of Jhansi should be given to his widow for her lifetime. After the death of the Maharaja in November 1853, because Damodar Rao (born Anand Rao) was adopted, the British East India Company, under Governor-General Lord Dalhousie, applied the Doctrine of Lapse, rejecting Damodar Rao's claim to the throne and annexing the state to its territories. In March 1854, Lakshmibai was given an annual pension of Rs. 60,000 and ordered to leave the palace and the fort. In June 1857 the revolt broke out and she took the control of the fort and led Jhansi forces against those of the British East India Company.

Jhansi was besieged by the company forces of General Hugh Rose in March and April 1858 and was captured on 4 April 1858. Rani Lakshmi Bai fought bravely and then made a daring escape on horseback from the fort before the city was pillaged by Rose's troops.

In 1861, the British Government gave the Jhansi fort and the city of Jhansi to Jayajirao Scindia, the Maharaja of Gwalior in the return for Gwalior Fort, but the British took back Jhansi from Gwalior state in 1886.

Uzma Himayat Qazi, B.Ed. First Year (22044)

shutterstock.com · 1934471657

Urdu shayer biography Jigar moradabadi(ललितगद्यात्मक)

Jigar Moradabadi, born as Ali Sikandar, was a renowned Urdu poet from Moradabad, Uttar Pradesh, India. He was born on April 6, 1890, and passed away on September 9, 1960. Jigar Moradabadi is known for his emotionally charged and deeply introspective poetry, which often touched the hearts of his readers.

Jigar Moradabadi's most famous collection of poetry is "Dewan-e-Jigar," which showcases his mastery over the Urdu language and his unique style of expression. His shayari is characterized by its profound philosophical themes, intense emotions, and vivid imagery. Jigar's poetry often revolved around themes of love, loss, and the complexities of human relationships.

His ghazals and nazms captivated the imagination of his audience, as he skillfully portrayed the bittersweet experiences of life. Jigar's verses were not only melodious but also deeply introspective, reflecting his own personal struggles and the universal human condition. His poetry resonated with people from all walks of life and continues to do so even today.

Jigar Moradabadi's profound impact on Urdu literature earned him numerous accolades and recognition. He was awarded the Sahitya Akademi Award in 1958 for his exceptional contribution to Urdu poetry. His work continues to inspire aspiring poets and poetry enthusiasts alike, leaving an indelible mark on the world of Urdu shayari.

Jigar Moradabadi's poetry remains a testament to his immense talent and poetic prowess. His words have the power to transport readers into the depths of their emotions and leave a lasting impact on their souls. Jigar Moradabadi's legacy as a poet continues to shine brightly, and his poetry continues to be cherished by poetry lovers around the world.

Muskan Bangi B.Ed. First Year (22035)

shutterstock.com · 1934471657

Urdu shayer biography Mir taki mir (ललितगद्यात्मक)

Mir Taqi Mir, commonly known as Mir, was a renowned Urdu poet who lived during the 18th century. He was born on February 9, 1723, in Agra, India, and passed away on September 21, 1810, in Lucknow.

Mir was considered one of the greatest Urdu poets of all time and played a significant role in the development and popularization of Urdu language and poetry. He is often referred to as the "Godfather of Urdu Ghazal" due to his remarkable contributions to this form of poetry.

Mir's real name was Muhammad Taqi, but he adopted the pen name Mir, which means "leader" or "chief." His father, Khwaja Muhammad Shah Kamal, was a religious scholar. Mir received his early education from his father and later studied under prominent scholars in Agra and Delhi.

Throughout his life, Mir faced various challenges and lived in turbulent times. He witnessed the decline of the Mughal Empire and the rise of British influence in India. These societal changes influenced his poetry, and he often expressed his feelings of melancholy, despair, and longing for the past.

Mir's poetry is characterized by its deep emotional content, profound philosophical insights, and rich imagery. He skillfully employed metaphors, similes, and symbols to convey his thoughts and emotions. His verses are known for their simplicity, elegance, and depth.

One of Mir's most famous works is his collection of poetry titled "Kulliyat-e-Mir." It is a compilation of his ghazals, qasidas, masnavis, and rubais. "Kulliyat-e-Mir" is highly regarded for its lyrical beauty and has been widely studied and celebrated by generations of Urdu poetry enthusiasts.

Mir's poetry continues to inspire and resonate with people today. His ghazals are sung and recited by renowned singers and performers. Some of his famous couplets include:

"Dil-e-nadan tujhe hua kya hai,
Aakhir is dard ki dawa kya hai."
"Maykhana hai duniya, sarapa aam badshah,
Kise hain fikr-e-alam, kise hain fikr-e-aish."
"Qateel se ghafil na ho, Mir,
Uski gali mein anay se pehle."

Mir Taqi Mir's contributions to Urdu poetry and his mastery of the ghazal form have solidified his place as one of the most celebrated poets in the history of Urdu literature. His works continue to be cherished and appreciated by poetry lovers around the world.

Muskan Bangi B.Ed. First Year (22035)

Knowledgeable person and Characteristics of a Knowledgeable person (वैचारिक)

- **Knowledgeable person:**
  A person who has a clear understanding of many facts, or particular subjects can be said a knowledgeable person.
- **Characteristics of a Knowledgeable person:**
  The reference to the following characteristics of a knowledgeable person is in Sanskrit, but the explanation is in English.

(1) अमानित्वम् (Amanitvam): Lack of pride in one's superiority

(2) अदंभित्वम् (Adambhitvam): Lack of pretentious conduct.

(3) अहिंसा (Ahimsa): Non-harming of animals in any way.

(4) क्षांति (Kshanti): A sense of forgiveness for the offense of another.

(5) आर्जवम् (Arjavam): Straightness of mind and speech.

(6) आचार्योपासनम् (Acharyopasanam): Respect for the Guru, devotional service to the Guru.

(7) शौचम्(Shaucham): internal-external purification.

अंतःशुद्धि(Anthashuddhi): A pure heart free from the disorders of love-hate, deceit, etc.

बाह्य शुद्धि(External Purification): Purification of water through true practice, pure Sattva diet, upright and guileless conduct, body purification by bathing, etc.

(8) स्थैर्यम् (Sthairyam): Steadfastness of heart, calm mind.

(9) आत्मविनिग्रह (Atmavinigraha): Nigraha of the body including mind and senses.

(10) इंद्रियार्थेषु (Indriyartheshu): Vairagya, non-attachment to all pleasures in this and other worlds.

(11) अहंकार (Anhakara): Complete lack of ego.

(12) जन्म-मृत्यू- जरा-व्याधि-दुःख दोषानुदर्शनम् (Janma-Mrityu- Jara-Vyadhi-Dukkha Doshanudarshanam): Birth-Death, Jara-Disease suffering (constant contemplation of suffering and defects in physical (disease) which leads to gradual disenchantment with the world).

(13) पुत्र - घरदार गृहादिषु असक्ति (Putra-ghardar Grhadishu asakti): Lack of attachment to son - wife - house - wealth etc

(14) अनभिष्वंग (Anabhishvanga): This is mine, that is mine, lack of such feeling.

(15) इष्टानिष्टोपपत्तिषु नित्य समचितत्वम् (Ishtanishtopapattishu nitya samchitattvam): Attainment of pleasant and unpleasant things, favorable or Equanimity of mind in adverse situations.

(16) मयि अनन्य योगेन अव्यभिचारिणी भक्ति (Mayi Ananya Yogen Avyabhicharini Bhakti): Avyabhicharini Bhakti is the name of unceasing devotion to God through Dhyana-yoga, considering only one all-powerful Lord as one's master, renouncing selfishness and pride, with faith and an emotional heart, with supreme love. (Coconut before one god today, Abhishekah to another one tomorrow, Sodshopachar pooja to a third god the next day, changing gods every day is adulterous devotion.)

(17) विविक्त देश सेवित्वम (Vivikta Desha Sevitvam): Unswerving devotion unto Me by the Yoga of non-separation, resort to solitary places, distaste for the society of men.

(18) जनसंसदि अरति (Janasamdi Arati): Aversion to living in groups (especially self-centered, worldly pleasures and prosperity), disinterest in their affairs (arati).

(19) अध्यात्मज्ञान नित्यत्वम् (Adhyatmjnana Nityatvam): The constant state of the mind in spiritual knowledge-mind coloring. (The knowledge by which the difference between soul and soul is known is spiritual knowledge.)

(20) Tattvagyanartha darshanam (तत्त्वज्ञानार्थ दर्शनम्): The meaning of philosophy is to see God everywhere - the attitude of seeing God omnisciently.

- Since all the above characteristics are means of attaining philosophy, they are called "knowledge".
- The way we can use these characteristics as:

1) अमानित्वम् (Amanitvam):

Many people tend to open doors to sinful acts like too much pride and arrogance, without knowing it can devour them. We will never overcome it until we understand the danger of that sin and begin taking it seriously. Hence, the absurdity of this sin is grievous. Thus, we shouldn’t be overly proud of superiority. Living with Amnitvam allows us to move more freely through life with dignity.

2) अदंभित्वम् (Adambhitvam):

We should keep quiet about our accomplishments. We should practice being humble and we’ll never feel the need to be pretentious. While being humble is easier said than done, as long as we employ the mindset of a humble person and take that to heart, our actions will follow.

3) **अहिंसा (Ahimsa):**

Ahimsa's precept that one living being should cause no injury to another living being includes one's deeds, words, and thoughts We should follow the ethical principle of not causing harm to other living things.

4) **क्षांति (Kshanti):**

In general, forgiveness involves intentionally letting go of resentment and anger. The act that hurt or offended us might always be with us. But working on forgiveness can lessen that act's grip on us.

5) **आर्जवम् (Arjavam):**

Control, truthfulness, purity, chastity, poverty, austerities, forbearance, humility, sincerity, and freedom from greed are the ten divisions to be straight from mind and speech. We should be straight from the mind and speech. There shouldn't be a difference between the thoughts and talks.

6) **आचार्योपासनम् (Acharyopasanam):**

One must serve one's guru regularly. One should respect every teacher or guru from whom teachings have been received. The guru or teacher can be anyone who gives us knowledge.

7) **शौचम्(Shaucham):**

Once we realize what wrong actions we have taken today or what wrong and harmful words we have used today; it is necessary to mentally erase the same. Once we can erase these mentally, the next job is to repeatedly imagine the right thoughts, actions, speech, and emotions. External purification is keeping the body pure and clean. We should do the purification of our external body regularly.

8) **स्थैर्यम् (Sthairyam):**

We should stay on the one-fix opinion in every aspect. We shouldn't change our minds with each person respectively to get admiration.

9) **आत्मविनिग्रह (Atmavinigraha):**

When we have no work, our minds should be calm. However, paradoxically, our minds would be hyperactive. The causes are our sense organs. It is supposed that we should exert control over our sense organs and force them to take rest.

10) इंद्रियार्थेषु (Indriyartheshu):

There should be an absence of attachment to the pleasure that we derive from the objects of desire. We should try to become the Self of all beings, that is, there is no desire for any personal pleasure, enjoyment, property, achievement, or adulation.

11) अहंकार (Anhakara):

The ego is an unhealthy belief in our importance. Arrogance. Self-centered ambition. It's that petulant child inside every person, the one that chooses to get his or her way over anything or anyone else. We shouldn't try to prove our superiority every time. The need to be better than, more than, recognized for, far past any reasonable utility — that are egoistic things; we should avoid them.

12) जन्म-मृत्यू- जरा-व्याधि-दुःख दोषानुदर्शनम् (Janma-Mrityu- Jara-Vyadhi-Dukkha Doshanudarshanam):

There is no solution to birth, old age, disease, and death. When we think of evil in the form of miseries in birth etc. dispassion arises about the pleasures in the body, organs, and objects. From that follows the tendency of the organs toward the indwelling Self for the realization of the Self. Seeing evil in the form of misery in birth etc. is called Knowledge because it thus becomes a cause of the rise of Knowledge.

13) पुत्र - घरदार गृहादिषु असक्ति (Putra-ghardar Grhadishu asakti):

There should be a lack of attachments like son-wife-householding-wealth-world, etc.

14) अनभिष्वंग (Anabhishvanga):

We shouldn't be more possessive and controlling over things. We should have a sharing-caring-for-others attitude.

15) इष्टानिष्टोपपत्तिषु नित्य समचितत्वम् (Ishtanishtopapattishu nitya samchitattvam):

Equality is a particular **STATE** of mind where one relates to all things, outer and inner, and each thing, in the same way. That is truly perfect equality: vibrations from things, from people, from contacts have no power to alter that state. When such an attitude of detachment becomes spontaneous, one attains perfect calmness of mind, irrespective of the external circumstances.

16) मयि अनन्य योगेन अव्यभिचारिणी भक्ति (Mayi Ananya Yogen Avyabhicharini Bhakti):

Avyabhicharini Bhakti is undivided love. The devotee loves God and God alone. His mind is never fixed and there is no discrimination. The whole mind, heart, and soul are given to God. We should acquire such an attitude of undivided love.

17) विविक्त देश सेवित्वम (Vivikta Desha Sevitvam):

Ananya Yoga or Aprithak Samadhi (Yoga of nonseparation or the superconscious state in which the devotee feels that he is nondistinct from God). Such devotion is a means of attaining knowledge. In solitary places, the mind is quite calm. There are no disturbing elements that can distract one's attention.

18) जनसंसदि अरति (Janasamdi Arati):

Aversion to living in groups is detachment means doing the right thing for its own sake, because it needs to be done, without worrying about success or failure. We should be self-centered, with worldly pleasures and prosperity, and should show disinterest in their affairs.

19) **अध्यात्मज्ञान नित्यत्वम् (Adhyatmjnana Nityatvam):** Human life is the cultivation of spiritual knowledge. We may take advantage of this great knowledge and pursue a successful path.

20) **Tattvagyanartha darshanam (तत्त्वज्ञानार्थ दर्शनम्):**

God is omnipresent, that is, present everywhere. Along with omnipotence and perfect goodness, it is usually taken to be one of the central divine attributes. We should believe in the omnipresence of God.

In these ways, we can attain the characteristics of a knowledgeable person and can be a knowledgeable person.

- Rohini Dasi - B.Ed. Second Year (21019)

shutterstock.com · 1934471657

Karma-(वैचारिक)

Karma (कर्म)) simply means action.

Karma has not one but multiple definitions and different meanings. Different ideologies define karma in different ways.

Every action has consequences or effects, which may be termed "Karmaphala." Karmaphala means the actions and effects of actions and consequences. More generally, it can be referred to as a cause-and-effect relationship.

It is equivalent to Newton's law that 'every action must have a reaction'.

As the saying goes, what we sow will grow! In this sense, when we think, speak, or act, we initiate a force that will react accordingly. This returning force may be modified or changed by the emission of our force. According to karma, one will have good results for good work. But the moment we try to be selfish and work only for money or position, we're in trouble.

So, Gita's message is: 'Do your best always, do not be utterly selfish, and have no ego'. That is indeed the art of karma yoga.

There are four aspects to karma. Sanchita and Prarabdha are the two most prevalent of them.

The repository of karma that dates back to evolution is called Sanchita karma. People are said to possess a database of knowledge, known as Sanchita karma, that allows them to understand the nature of the cosmos when they close their eyes and become attentive. You can learn information about single-celled organisms and inanimate objects that dates back to the beginning of creation through this warehouse.

The knowledge imparted to you during your current incarnation is known as Prarabdha karma. Frequently, this knowledge is constrained to what you can handle. You would be unable to handle all of your karma memories, including those from your previous lifetimes, and you might even pass away. Many people already live with the memories of their past selves haunting them. Here, prarabdha karma enters into the picture.

The Hindu epic Mahabharata has numerous stories that can be used to comprehend karma's causes and effects.

One of the stories concerns Kuru King Dhritarashtra, the father of the Kauravas in the Hindu epic Mahabharata, about his past birth karma.

In the epic Mahabharata, King Dhritarashtra, despite possessing everything, came to nothing. The Mahabharata War ended after the death of Duryodhana. All the 100 sons of Dhritarashtra had died. Kaurava's mother Gandhari, father Dhritarashtra, and Duryodhana's wife Bhanumati were sitting beside his dead body and lamenting. Dhritarashtra started crying and he asked Lord Krishna why he had suffered such a tragic loss after losing all of his sons on the battlefield, even though he had no recollection of having done any such heinous sin in his current existence. Lord Krishna graciously granted him divine vision so that he could see for himself the horrific crime he had committed in any of the past lifetimes that was to blame for his current suffering out of respect and sympathy for him.

Lord Krishna showed an incident in the last birth of King Dhritarashtra due to which King Dhritarashtra had to bear the fruits of his actions. Lord Krishna told, that no one can escape from the fruits of his deeds. Be it good or bad. So, he narrated the incident that happened in Dhritarashtra's previous birth.

Dhritarashtra discovered that 50 births ago, when he was a bird hunter, he had once thrown his blazing net on a tree, trapping hundreds of young baby birds

and burning them to ashes. The surviving large birds took flight but were rendered blind by the intense heat of the blazing net. Dhritarashtra lost his 100 sons and became blind, which he stayed throughout his current life, as a result of this heinous, wicked act.

Dhritarashtra questioned Lord Krishna about why that heinous and wicked conduct did not instantly come back to haunt him to punish him in the same birth or even during his immediately next birth and why it remained dormant as Sanchit Karma for such a long period of fifty lives.

According to Lord Krishna, who replied with a smile, the consequences of his previous sinful Sanchit Karma had to wait until an appropriate time—up to 50 births—during which he could earn and accumulate enough good deeds to qualify him for one hundred sons—so that his past sinful Sanchit Karma could immediately confront him with the consequences of his evil action.

From that day forward, Dhritrashtra's karma accrued. Dhritrashtra lost his 100 sons as a result of this terrible wicked act, and he also became and stayed blind for the rest of his current life.

The occurrence between Dhritarashtra and Lord Krishna in the aforementioned tale serves to explain Sanchit Karma. The Sanchit Karma, However, some Karmas do not instantly ripen to provide fruits for us. Because of this, they are still in the deposit, waiting for the right moment to ripen and give fruit in the future. They are put on hold until then and accumulated. Sanchit Karma is the name given to these "accumulated karmas.

The wicked deeds will be unable to strike the person and will pass the time, but in any case, they will prevent the person from escaping while the supply of his pious, meritorious deeds is still intact. His sins will assault him even after hundreds of thousands of births and will do it at the most convenient time. As a result, there is no delay, disorder, or confusion in the world of God.

This incident demonstrated that even after 50 or 500 births, no one can escape or evade punishment for their immoral deeds. As Sanchit Karmas awaits the proper moment to confront the person, the evil deeds will unavoidably remain latent and dormant.

The Impact of Karma on Your Life

Karma promotes intentional action. You merely take intentional action and suffer the results of that activity.

For example, when you help someone in need, the action leaves an imprint, and as these imprints develop with experiences, it opens the possibility of you receiving help in return when you need it. Conversely, harmful actions bring about negative consequences — you won't receive help when you need it, but instead, you may be harmed.

It's impossible to demonstrate whether karma exists, but for those who do, it frequently results in deeper friendships and happiness. This is because most people who believe in karma will usually act morally to obtain a similar action in return.

Even if you don't believe in karma, treating someone unfairly frequently results in bad feelings, which can breed resentment and misery. Just these emotions by themselves can be problematic. Karma is frequently equated with treating others how you would like to be treated.

Karma can have an impact on how you live your life—either in fear of repercussions or in the hope of reaping blessings in the future.

Rohini Dasi B.Ed. Second Year (21019)

Women Protection In India . (वैचारिक - Social)

India is a country known for its rich beautiful culture and tradition. Women are given the place of goddess Lakshmi in the Indian culture. But by seeing the last few year crimes against women, there seems the safety and security of women are at stake. As we can literally observe that crimes against women occur every minute in India. There has been a decline in the women status from ancient to medieval period which is continued in such an advanced era.

Each day a single woman, a girl child, a young girl, a mother and women from all walks of life are being assaulted, molested, and violated. The streets, public transport, public spaces, in particular, have become the territory of the hunters. There are certain common crimes against women are rape, dowry deaths, sexual harassment at home or workplace, kidnapping and abduction, cruelty by husband, relatives, assault on a woman, child and sex, trafficking, attack, child marriages and many more.

Though the Constitution of India has given the equal rights of dignity, equality, and freedom from gender discrimination but in practical filed no one bothers to follow such law until and unless the people's mindset towards a woman does not change.

All you need to know the Rights of Women in India:

When we talk about the rights for women in India then we can take into consideration both the Constitutional Rights and Legal Rights. The constitutional rights are those which are incorporated in the various provisions of the constitution. The legal right refers to those which are incorporated in the various laws (Acts) of the Parliament and the State Legislatures. To be more specific, let's discuss the rights through the following points:

Rights of Woman enshrined in the Constitution of India:

Article 15(1) provides that the state shall not discriminate against any citizen of India on the ground of sex

Article 15(3) provides that the state is empowered to make any special provision for women i.e. the state can make affirmative discrimination in favour of women.

Article 16(2) provides that no citizen shall be discriminated against or be ineligible for any employment or office under the state on the ground of sex.

Article 23(1) provides that traffic in human beings and forced labour is prohibited.

Article 39(a) provides the state to secure for men and women equally the right to an adequate means of livelihood

Article 39(d) provides the state to secure equal pay for equal work for both Indian men and women.

Article 39(e) provides that the state is required to ensure that the health and strength of women workers are not abused and that they are not forced by economic necessity to enter avocations unsuited to their strength.

Article 42 provides that the state shall make provision for securing just and humane conditions of work and maternity relief.

Article 51-A (e) provides that it shall be the duty of every citizen of India to renounce practices derogatory to the dignity of women

Article 243-D(3) provides that one-third of the total number of seats to be filled by direct election in every Panchayat shall be reserved for women.

Article 243-D(4) provides that one-third of the total number of offices of Chairpersons in the Panchayats at each level shall be reserved for women.

Article 243-T(3) provides that one-third of the total number of seats to be filled by direct election in every Municipality shall be reserved for women.

Article 243-T(4) provides that the offices of Chairpersons in the Municipalities shall be reserved for women in such manner as the State Legislature may provide.

Legal Rights of Women enshrined under various Indian Legislations:

Protection of Women from Domestic Violence Act (2005) is a comprehensive legislation to protect women in India from all forms of domestic violence by the husband or any of his relatives. Domestic violence is subjected to any kind of physical, sexual, mental, verbal or emotional.

The Immoral Traffic (Prevention) Act, 1986 (PITA) has amended The Immoral Traffic (Suppression) Act, 1956 (SITA). This Act is the premier legislation only for prevention of trafficking for commercial sexual exploitation i.e. for the purpose of preventing and ultimately prohibiting prostitution for women and girls to criminalize sex work. In 2006, the Ministry of Women and Child Development proposed an amendment bill i.e. the Immoral Traffic (Prevention) Amendment Bill, 2006 that has yet to be passed.

Indecent Representation of Women (Prohibition) Act (1986) prohibits indecent representation of women through advertisements or in publications, writings, paintings, figures or in any other manner.

Commission of Sati (Prevention) Act (1987) provides for the more effective prevention of the commission of practice of Sati or the voluntary or forced burning or burying alive of widows, and to prohibit glorification of this action through the observance of any ceremony.

Dowry Prohibition Act (1961) prohibits the giving or receiving of dowry at or before or any time after the marriage from women

Maternity Benefit Act (1961) protects the employment of women during the time of her maternity and entitles her to a maternity benefit and certain other benefits. The Maternity Benefit (Amendment) Act, 2017 an amendment to the Maternity Benefit Act (1961) has been passed. The Act is applicable to contractual or consultant women employees, as well as to the women who are already on maternity leave at the time of enforcement of the Amendment Act.

Medical Termination of Pregnancy Act (1971) provides for the termination of certain pregnancies by registered medical practitioners on humanitarian and medical grounds.

Pre-conception and Pre-Natal Diagnostic Techniques (Prohibition of Sex Selection) Act (1994) prohibits sex selection before or after conception and prevents the misuse of pre-natal diagnostic techniques for sex determination leading to female foeticide.

Equal Remuneration Act (1976) provides for payment of equal remuneration to both men and women workers for same work or work of a similar nature. It also prevents discrimination on the ground of sex, against women in recruitment and service conditions.

Muslim Women (Protection of Rights on Divorce) Act (1986) protects the rights of Muslim women who have been divorced by or have obtained divorce from their husbands.

Hindu Succession Act (1956) recognizes the right of women to inherit parental property equally with men. Then there came the Hindu Succession (Amendment) Act 2005 granting daughters the right to inherit ancestral property along with their male relatives.

Minimum Wages Act (1948) does not allow discrimination between male and female workers or different minimum wages for them.

Mines Act (1952) and Factories Act (1948) prohibits the employment of women between 7 P.M. to 6 A.M. in mines and factories and provides for their safety and welfare.

The Sexual Harassment of Women at Work Place (Prevention and Protection) Act (2013) provides protection to women from sexual harassment at all workplaces both in public and private sector, whether organised or unorganized.

Child Labour (Prohibition and Regulation) Amendment Act, 2016 prohibits the engagement of children in all occupations and of adolescents in hazardous occupations and processes, where adolescents refer to those under 18 years and children to those under 14 years.

The Protection of Children from Sexual Offences (POCSO Act) 2012 was formulated in order to effectively address sexual abuse and sexual exploitation of children.

It defines a child as any person below the age of 18 years and provides protection to all children under the age of 18 years from the offences of sexual assault, sexual harassment, and pornography.

Apart from the above-mentioned rights, there are following general laws that every woman should know:

Right to free aid-When a woman goes to the police station without being accompanied by a lawyer she should be aware of the fact that she has a right to get the legal aid and that she should demand it.

Right to privacy-A woman who has been raped has a right to record her statement in private in front of the magistrate without being overheard by

anyone else or with a lady constable or a police officer in person. Under section 164 of the Criminal Procedure Code, the cops will have to give the privacy to the victim without stressing her in front of masses.

Right to Zero FIR-As according to the Supreme Court ruling a rape victim can register her police complaint from any police station under the Zero FIR.

Right to no arrest-According to a Supreme Court ruling, a woman cannot be arrested after sunset and before sunrise. Except, in case the woman has committed a serious crime, the police require to get it in writing from the magistrate explaining why the arrest is necessary during the night.

Right to not being called to the police station

According to section 160 of the Criminal Procedure Code, women cannot be called to the police station for interrogation. The police can interrogate a woman at her residence in the presence of a woman constable and family members or friends.

Right to confidentiality-Under no conditions a rape victim's identity of can be revealed. Neither the police nor media can make known the name of the victim in public. Section 228-A of the Indian Penal Code makes the disclosure of a victim's identity a punishable offence.

Recent amendments to certain laws:The gang rape that took place on the night of 16th December 2012 took the entire nation in such a outrage stage that it forced to give a new shape to the criminal law by the enactment of the most awaited Act i.e. the Criminal Law (Amendment) Act, 2013 Thus the Act has included the following sections:

Section 354A provides for Sexual harassment and punishment for sexual harassment.

Section 354B provides for Assault or use of criminal force to woman with intent to disrobe.

Section 354C provides for Voyeurism.

Section 354D provides for Stalking.

The definition of Rape under section 376 has been amended.

The Muslim Women (Protection of Rights on Marriage) Bill 2017 makes instant Triple Talaq in any form illegal and void. The proposed law would also give the woman the right to approach a magistrate seeking subsistence allowance for herself and her minor children.

Conclusion -

Article 16(2) provides that no citizen shall be discriminated against or be ineligible for any employment or office under the state on the ground of sex. ... Article 39(d) provides the state to secure equal pay for equal work for both Indian men and women.

Suhas Bharat Pawar B.Ed. II year (21017)

ARTIFICIAL INTELLIGENCE (समीक्षापर)

Artificial Intelligence boon or Curse The 17th century was the era of the industrial revolution 18th century was the era of Political revolutions, and 19th century was a revolution of independence, and the 20th century was the era of information or the era of the internet. In the internet there have been a lot of changes and every year there is a new technology which is better than the previous technology. There was first Web 1.0, then Web 2.0, and now Web 3.0, called Artificial Intelligence. There is various definition of artificial technology, but the simplest definition can be explained as a combination of science and machines along with previous data of humans that can be used to produce a good and efficient result is called artificial intelligence. Here is a quote about Artificial intelligence "The development of full artificial intelligence could spell the end of the human race. It would take off on its own and re-design itself at an ever-increasing rate. Humans, who are limited by slow biological evolution, couldn't compete and would be superseded." — Stephen Hawking

As there have been changes in human thinking capabilities and evolution in science, there has been a lot of development in Artificial intelligence. There have been many concerns raised by many big tech peoples and scientists regarding artificial intelligence. It has divided the people into two groups one group wants to stop it, and the other group wants to use it for human development.

There have been many reports on Artificial intelligence which are positive and negative. For example, one of the news is that a person committed suicide because the AI chatGPT convinced him to suicide. Another Example is of Tesla self-driving car that killed a person on the road while that person was crossing the road. The positive news of AI is that it helps to detect many diseases very early, saving money and time for the person. Also, a person in America was saved because of Apple Watch. There are many examples of

Artificial Intelligence. Following are some of the good and bad things about Artificial Intelligence.

Advantages of Artificial Intelligence:- As every coin has two sides in the same way everything has good and bad sides in this we are going to discuss some good things about AI.

Medical Use

1. Helps In the detection of disease:- With the help of artificial intelligence, we can find out diseases very early and can save the patient if needed.
2. Can perform Minute surgeries without risk.
3. It can help to give proper outcomes with unstructured data.
4. It will be helpful in developing generic medicines.

Environmental Use

1. With the help of artificial intelligence, we can analyze real-time data regarding cyclones or heavy rains.
2. AI also helps in measuring air quality and can also predict, with the help of data future of the air quality in that particular city or area.

Educational Use

1. Personalized learning can be done by Artificial intelligence.
2. Automation and automatic class organization can be done with the help of Artificial Intelligence.
3. Digital classrooms and digital learnings.
4. Universal access to education and techniques.

Disadvantages of Artificial Intelligence:- There are some disadvantages of Artificial Intelligence. We are going to discuss the disadvantages as follow

1. **Unemployment**:- The biggest disadvantage of AI is that it kills employment due to the increase in machines. There have been lots of jobs that don't require human interference. With the help of AI, there will be many more jobs that will be lost.
2. **Laziness:-** Due to evolution in technology and due to changes in human behavior along with everything getting on command of a fingertip, humans are becoming more and lazy.
3. **Lacking of Creativity**:**-** Creativity is lacking because of AI because humans have stopped thinking outside of the box, and every person goes to Google or Chatgpt to find solutions instead of using their mind.
4. **Ethical Problems**:**-** One of the most common ethical problems that are being faced by many human beings is data privacy. Leaked data can be used to create havoc in the country or in society by manipulating data.
5. **Lack of Regulations**:Due to the lack of regulations by government and governing bodies, there is no authority to question Artificial intelligence.
6. **Risk of overtaking Humans**:- Though this can be a little filmy due to Hollywood films we don't know the motivation behind the machine to answer some of the questions.
7. **Education:-** In education, the disadvantage can be there will be a lack of human touch and also it can lead to addiction along with screen timing.
8. **Disinformation:-** Artificial Intelligence can lead to lots of disinformation regarding news or video.

Conclusion:- The use of Artificial intelligence depends on the use of the person. If humans use it for good purposes, then AI is good, and if humans use it for a bad purpose, it is bad. But now we are reading and hearing that AI is creating its program and running it for its purpose, e.g., Chat Gpt it cannot save or restore the information, but it is building a program to remember the previous data that the user has asked for. It is just the beginning. The coming time will

tell the invention of AI was good or bad at this situation none of us can judge or can predict AI

Shri. Abhijeet Bhanje First Year (22012)

shutterstock.com · 1934471657

Save Water, Save Trees!

It is said that…Nature is Necessary and it’s True! World is in complete without Natural Resources, as they are the basics need of humans!! They are our friends and family As well.

Water is basic Necessity of the life. It is important element for the living things and without water no one can survive on this earth, by some measured criteria water has covered around 71% region of our earth and Human body maximum contains water too. But with the available part only 2% water is usable for humans. So People in the world feel scarcity of water and especially it is observed in India. Most of the Indian part feels they don’t have much available water with them but in some part of India there is plenty of water available and people in this area don’t realise value of it.
Same as water the second next component which earth consist maximum is trees. Tree is a friend, tree is a home, tree is source, tree is a medicine and tree is a shadow!!it is the most important part of the earth. It is a green cloth for the world. We live around it. Earth contains 78% trees but still rest of the part is covered by the desert. Trees are the best sources for things like wood, medicine, silk, rubber etc. trees provides shadow to the humans and home to the birds. Trees are the best source for the oxygen!! As oxygen is only component for the humans to survive. If people will cut the trees they will reduce the amount of oxygen in the air which is not feasible as pollution is increasing day by day!!

The only solution to save trees and water is let people understand importance of it. They are the basic need for all. They are not available to all. People should use water carefully and should not waste it. they should transfer the water to the rural areas where water is not available. They should use the water in converting the energy. People should store them at dam so they can use it in summer days. In India some of the areas of Rajasthan is facing scarcity of water, people are dying because they don’t get proper and enough water to drink. Like water people should not cut the trees and in place of it they should grow more and more trees. Trees reduces the pollution in the air they provide cleaning mechanism of the ai . trees provide cool and peaceful atmosphere, so people should rather grow more and more trees!!

Suhas Bharat Pawar B.Ed. II year (21017)

हिंदी विभाग

जिंदगी ... (काव्यात्मक)

आज सब कुछ अच्छा है,
कल का किसने किसको मालूम नही,
आज का जो भी सच है, कल जो बन जायेगा ....
आज की ख़ुशी का पल
कल गम मे बदल जायेगा.
तकदीर के हवाले कर सब सुकून पायेगा, कल किसने देखा है पर ...
कल के बारे मे सब ने सोचा है,
पाने की चाहत सब रखते है ,
हसीन करने के लिए जोशते है....
अधूरे पलको अमितो से भरना
खामोशीयो से भरे पलको गाना
थोडा शोर मजा क्यूकी जिंदगी को जिना हमने सिखा है..

सुकन्या श्रीकांत जाधव   बी. एड. प्रथम वर्ष   (22037)

कदर .. (काव्यात्मक)

"कदर "अपनी है तो जीते जी करे,
मरने के बाद तो पराये भी रो जाते है ।
आज" जिस्म" मे जान है, तो देखते नही हे लोक,
जब रूह निकल जायेगी तो कफन हटा हटा कर देखेंगे....
" किसी ने क्या खूब लिखा है।
वक्त निकाल बाते कर लिया करो,
अपनों से अगर अपने ही ना रहेंगे तो वक्त का क्या करोगे...
" गुरुर " किस बात का "सहाब"
आज मिट्टी के ऊपर तो कल मिट्टी के नीचे....

रूपाली नागनाथ शिंदे बी. एड. प्रथम वर्ष (22013)

हिंदी दिन पर कविता (काव्यात्मक)

आसान होते संवाद मेरे ,

जब कथन हिंदी मे कहता हूँ ।

और लगे प्यारी मुझे ये,

जब हर शब्द उसका दिखता है।

गर्व है वर्णमाला पर उसकी कठीण है मगर ,

आसान समजता हूँ । होता है

आनंद विभोर में जब हर शब्द उसका पडता है।

लगे आसान वेद, पुराण ,उपनिषद जब हिंदी मे सुनता हूँ ।

कोई भी ना संशय राहता मन मे

हर शब्द को भावार्थ मे समजता हूँ ।

हर भाषा का एक स्वरूप होता है।

मै हिंदी को निजी स्वरूप समझता हूँ ।

आसान होते संवा मेरे जब कथन हिंदी मे करता हूँ ।

दयासागर गायकवाड बी. एड. प्रथम वर्ष (22010)

जिंदगी (काव्यात्मक)

भाई छोटी सी जिंदगी है
हर बात से खुश रहो
वो बचपन मे कितना सुहाना था
जिसका हर रोज नया फसाना था ।

सच कहू तो वो दिन हसीन थे
ना कुछ छुपाना था दिल मे
जो आये वो बताना था।
पूछा मैने खुद से मेरे अंदर कैसा शोर है ।

खुदा ने हसकर कहा मुझसे
चाहते तेरी कुछ और है ,
पर व रास्ता कुछ और है।
काश ये जिंदगी सचमुज किताब होती ।

पढ सकता मै की आगे क्या होगा?
जोडता कुछ पन्ने जिनकी यादो ने मुझे हसाया ,
टूटे सपनो को अरमानो में सजाया ।
काश ये जिंदगी किताब की तरह होती, चार दिन की जिंदगी है।

आज बचपन ,कल जवानी है ।
परसो बुढापा है, फिर खत्म ये कहानी है ।
चलो हसकर जीते है
ये कल किसने देखा है।

परवेज मुलानी बी. एड. प्रथम वर्ष (22046)

हमारे फौजी (काव्यात्मक)

खडे है सरहद पे हमारे फौजी ।
जीन के कंदो पर है बंदकू सजी ।।

लड़ते है, शहिद होते है मगर झुकते नहीं ।
आये कई दुश्मन तो कभी ये थकते नही । ।

तपती धूप हो या हो बेहद सर्दी ।
नहीं उतरती हमारे फौजीओं की वर्दी ।।

वतन-ए- इशक मे छोड़ जाते
अपनी घरबारी ।
सरहद पर ही मनाते ईद,
होली और जदवाली ।।

हिंदुस्तान की हिफाजत मे जान अपनी गवाते ।
तिरंगे में लिपटने को शान अपनी बनाते।।

लिखते हैं अपने लहू से दास्तान सुन्हेरी ।
वो मुहाजफिज-ए- वतन हैं यही इनकी कहानी।।

हबीबा शेख बी. एड. प्रथम वर्ष (22019)

जीवन में गुरू का महत्व (ललितगद्यात्मक)

हर व्यक्ति की सफलता के पीछे गुरु का हाथ होता है। गुरु को भगवान से भी बढ़कर माना जाता है गुरु को उजाले का दीप माना जाता है गुरु के बिना व्यक्ति का जीवन अधूरा है गुरु के सहयोग से ही हर व्यक्ति सफल बनता है। गुरु का होना अंधकार में देश के जैसे होते हैं। जो खुद जलकर दूसरों को उजागर करते हैं।

माता के बाद दूसरा शिक्षक गुरु ही होते हैं गुरु से ली गई सच्चा संस्कार हमारी जीवन को आसान बना देती है।गुरु ही वह व्यक्ति होता है जो खुद एक स्थान पर रहकर दूसरों को अपनी मंजिल तक पहुंचाता है गुरु हमेशा सभी को अच्छा ज्ञान देता है। गुरु सच्चे पथ प्रदर्शक होता है। हमारे जीवन में गुरु बहुत महत्वपूर्ण होते हैं।

मनुष्य के लिए भगवान से भी बढ़कर गुरु को माना जाता है क्योंकि भगवान हमें जीवन प्रदान करता है और गुरु हमें शिक्षा देकर इस जीवन को सही ढंग से जीना सिखाते हैं जो गुरु का मार्ग दर्शन करके चलता है। उसे जीवन में कभी ठोकरे नहीं खानी पड़ती हैं।

गुरु शब्द को देखा जाए तो गुरु दो शब्द के मेल से बनता है। किसने पहला शब्द जिसका अर्थ होता है। अंधकार और दूसरा शब्द रूप जिसका अर्थ होता है उजियारा यानी गुरु के नाम से ही हम पहचान कर सकते हैं कि यह हमें अंधकार से उजियारे की ओर ले जाने का कार्य करते हैं गुरु हमें अंधकार रूपी इस जीवन में प्रकाश रूपी ज्ञान देते हैं।

गुरु हमें शिक्षा के साथ-साथ संस्कारवान तथा अनुशासित विद्यार्थी बनाते हैं। व्यक्ति को जीवन में कुछ करना है तो उसे हर चीज के बारे में महसूस कराना होगा यह कार्य सिर्फ गुरु ही कर सकते हैं।जो अपने शिष्य को प्रेम भाव के साथ समझा कर उन्हें अपने जीवन और भविष्य के लिए क्या उचित है और क्या आपके भविष्य को बर्बादी की ओर ले जाता है गुरु अनुभवी होते हैं वे अपने अनुभव का प्रयोग कर अपने चीजों को ज्ञान देते हैं। गुरु विद्यालय में विद्यार्थियों को अनुशासन तथा शिक्षा देकर गुणवान व्यक्ति बनाता है।

उदाहरण के तौर पर हम देखे हैं तो गुरु वह व्यक्ति होता है। जो हमें ज्ञान के पथ पर लाकर खड़ा करते हैं एक रुप से गुरु हमारे ड्राइवर होते हैं जो हमें सब कुछ सिखा कर ज्ञान से परिपूर्ण बनाते हैं। प्रत्येक व्यक्ति के जीवन में एक गुरु का हाथ जरूर होता है। इस संसार में माता और

गुरु दो ही ऐसे व्यक्ति होते हैं। जिनका आशीर्वाद हमारे जीवन को सफल बना सकता है हमें गुरु को हर चमन नमन करना चाहिए हर शुभ कार्य में गुरु की आज्ञा लेनी चाहिए।

"वह व्यक्ति जो ज्ञान से जीवन आसान बनाएं।
वही हमारे लिए गुरु कह लाए।।"
गुरु की महिमा अपरंपार, गुरु ही लगाएंगे नैया पार।
गुरु जग में करता उजाला, गुरु से ही शुरु होता सफल जीवन।
गुरु वही जो शिखर पर ले जाए I
गुरु बिन घोर अंधेरा और, गुरु ज्ञान बिना जग सूना सूना।
गुरु ऋण से उऋण होने जैसा कुछ सोच नहीं पाता हूं।

आखिर में यही ख्याल गुरु बनकर ही रुक पाता हूं।
गुरु सरीका नहीं कोई भाई ,
पढ़ ले इनसे मेरे भाई कभी ,
कभी सोचा करता हूं ।

गुरु की भूमिका सब के जीवन में अहम होती है। गुरु के प्रति हर मनुष्य श्रद्धा विश्वास आस्था वह सम्मान का भाव रखता है। गुरु की भूमिका अहम है।

सुनील नामदेव पवार, बी.एड. प्रथम वर्ष (22008)

भारतीय दर्शन (वैचारिक लेख)

भारतीय दर्शन क्या है? उसका महत्व क्या है? दर्शन की शुरुआत कैसे हुई और कहा से हुई? यह सारी जानकारी इस लेख द्वारा समझने का एक छोटा सा प्रयास किया है। भारतीय दर्शन को समझने के कुछ महत्वपूर्ण कारण हैं पहला स्वाभाविक है कि भारतीय होने के नाते हमारे इतिहास को जानना और हमारी परंपरा को जानना है। दूसरा कारण तार्किक भी है यदि दर्शन की शुरुआत दुनिया में देखा जाए तो दर्शन की शुरुआत भारत से ही हुई और यह बात सत्यापित है तथ्यों के स्तर पर देखा जाए तो दर्शन की शुरुआत सबसे पहले भारत से ही हुई।

दर्शन का दो भाग में वर्गीकरण किया जाता है भारतीय दर्शन और दूसरा पश्चिमी दर्शन जिसका मतलब है जो भारत का नहीं उसे पश्चिमी दर्शन (Western Philosophy) कहते है। पश्चिम वाले दर्शन को अंग्रेजी में Philosophy कहते हैं। जिसका अर्थ Philos यानी प्रेम और Sophia यानी ज्ञान जिसका अर्थ है ज्ञान से प्रेम होना (Love for Wisdom)। दर्शन शब्द मूल रूप से 'दृश्य' धातु से बना हुआ है जिसका अर्थ है देखना। याने की सर्वोच्च ज्ञान क्या है उसे प्राप्त करना और सत्य का ज्ञान होना यह भारतीय दर्शन कहता है। भारतीय दर्शन अंततः ब्रह्मांड के रहस्य का विश्लेषण करता है और पश्चिमी दर्शन विश्व की निर्मिति कैसे हुई यह बताता है परंतु भारतीय दर्शन हमें विश्व निर्मिती क्यों हुई यह बताता है।

अंग्रेजी में एक प्रसिद्ध वाक्य है Philosophy is the Mother of All Sciences इससे हम अंदाजा लगा सकते हैं कि दर्शन ये विषय कितना विशाल है। दर्शन यह तार्किक विचार पर आधारित विषय है। पूरे पश्चिम का पहला दार्शनिक थेल्स जो ईसा पूर्व छठी शताब्दी में मिलता है लेकिन हमारे यहां उस समय महावीर थे, गौतम बुद्ध थे और उससे कई हजार साल पहले हम वेद उपनिषद लिख चुके थे। माना जाता है कि ईसा पूर्व 1500 साल पहले वेद लिखे हुए हैं और सबसे पहले दर्शन हमें वेदों में नजर आने लगता है। वेदों में कहीं ईश्वर माने गए हैं जैसे कि सूर्य, वरुण, इंद्र आदि और ब्रह्मांड की व्याख्या कैसे करें इसका थोड़ासा कन्फ्यूजन भी वेदों में दिखाई पड़ता है। आगे जाकर कई चीजें उपनिषदों में उनकी ठीकसे व्याख्या की हुई नजर आती है। जैसे आत्मा क्या है? मोक्ष क्या है? पुनर्जन्म क्या है? कौन है परमसत्ता है जिसके तहत सारी छोटी सत्ताएं आती है? एक परमतत्त्व है वह ब्रह्म है जिसकी विशेषताएं बताना आसान नहीं होता। भारतीय दर्शन के शुरुआती स्तर पर दर्शन का सबसे गहरा बिंदु हमें उपनिषदों में दिखाई पड़ता है।

वेद और उपनिषदों के बाद सबसे महत्वपूर्ण काल शुरू होता है भारतीय दर्शन की तो धाराएं बनी पहला 'नास्तिक दर्शन' और दूसरा 'आस्तिक दर्शन'। नास्तिक का अर्थ है जो वेदों को प्रमाणित नहीं मानता उसमें

1) चार्वाक दर्शन

2) जैन दर्शन और

3) बौद्ध दर्शन

इन तीन दर्शनों को नास्तिक दर्शन कहते है।

आस्तिक का अर्थ है जो वेदों को प्रमाण के तौर पर मानता है। आस्तिक में 6 दर्शन आते हैं,

1) संख्या दर्शन - 2) योग दर्शन

3) न्याय दर्शन - 4) वैशेषिक दर्शन

5) मीमांसा दर्शन - 6) वेदांत दर्शन

इन छह दर्शनों को 'षठ्ठ दर्शन', 'हिंदू दर्शन' और 'सनातन दर्शन' भी कहते हैं। अंग्रेजी में इन्हें Group of Philosophy कहां जाता है, जो दो दो समूहों के तौर पर काम करते हैं। कुल मिलाकर इन 9 पुस्तकों को सबसे महत्वपूर्ण भारतीय दर्शन माना जाता है।

किसी भी दर्शन को समझने से पहले इन तीन मुख्य विषयों को समझना बहुत जरुरी है ज्ञानमीमांसा (Epistemology), तत्वमीमांसा (Metaphysics) और नीतिशास्त्र (Ethics)।

1) ज्ञानमीमांसा: ज्ञान प्राप्त करने से जुड़े हुए सारे सिद्धांत, सही ज्ञान क्या है? ज्ञान प्राप्त करने के साधन क्या है? ज्ञान सही है या गलत उसके सारे प्रमाणों को ढूंढना और उन प्रमाणों के प्रमाणों को ढूंढना और इस ज्ञान प्राप्त करने के प्रोसेस को ज्ञानमीमांसा कहते है।

2) तत्वमीमांसा: जो भौतिकी के परे है (beyond the physics) उसे तत्वमीमांसा कहते हैं इसमें मुख्य रूप से

i) ईश्वरमीमांसा (Theology) ईश्वर से जुड़े हुए प्रश्न,

ii) आत्मा (Psychology) आत्मा से जुड़े हुए प्रश्न और

iii) सृष्टिमीमांसा (Cosmology) ब्रह्मांड से जुड़े हुए प्रश्न

यह सारी बातें तत्वमीमांसा में पढ़ी जाती है।

3) नीतिशास्त्र: इसमें जीवन जीने का क्या क्रम होना चाहिए इस शास्त्र को नीतिशास्त्र कहा गया है।

दर्शन शास्त्र का अर्थ ज्ञान की पिपासा को तृप्त करना, सत्य की खोज करना तथा मानव-जीवन ईश्वर तथा दृश्य जगत तत्वों की जानकारी प्राप्त करना है। दर्शनशास्त्र से हमें पता चलता है कि जीवन क्या है। और इसका उद्देश्य क्या है? इन सभी प्रश्नों के उत्तर प्राप्त करना ही दर्शनशास्त्र का अभिप्राय है। इसलिए कहा गया है कि दर्शनशास्त्र जीवन की जटिल समस्याओं का हल निकालने का प्रयास करता है। यह मानव जीवन को अनुशासित करता है। संसार के महापुरुषों ने जीवन और जगत के विभिन्न पहलुओं पर चिंतन किया और ज्ञान अर्जित किया। वहीं ज्ञान प्राप्त करना ही दर्शनशास्त्र का अभिप्राय है!

श्रीनिवास भरले, बी.एड. प्रथम वर्ष (22015)

उर्दू विभाग

غزل Urdu ki dastan (**काव्यात्मक** Gazal.)

اردو کی داستان

میرے بھارت کی آن ہے اردو

میرے بھارت کی شان ہے اردو

بہائی چارہ کی زباں ہے اردو

ایکتا کا نشان ہے اردو

آزادی کا پرچار ہے اردو

دیش کا ابھیمان ہے اردو

شایری کی زباں ہے اردو

عاشقوں کا حال ہے اردو

دل کو دل سے میلاتی ہے اردو

پیار کی زباں ہے اردو

میر غالب ظفر کی زبان ہے اردو

تہذیب ہند کی شان ہے اردو

Muskan Bangi B.Ed.I 2022-24

غزل   (**काव्यात्म** Gazal.)

میں شیشے میں دیکھوں تو تیرا خیال آتا ہے
میری اداس آنکھوں میں تیرا عکس نظر آتا ہے

مہتاب تھا جو تو کبھی میرے آسماں کا
مجھے اب تو کسی اور کا ہوا سا نظر آتا ہے

جس قدر خفا ہو کر تونے ر خ موڑ لیا
مجھے اب تو ایک اذیت سا نظر آتا

حجرِ ستم جو تو نے ڈھایا ہے مجھ پر ایسے
مجھے اب تو گہر ے زخموں سا نظر آتا ہے

میری فضاؤں میں تیری خوشبو تو ہے
مجھے اب تو نا میری قسمت سا نظر آتا ہے

لمحِہ حیات تجھ میں بسر کرنے کی تھی چاہت
مجھے اب تو ایک قدیم خواب سا نظر آتا ہے۔

حبیبہ شیخ

Habiba Shaikh B.Ed. I 2022-24 **22019**

نظم Desh ka nagma (**काव्यात्म**)

دیش کا نگما

فخر ہے ہمیی اسی زمین پر

ایسا بھارت دیش ہے میرا

بیچا۔ ہے ہر جگا خون فوجیوں کا

ایسا بھارت دیش ہے میرا

اڈا دیتہے ہے ہوش نوجوان ہمارے

ایسا بھارت دیش ہے میرا

ہوتا نا بھیڈ بھاؤ جہاں

ایسا بھارت دیش ہے میرا

دیا جاتا جہاں انسانیت کو سمان

ایسا بھارت دیش ہے میرا

چاہا کر بھی کوئی نہ بھولے۔

ایسا بھارت دیش ہے میرا

رہیں ہمیشہ اونچا ترنگا ہمارا

ایسا بھارت دیش ہے میرا

Muskan Bangi B.Ed.I (22035)

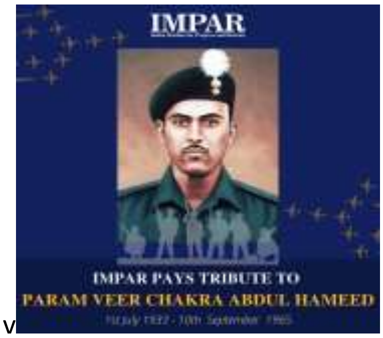

سوانح عمری ⁎

(कथात्मक -आत्मकथा)

Indian soldier Abdul Hamid* Biography ⁎ہندوستانی سپاہی عبدالحامد⁎

ہمارے ملک میں بہت سارے بہادور و یر جوانوں نے ملک کی خدمت میں اپنی جانوں کو قربان کیا ہے۔انھیں میں سےایک ویر جوان عبد الحامد ہیں۔ عبد الحامد ۱/ جولائی۱۹۳۳ کو اتر پردیش کے غازی پور ضلع میں پیدا ہو ئے۔ ان کے والد ایک درزی تھے جن کا نام محمد عثمان تھا ۔ اُن کی والدہ کا نام سکینہ بیگم تھا۔

عبد الحامد کو بچپن ہی سے کُشتی لڑنا ، لگوری سے نشانہ لگانا، باڑ میں تیرتے ہوئے ندی پار کرنا ،جیسے کھیلوں میں دلچسپی تھی۔ وہ ہمیشہ لوگوں کی مدد کیا کرتے تھےاور وہ کبھی غلط باتوں کو برداشت نہیں کرتے تھے۔ وہ بچپن سے ہی بہت بہا در تھے۔ایک بار انھوں نے ان کے گاؤں میں باڑ میں ڈوبتی دو جوان عورتوں کی جان بھی بچائی تھی۔ وہ ہمیشہ رات میں سو تے وقت فوج کے خواب دیکھا کرتے تھے۔

⁎فوج میں شامل ہونا⁎:

جب عبدالحامد ۲۱ سال کے ہوئے تو ریلوے میں شامل ہونے کے لیے گئے۔ لیکن ان کا فوجی بننے کا خواب انھیں یہ کرنے کی اجازت نہیں دے رہاتھا۔ اسلیے وہ ۲۷/ دسمبر ۱۹۵٤کو گرینیڈیئرز انفنٹری رجمنٹ میں شامل ہوئے۔ بعد میں انھیں رجمنٹ کی چوتھی بٹالین (سابقہ ۱۰۹ویں انفنٹری) میں تعینات کیا گیاجہاں انھوں نے اپنے باقی خدمات انجام دیئے ۔انھوں نے آگرہ ، امرتسر، جموں و کشمیر ، دہلی ، NEFA اور رام گڑھ میں بٹالین کے ساتھ خدمات انجام دیں۔

⁎خدمات⁎ :

جب وہ جموں وکشمیر میں تھے تو پاکستان سے آتے ہوئے گھوس پیٹیوں کو مزا چکھایا کرتےتھے ۔۱۹٦۲ کی چین بھارت کی جنگ کے دوران عبدالحامد کی بٹالین ساتویں انفنٹری بریگیڈ کا حصہ تھے۔ اس جنگ میں انھوں نےاپنی ٹیم کے ساتھ بہادر ی سے اپنی خدمات انجام دیں۔

۱۹٦۵ بھارت اور پاکستان کی جنگ عبدالحامد کی آخری جنگ بن گئی۔ یہ جنگ بھارت اور پاکستان کے درمیان ہوئیی۔تھیااُس رات پاکستان نے بھارت پر حملہ کر دیا اس حملے کے جواب میں بھارتی فوجیوں نے بھی مقابلہ شروع کیا۔ عبد الحامد اُس وقت چھٹیوں پر تھے ۔جیسے ہی اُن کو جنگ کی خبر ملی وہ فوراً پنجاب کے ترن تارن ضلعے کے خیمکرن سیکٹر میں فوج کی فرنٹ لائن میں

تعینات ہوئے۔ پاکستان نے امریکن ٹینکوں کے ساتھ بھارت پر حملہ کیا۔ اُس وقت بھارتی فوجیوں کے پاس ناہی ٹینک تھے اور نا طاقتور ہتھیار بس کچھ تھا تو ان کا دیش کے لیے پیار اور ان کا حوصلہ۔ عبدالحامد نے اپنی جیپ میں بیٹھ کر اپنی بندوق سے پیٹن ٹینکوں کے اہم حصوں پر اپنا نشانہ اس طرح لگایا کہ وہ ٹینک آگ کے حوالے ہو گئیں۔ اس طرح انھوں نےسات سے آٹھ ٹینکوں کو ختم کر دیا۔ لیکن پاکستا نیوں کا ایک گولا ان پرآ گراجس کی وجہ سے وہ بری طرح سے زخمی ہو گئے اور پھر اپنی جان کو وطن کی حفاظت میں قربان کردیا۔اس طرح وہ ۱۰/ستمبر۱۹۶۵کو شہید ہوگئے۔ اُن کے اس حوصلے کو دیکھ کر باقی فوجیوں کو اور حوصلہ مل گیا جس کی وجہ سے ہندوستانی فوجیوں نے اس جنگ میں فتح حاصل کی اور اپنا پرچم لہرایا.

شہیدہوگیاوہ جیپ والافوجی

فولادسےبناجس کاسینہ تھاجی

اس طرح عبد الحامد نے ملک کی خدمت میں شہادت پالی۔

ایسی عظیم شخصیت کو ہم سب کا سلام۔

اعزازات:

اس جنگ میں بہادری سے لڑنے والے اس عظیم شخصیت عبد الحامد کو پرم ویر چکر سے نوازا گیا۔ اسی طرح سمر سیوا میڈل ،رکشا میڈل، فوجی خدمات میڈل سے بھی نوازا گیا۔

شیخ

Habiba Shaikh B.Ed. I (**22019)**

پیر کامل Peer-e-Kamil (**कथात्मक**)

پیر کامل ایک ناویل ہے جس کے نام کا مطلب انگریزی میں- The Perfect Mentor

اس کتاب / ناویل کو لکھنے والی ایک مصنفہ Fictional story یہ ایک افسانہ ہے افسانہ یعنی ہے ۔ جن کا نام عمیرہ احمد ہے۔ عمیرہ احمد پاکستان کی رہنے والی ہے۔ اور بڑی ہی بہترین مصنفہ ہے. اس کہانی کے کردارے بڑے ہی بہترین ہے۔ اس کہانی میں دو چیزوں کو اہمیت دی گئی ہے۔ پہلی چیز مزہب ہے اور دوسری محبت ہے میرے خیال سے اس کہانی میں اسلام مذہب کیسا ہے یہ بتا یا گیا ہے لیکن اس میں سب سے اچھی بات یہ کہی گی ہے کہ انسان کو اپنی زندگی کیسی صرف کرنی چاہئیے اس میں بتایا گیا ہے جیسے ہمیں ہمارا مذہب سکھاتا ہے اور جیسے ہدایت ہمیں قرآن پاک میں اللہ تعالٰی نے دی ہے۔ اگر انسان اللہ تعالیٰ کے بتائے ہوئے تریکے سے زندگی نہیں گزارتا تو اس انسان کو صرف پریشانی اور تکلیف کا سامناکرنا پڑتا ہے۔ اس کہانی میں اللہ پر یقین اور محبت کا اصل مطلب بتایا گیا ہے اس کہانی کے دو کردار بہت بہترین ہے جو مجھے بہت پسند ہے ایک ہے سالار سکندر جو بڑا ہی ذہین اور ہوشیار ہے جس کا

ہے جس کواس دنیا کی ہر چیز مصر ہے لیکن وہ خود اللہ کی ذات سے ناواقف ہےلیکن اس کی خوش قسمتی ہے کہ وہ ایک مسلمان خاندان میں پیدا ہوا اور وہ امامہ ہاشم سے ملا ۔ دوسرا کردار ہے۔ امامہ ہاشم کا امامہ خود بھی ایک مسلمان ہے لیکن اسے یہ پتہ نہیں کہ حضرت محمدؐ ہی ہمارے آخری نبی ہے وہ ڈاکٹر بنتے جا رہی ہے۔ اور سالار نے خود کو اللہ تعالیٰ سے دور اور خود کو گہناوں میں مبتیلا کر لیا ہے ۔ یہ افسانہ ہے سالار سکندر اور امامہ ہاشم کی زندگی کو بدل دینے والا اور یہ افسانہ ہے ایک گہنگار انسان کا نیکی کی طرف آنے کا اور اس میں بتا یا گیا ہے کہ اللہ جیسے چاہے اسے نیک بنا دے اور جیسے چاہے گمراہ کر دےاللہ کی محبت کیسے زندگی کو بدل سکتی ہے یہ اس افسانہ میں بتایا گیا ہے یہ افسانہ ہے امامہ باشم کے اللہ پر یقین کا جس نےصرف اللہ پر یقین کر کے اپنےگھر اپنے ماں باپ کو چھوڑا اسلام کے لیے اپنے گھر کو چھوڑا ہمارے پیارے نبی محمدؐ کے لیے سب کچھ چھوڑا۔ امامہ وہ لڑکی ہے جس نے ہر مشکل کا سامان کیا لیکن وہ اپنے ایمان پر قائم رہی یہ افسانہ ہے انتظار کا جس نے ۸ سال صرف ایک لڑکی کا انتظار کیا وہ سالار سکندر تھا اور جس کا انتظار ہوا وہ امامہ ہاشم تھی۔ یہ محبت کرنے والوں کا افسانہ ہے ایمان پر بھروسہ رکھنے والوں کا افسانہ ہے یہ ایک گنہگار لڑکے کا نیک بن جانے کی داستان ہے ۔ جس نے اپنی جوانی میں کی گی غلطیوں کی معافی اللہ تعالی سے مانگی اور اس طرح مانگی کہ ہر مسلمان کو رشک ہو اسکے مافعی مانگنے کے انداز پر اور اللہ نے اسے اس طرح معاف کیا کے اسکے بدلے میں اسے وہ دے دیا جس کی تلاش وہ کر راہا تھا ۔ اور اس افسانہ میں حضرت محمدؐ کو پیر کامل کہا گیا ہے کہانی جاننے کے لیے کتاب ضرور بڑھے۔ میں امید کرتی ہوں کے سب کو یہ افسانہ بہت پسند آے گا ۔

Shafiya Peerzade B.Ed. II year (21016)

ماں کے نام بیٹی کا عجیب و غریب خط (ललितगद्यात्मक)

Maa Ke Naam Beti Ka Ajib Vo Garib khat

اتنی صبح سویرے بیٹی کے کمرے کو خالی پا کر ماں کا دل ویسے ہی دھڑک اٹھا تھا اور اوپر سے پلنگ پر رکھا ہوا خط کانپتے ہوئے ہاتھوں سے اٹھایا

لکھا تھا: پیاری امی! میں آپ کو یہ بتاتے ہوئے بہت ہی ندامت اور شرمندگی محسوس کر رہی ہوں، مگر کیا کروں میں دل کے ہاتھوں مجبور ہو گئی ہوں، میں اپنے ہم جماعت دوست جگنو کے ساتھ جا رہی ہوں،

اس نے مجھے حقیقی محبت سے آشنا کیا ہے، سچ تو یہ ہے کے ہم نے تین مہینے پہلے ہی کورٹ میرج کر لی تھی

اور خیر سے امید کے ساتھ بھی ہوں، جگنو نے مجھے یقین دلایا ہے کے وہ مجھے ہمیشہ خوش رکھے گا، ہم دونوں اکھٹے رہیں گے، جگنو نے مجھے یقین دلایا ہے کے چرس کوئی خاص نقصان نہیں پہنچاتی اور نہ ہی یہ پکی عادت بن جاتی ہے، فی الحال تو ہم لطف و سرور کے لیے پیتے ہیں اور اگر دل کیا تو بآسانی ترک بھی کر دیں گے، بس پولیس کا دھڑکا لگا رہتا ہے کیوں کے جب سے جگنو جیل سے فرار ہو کر آیا ہے تب سے گھر پر روپوش ہے، اور کوشش کر رہا ہے کے کسی طرح وہ مقتول کے ورثاء سے صلح کر لے تا کہ پولیس کا یہ دھڑکا بند ہو۔

پیاری امی بس چند سال میں حالات ٹھیک ہو جائیں گے تو میں آپ سے آپ کے نواسے نواسیوں کو ملوانے لاؤں گی، مجھے آپ کی ہر دم یاد آتی رہے گی۔

نوٹ: امی جان میں آپ سے مزاق کر رہی تھی، میں گھر کی چھت پر ہی ہوں، میں بس آپ کو یہ بتانا چاہتی تھی کہ ہماری زندگی میں اس سے بھی برے واقعات پیش آ سکتے ہیں، بس امتحانوں کا رزلٹ ہی سب سے برا اور بڑا سانحہ نہیں ہوا کرتا۔

امی جان رزلٹ آ گیا ہے اور میں فیل ہو گئی ہوں

اگر کہیں تو چھت سے نیچے آ جاؤں؟؟

ماں نے الحمداللہ پڑھتے ہوئے خط بند کیا اور باہر نکل کر چھت کی طرف دیکھتے ہوئے کہا: اتر آ ---- کی بچی!

اللہ کرے تو ساری عمر اور کسی امتحان میں پاس نہ ہو

Uzma Qazi B.Ed. –I (22045)

The Alchemist : overview समीक्षापर

دی الکیمست ایک تسوراتی ناول هے اسکے لکھنے والے پاولاہ هی کہ ناول اس وقت کی دہ الکیمسٹ ایک کسوراتی کہانی ہے۔ اسکے لکھنے والے یہ کتاب سی میں نکالی گئی سے زیادہ لکنے والی ہے۔ در اصل اس ناول کو یا دلانے پر تکیہ زبان میں نکالا گیا۔ لیکن اکتو ناول کو اور د زبانوں میں پیش کیا گیا میں اس

دیا انکم یہ کتاب اور ناول ایک لہر زبانی کتاب ہے، میں نے اس کتاب کو جب پڑھنا شروع کیا تو میں بہت سوچ میں

کیوں کے وہ انگریزی زبان میں بھی نیہ کے حال ملتا ستان نیا کو ایک چرواہا تھا۔ جو ہر روز میدان میں اپنے بیٹے بکریوں کو برائے لے کر جایا کرتا۔ اور وہ خود ایک درخت کے نیچے آرام کیا کے نیچے ترانے وہ جاگ جاتا ہے۔ یہ حور Pyramid کرتا۔ ایک دن اُسنے ایک خواب نے کی وقت وہ بہت پریشان ہوتا. یشان ہوتا ہے اور ایک تولہ تصر کرنے والی ایک بار میں عورت کے۔ س چلا جا تاہے کی تھے کمرے کی صنعت رسول اور وہ مان جاتا ہے اور نکل پڑ چلے ام میں اسے آئے حلال مشکل اور انکار ممتلاتر

Shaikh Anjum B.Ed. II (21024)

मयुरी भोसले बी. एड. प्रथम वर्ष

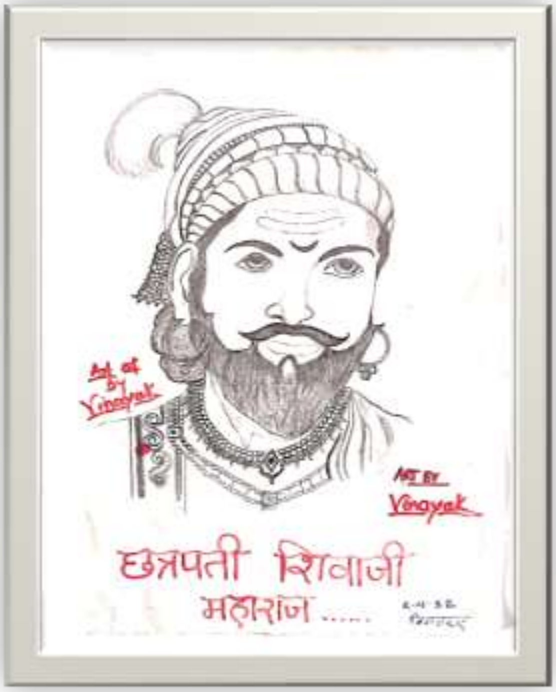

विनायक बिराजदार बी. एड. प्रथम वर्ष

प्राची गणेचारी बी. एड. प्रथम वर्ष

रणजित चौ चौधरी बी. एड. प्रथम वर्ष

प्राची गणेचारी बी. एड. प्रथम वर्ष

अमोल राठोड बी. एड. व्दितीय वर्ष

स्वाती कुरापाटी बी. एड. प्रथम वर्ष

आरती गोरे बी. एड. प्रथम वर्ष

रोहिणी सोलापूरे बी. एड. प्रथम वर्ष

मोहिनी देशमुख बी. एड. प्रथम वर्ष

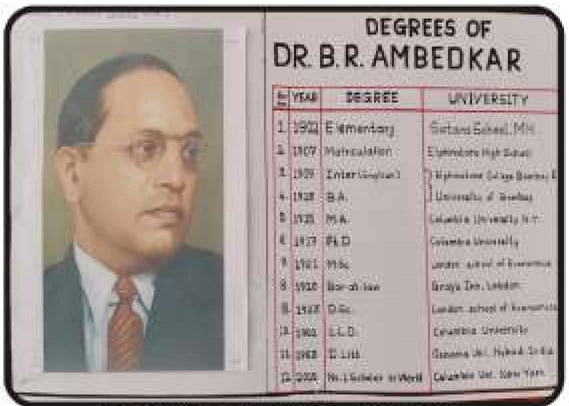

भरले श्रीनिवास बी.एड. प्रथम वर्ष

सौरभ चेंडगे बी. एड. व्दितीय वर्ष

रूपाली शिंदे बी. एड. प्रथम वर्ष

मंजेली धुमशेट्टी बी. एड. प्रथम वर्ष

पुजा बिराजदार बी. एड. प्रथम वर्ष

मयुरी भोसले बी. एड. प्रथम वर्ष

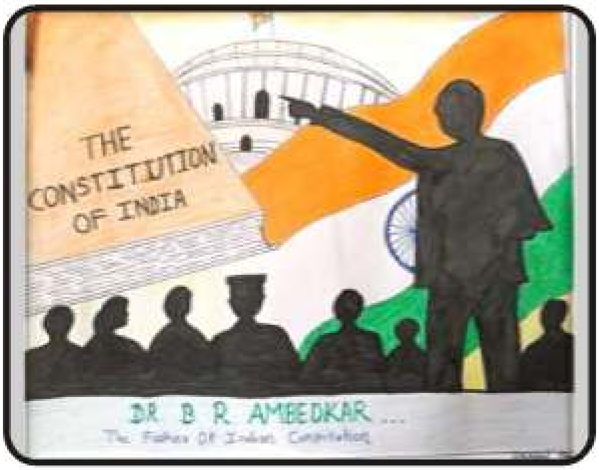

शिंपल शेळके बी. एड. प्रथम वर्ष

सौरभ चेंडगे , शितल सोनवणे बी. एड. व्दितीय वर्ष

गायत्री जगताप बी. एड. प्रथम वर्ष

मयुरी भोसले बी. एड. प्रथम वर्ष

15 ऑगस्ट 2022 रोजी स्वातंत्र्य दिनानिमित्त
सांस्कृतिक कार्यक्रमातील घेतलेला क्षण

वार्षिक पारितोषिक सोहळयातील क्षणचित्रे

आजादी का अमृतमहोस्तवनिमित्त आयोजित
Road Safety व्याख्यानाचे आयोजन

महाविद्यालयात राष्ट्रीय गणित दिवस साजरा

महाविद्यालयात शिक्षक दिन साजरा

वृक्षारोपण कार्यक्रम

महाविद्यालयातील प्राध्यापक डॉ. व्ही. बी. किडगांवकर यांची सोलापूर विद्यापीठाच्या आंतरविद्या
शाखा प्रभारी सहाय्यक अधिष्ठाता म्हणून निवड झाल्याबद्दल संस्थेतर्फे सत्कार

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ 2022-23
दयानंदश्री पुरस्कार विजेत्यांसह मान्यवर

आंतरवासिता करताना विद्यार्थी

कु. रवी व्यासपीठावरून बोलताना

विद्यार्थिनी महाविद्यालयामध्ये संवाद साधताना

प्रशिक्षणार्थी अभ्यास गुरुजी मदतीस विद्यार्थ्यांसमवेत

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंतीनिमित्त कार्यक्रमातील एक क्षणचित्र

स्वातंत्र्य दिनापुर्वी पद फेरी मध्ये सहभागी महाविद्यालयातील विद्यार्थी

ताणतणावाचे व्यवस्थापन या विषयावर मार्गदर्शन करताना डॉ. ह. ना. जगताप सर

द. का. आसावा प्रशालेचे मुख्याध्यापक श्री. जितेंद्र पवार यांचे स्वागत करताना आंतरवासिता विद्यार्थी व गटप्रमुख प्रा. डॉ. के. जे. शिंदे

CTET परीक्षेविषयी मार्गदर्शन करताना श्री. शशीकांत शिंदे

***JOB FAIR and CAMPUS INTERVIEW* चे महाविद्यालयात आयोजन करण्यात आले.**

दयानंद शिक्षणसंस्थेत महाराष्ट्र दिन साजरा

D. P. B. Dayanand College of Education, Solapur

B.Ed. 2020-22 **Result**

Rank	Name	CGPA	Percentage
1.	Pawar Sneha Pandurang	9.82	83.73%
2.	Shinde Swati Bhagvat	9.73	84.45%
3.	Devkate Rohini Tukaram	9.73	84.55%
4	Jagtap Mahadev Vasant	9.73	81.91%
5	Patel Parvej Khajamainodin	9.68	82.09%

B.Ed. 2021-23 SEM III **Result**

Rank	Name	CGPA	Percentage
1.	Kanchan Karle	9	75.20 %
2.	Shaikh Anjum Sapkal Sonali	9	74.40%
3.	Hiremath Dhanamma Pawar Suhas	9	73.20%

B.Ed. 2022-24 SEM I **Result**

Rank	Name	CGPA	Percentage
1.	Shaikh Habiba	9.00	72.00%
2.	Bhosale Mayuri	8.75	70.00%
3.	Gotur Nagratna	8.25	69.50%

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर

***** सृजनरंग नियतकालीक स्पर्धा २०२१-२२ निकाल ****

डी.पी. बी. दयानंद शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, सोलापूर

व्यावसायिक महाविद्यालयातून सलग दुसऱ्या वर्षी **द्वितीय क्रमांक**

बी.एड २०२०-२२ व २०२१-२३

बक्षिसपात्र विद्यार्थी यादी

अ. क्र.	विद्यार्थ्यांचे नाव	साहित्य प्रकार	क्रमांक	भाषा	B. Ed. Batch
१.	माधुरी दिगंबर पवार	कथा	प्रथम	मराठी	2020-22
२.	आकाश शिवदास चटके	कथा	व्दितीय	मराठी	2021-23
३.	शितल अशोक सोनवणे	कविता	प्रथम	मराठी	2021-23
४.	सारिका विठ्ठल कुंभार	एकांकिका	प्रथम	मराठी	2021-23
५.	सारिका विठ्ठल कुंभार	मुलाखत	व्दितीय	मराठी	2021-23
६.	पुजाकैलास दुलंगे	विनोदी लेख	व्दितीय	मराठी	2020-22
७.	माधुरी दिगंबर पवार	ललित लेखन	प्रथम	मराठी	2020-22
८.	पायल रामचंद्र नारायणकर	अर्थकारण/माहितीपर	तृतीय	मराठी	2021-23
९.	ईश्वरी नागनाथ पाटील	ललित लेखन	तृतीय	संस्कृत	2021-23
१०.	प्रज्ञा विजयकुमार बिराजदार	शिक्षण विभाग	तृतीय	मराठी	2021-23
११.	माधुरी दिगंबर पवार	सामा./पर्या. शास्त्रे	व्दितीय	मराठी	2020-22
१२.	सुप्रिया शहाजी जाधव	व्यक्तिचित्र	तृतीय	मराठी	2020-22
१३.	प्रज्ञा बिराजदार	व्यक्तिचित्र	तृतीय	मराठी	2020-22
१४.	आकाश शिवदास चटके	छायाचित्र	तृतीय	मराठी	2021-23
१५.	सारिका विठ्ठल कुंभार	विधी कथा	प्रथम	मराठी	2021-23
१६.	आकाश शिवदास चटके	विज्ञान लेख	प्रथम	मराठी	2021-23

क्रमांक	प्रथम	व्दितीय	तृतीय	Total
No. of Students	6	4	6	16

संपादक
डॉ. के. जे. शिंदे

अध्यक्ष,
प्राचार्य, डॉ. एस. बी. क्षीरसागर

Ajadi ka Amrut Mahotsav 15 August 2022

Poster Presentation Competition

Code	R. N.	Name of the Student	**Rank**	**Marks 40**
1	*58*	Karle Kanchan Shrishail*	1	**38**
7	*52*	Shaikh Yasmin M.*	2	**36**
15	19	Dasi Rohini Divakar*	3	**34**
19	*27*	Patil Ishwari Nagnath*	3	**34**
4	56	Bharamshett Shruti B.*	4	**30**
11	17	Pawar Suhas Bharat	4	**30**

Rangoli Competition

Code	R. N.	Name of the Student	**Rank**	**Marks 50**
6	9	Bhole Amruta Santaji*	1	**48**
11	3	Chendage Saurabh D.	2	**46**
4	44	Kavade Dhanashree D*	3	**44**
2	23	Rakshe Ashwini D.*	3	**44**

Slogan Competition

R. N.	Name of the Student	**Rank**
3	Chendage Saurabh D.	**1**
19	Dasi Rohini Divakar*	**2**
16	Peerzde Shafiya M.*	**3**

महिला दिन प्रश्नमंजूषा कार्यक्रम २०२३

First Rank -बी. एड. व्दितीय वर्ष गट क्र. ४

अ.क्र.	**रोल नंबर**	**विद्यार्थ्यांचे नाव**
१.	०१	कु. मांडवे दिव्या अशोक
२.	०३	श्री. चेंडगे सौरभ धनंजय
३.	०५	श्री. चटके आकाश शिवदास
४.	१४	कु. पाटील ज्ञानेश्वरी संभाजीराव
५.	१९	कु. दासी रोहिणी दिवाकर

D. P. B. Dayanand College of Education, Solapur

CTET Dec. 2022 Qualified Students

Sr. No.	Name	CTET I	CTET II
1	Mandave Divya Ashok*	Qualified	-------
2	Chendage Sourabh Dhananjay	Qualified	Qualified
3	Chatake Akash Shivadas	-------	Qualified
4	Bhole Amruta Santaji*	Qualified	Qualified
5	Khandekar Audumbar Vijay	Qualified	Qualified
6	Patil Dnyaneshwari Sambhajirao*	Qualified	Qualified
7	Peerzde Shafiya Mohammad*	Qualified	-------
8	Kekan Nikita Shankar*	Qualified	Qualified
9	Dasi Rohini Divakar*	Qualified	Qualified
10	Shaikh Anjum Ara Zakir Husain*	Qualified	-------
11	Patil Ishwari Nagnath*	Qualified	Qualified
12	Sapkal Sonali Laxman*	Qualified	Qualified
13	Gaikwad Pragati Shrikant*	Qualified	Qualified
14	Kalyanshetti Onkar Ambanna*	--------	Qualified
15	Mohite Sankalpana Sanjay*	Qualified	-----
16	Rathod Tushar	Qualified	------
17	Tamboli Sohel	Qualified	------

सृजनरंग नियतकालिक स्पर्धा 2020-21 व 2021-22 सलग महाविद्यालयास द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक प्राप्त

दयानंद शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय व रोटरी क्लब ऑफ सोलापूर प्राईड यांच्या संयुक्त विद्यमाने जागतिक महिला दिन कार्यक्रम दि. ८-३-२०२३

डी.पी.बी. दयानंद शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, सोलापूर

विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी

प्रथम वर्ष बी.एड. २०२२-२४

द्वितीय वर्ष बी.एड. २०२१-२३